

ПОЛИТИКИН

2. 9. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН

БРОЈ
1653

ЗАБАВНИК

МИСТЕРИЈЕ СВЕТА • ТАЊИРИ ЛЕТЕ НЕБОМ

Нова
најрадна
игра **444!**

Фирма

Веровали или не!

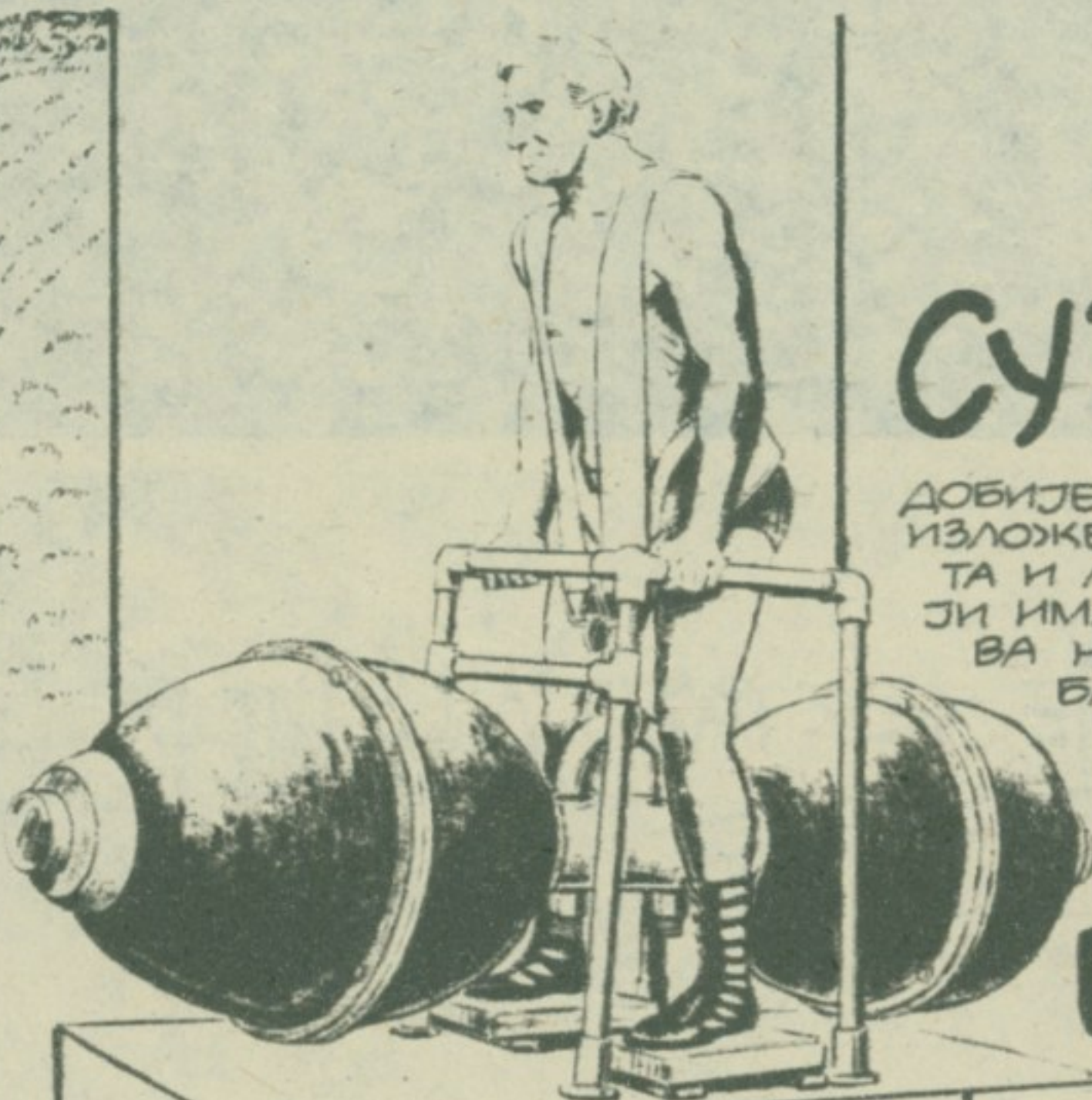
ВОДОПАД У ОБЛИКУ СРЦА

БАЗАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ,
НАЛАЗИ СЕ НА
ОСТРВУ СВЕТА ЈЕЛЕНА
У АТЛАНТСКОМ ОКЕАНУ.

луковица лале

(SEMPER AUGUSTA
TULIP)
ГОДИНЕ 1625.
ПРОДАТА ЈЕ У
ХОЛАНДИЈИ ЗА
СУМУ ОД 4000
ДОЛАРА.

БИЛ ГУД

ИЗ РЕМСТАУНА (САД)
ПРОСЛАВИО ЈЕ СВОЈ
71. РОЂЕНДАН ТАКО
ШТО ЈЕ У РОКУ ОД
80 МИНУТА ПОДИГАО
150 ПУТА ТЕРЕТ
ОД 1125 КИЛОГРАМА.

Сунцокрет

ДОБИЈЕН УКРШТАЊЕМ И
ИЗЛОЖЕН ДЕЈСТВУ КОВАЛ-
ТА И ЛАСЕРСКОЈ ЕНЕРГИ-
ЈИ ИМАО ЈЕ 110 ЦВЕТО-
ВА НА ЈЕДНОЈ СТА-
БЉИЦИ. ОДГАЗИО
ГА ЈЕ ТИН БУ ЈИ ИЗ
ХАНТСВИЛА У САВЕ-
ЗНОЈ ДРЖАВИ
АЛАБАМИ

1982.

ЦРВЕНОКОСИ

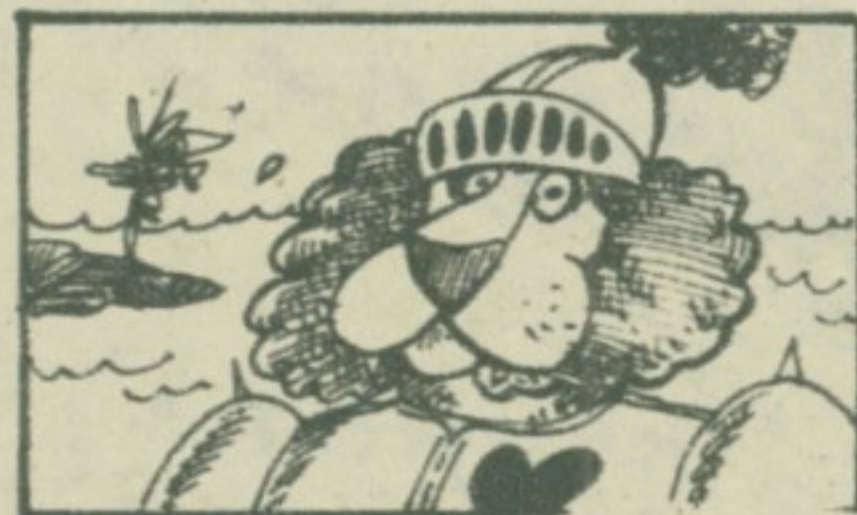
КОЈЕ СУ ВЕКОВИМА СМА-
ТРАЛИ ПОСЕБНИМ ЉУДИМА
(СТАРИ ЕГИПЋАНИ СУ ИХ
ЖРТВОВАЛИ БОГУ СУНЦА, А
НА НЕКИМ ОСТРВИМА У
ТИХОМ ОКЕАНУ СУ ИХ ЧАК
ПОИСТОВЕЌИВАЛИ СА БО-
ЖАНСТВИМА), ОДРЖАЛИ СУ
СВОЈ ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ
СКУП У КАЛИФОРНИЈИ
ПРОШЛЕ ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

• • • нао је имала само осам месе-
ци, Кери Коен из Мекона, у савезној
држави Џорџији, почела је да звижди и
то вештије него нека одрасла особа, та-
ко да је преко ноћи доспела на наслов-
не странице светских листова.

• • • Острво љубави је име које је
енглески краљ Ричард Лављег Срца
(владао 1189-99) дао Локруму кад је код
овог прекрасног острва у близини Ду-
бровника доживео бродолом.

• • • принцу из Арабије Абдел Ази-
зу, који живи у једној вили у Кану, лопо-
ви су пре две године украли драгуље у
вредности од осам милиона долара. Ме-
ђутим, када је полиција дошла да испита
случај, принц није дозволио разговор са
женама из свог харема тако да су ови од
свега морали да дигну руке. Ко је најбо-
ље прошао, јасно је.

• • • папагаји су једини кућни љу-
бимци који могу да доживе старост сво-
јих власника. Неки су живели и више од
осамдесет година, а забележен је и слу-
чај да је ова птица доживела чак и сто-
ту. Занимљиво је да и они показују знаке
старења: ћелаве и почињу да заборав-
љају оно што су научили.

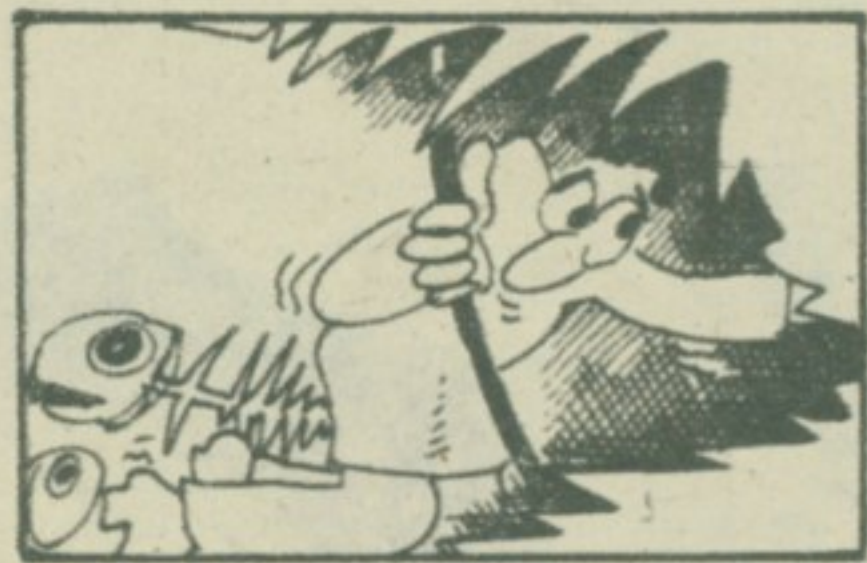
• • • огромну кост човека који је
живео пре десет хиљада година про-
нашли су научници на југоистоку Руму-
није. Израчунали су да је тај наш далеки
предак био висок 4,75 метара. Ускоро ће
бити обелодањене и друге појединости
о овој необичној људској врсти.

• • • кувар у једном хотелу у Грас-
меру, у Енглеској, где је чувени поета
Вилем Вордсворт (1770-1850) написао
своју познату песму о зеленкадама,
смислио је веома укусно јело коме се
ово цвеће додаје као зачин.

• • • афричка танозвана плућата
риба не може да живи стално у води јер
би се, веровали то или не, угушила. А
кад су велике суше, довољно јој је и
блато да би се одржала у животу.

• • • у Сједињеним Америчким
Државама су од пре извесног времена
установљене покретне зубарске орди-
нације које углавном раде у супермарке-
тима и великим робним кућама где их
посећују чак и они који далено заобила-
зе зубаре.

• • • тигар-ајкула из акваријума у
граду Орландо (савезна држава Флори-
да), која спада у ред најопаснијих, ума-
ло да се задави и то - рибињом кошћу!
Ухватили су је и везали, раширили јој че-
љусти, а ветеринар Дејк Бос јој је заву-
као у грло руку са специјалним заштит-
ним рукавом и извадио кост.

ХОЛМС
У
ЈАПАНУ

МИ СМО ШЕРЛОКИЈАНЦИ!

**ХОЋЕ ЛИ ЧУВЕНИ ЕНГЛЕЗ СА
ЛУЛОМ И КАРИРАНИМ
ШЕШИРОМ КОЈИ ЈЕ
ПОБЕЂИВАО ИСКЉУЧИВО
ИНТЕЛИГЕНЦИЈОМ МОЋИ ДА
УЧИНИ НЕШТО ПРОТИВ
ДИГИТРОНА?**

Иако никада стварно није живео, Шерлок Холмс као да је био умро после деценија и деценија светске популарности. Нови јунаци прича и стрипова, потисли су ово чедо Сер Артура Конана Дојла, рођено 1891. године причом "Скандал у Бохемији" штампаном у лондонском магазину "Странд", које је активно живело све до 1927. када је објављена последња сторија о непогрешивом детективу. Шездесет прича о Холмсу које писац обликује као приповедање детективног најбољег пријатеља и сарадника доктора Ватсона, створиле су вечиту славу британском писцу, али као да не интересују превише нове генерације. Постоји међутим једна земља у којој чувени Шерлок Холмс доживљава нову славу — Јапан.

Хоби министра Нагануме

Прва прича о Шерлоку Холмсу која се појавила у Јапану била је, како се у почетку сматрало, "Соба у црвеном" : 10. септембра 1900. године објавио ју је познати писац Хара. Да би привукао пажњу читалаца у часопису "Књижевни клуб", где је превод био штампан, Хара је написао предговор у коме је између осталог рекао: "... Мој дугогодишњи пријатељ доктор Ватсон из Енглеске, послао ми је књигу коју је написао о великом детективу Шерлоку Холмсу. Ватсон ме је молио да књигу преведем и представим је читаоцима неког од најчитанијих токијских часописа јер, био је сигуран, књига ће сигурно заинтересовати Јапанце..." Превод писца Харе био је више него слободан, он је у причу уносио много и своје маште и стварно успео да заинтересује земљаке.

Али само две године касније, док је Хара још био оженчан ловорикама првог преводиоца Холмса, откривено је да је годину дана пре Харе новинар дневног листа "Ћуо шинбун" Гаиши Нањо превео готово целу збирку "Авантуре Шерлока Холмса" која је до тада

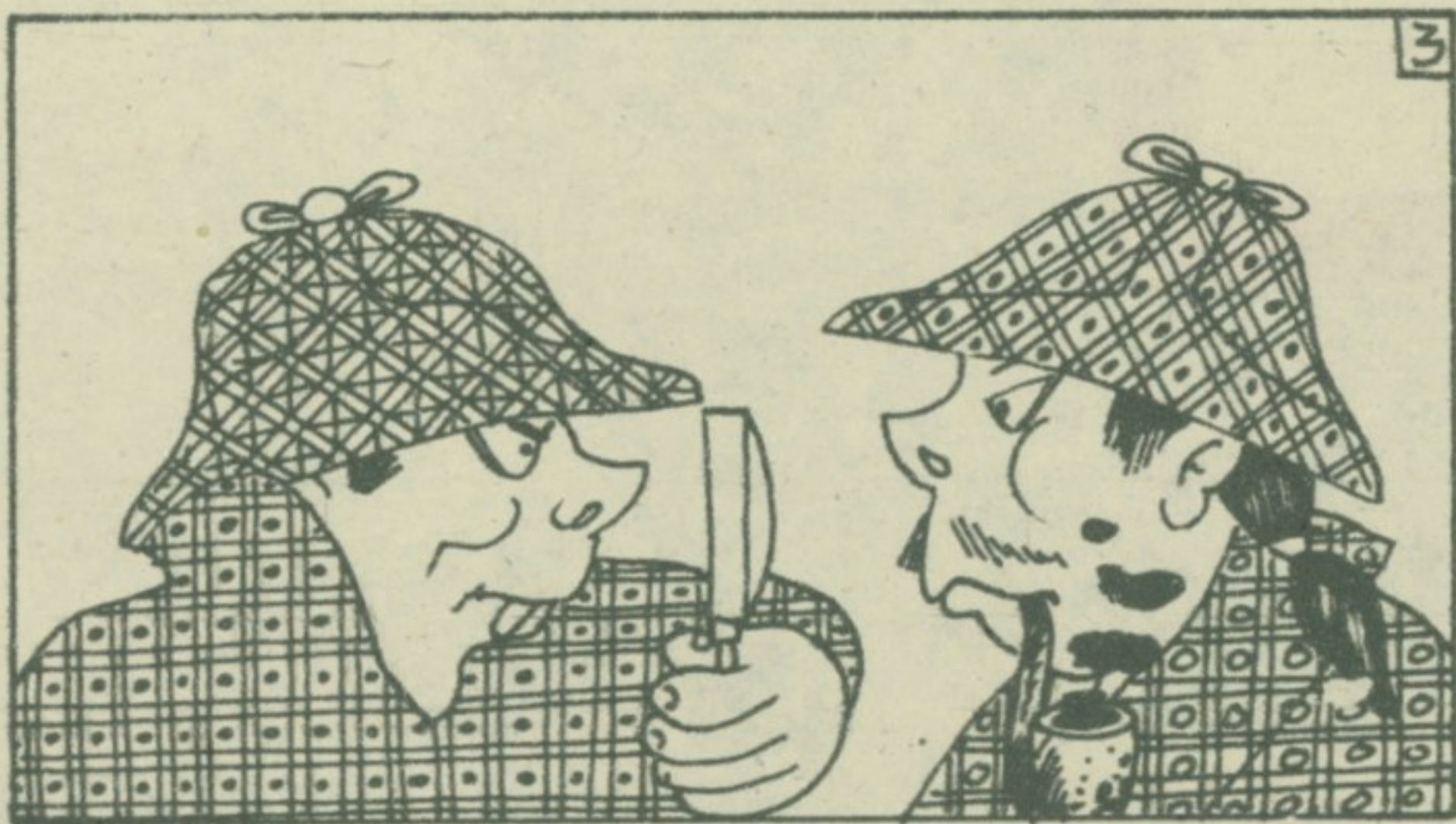
После тих првих почетака више нико није могао да изброји превод и издања књига Конана Дојла у Јапану, а многи познати писци, научници и државници сматрали су себе правим "шерлокијанцима". Један од најпознатијих љубитеља Шерлока Холмса био је познати заменик министра финансија Коки Наганума за кога се знало да је гутао књиге Конана Дојла о вештом

ки број удружења које носе име Дојловог јунака и окупљају шерлокијанце који се баве проблемима што су их сами дигли на ниво науке и назвали је шерлокологијом. Најстарије такво удружење налази се наравно у Лондону, али и у САД, Холандији и многим другим државама има организација које носе име чувеног Енглеза са лулом и карираним шеширом. Услови за пријем у ове организације су веома ригорозни, а онај ко поднесе молбу за пријем не може да буде само љубитељ него и изврстан познавалац дела Конана Дојла. Питања иду од проблема како се звао отац доктора Ватсона, до универзитета на коме је дипломирао Холмс (још се води борба између оних који тврде да је то био Оксфорд и оних који су за Кембриџ). Често се одржавају и симпозијуми на којима централна тема може да буде тачна локација куће у којој је становао Шерлок Холмс: Бејкер стрит 221б итд.

Мућните главом!

Јапанска организација названа "Клуб Шерлока Холмса" основана је тек недавно, 1977. године, а оснивачи су брачни пар Џукаса, страствени љубитељи Шерлока Холмса. Овај клуб не остаје само на изучавању шерлокологије већ се труди да приче о Шерлоку Холмсу популарише и међу младом генерацијом коју су за сада засенили јунаци-роботи из стрипова и цртаних филма. Они улажу све своје снаге: збирке прича о Холмсу објављују често, а и издају часописе "Холмсов свет" и "Писма из улице Бејкер", што ће, надају се, помоћи поновном буђењу интересовања за човека који је побеђивао искључиво интелегенцијом. "Можда ће децу која задатке из рачуна решавају дигитронима читање "Авантура Шерлока Холмса" натерати да мало мућну и својом главом", кажу чланови токијског клуба.

Д. Миленковић

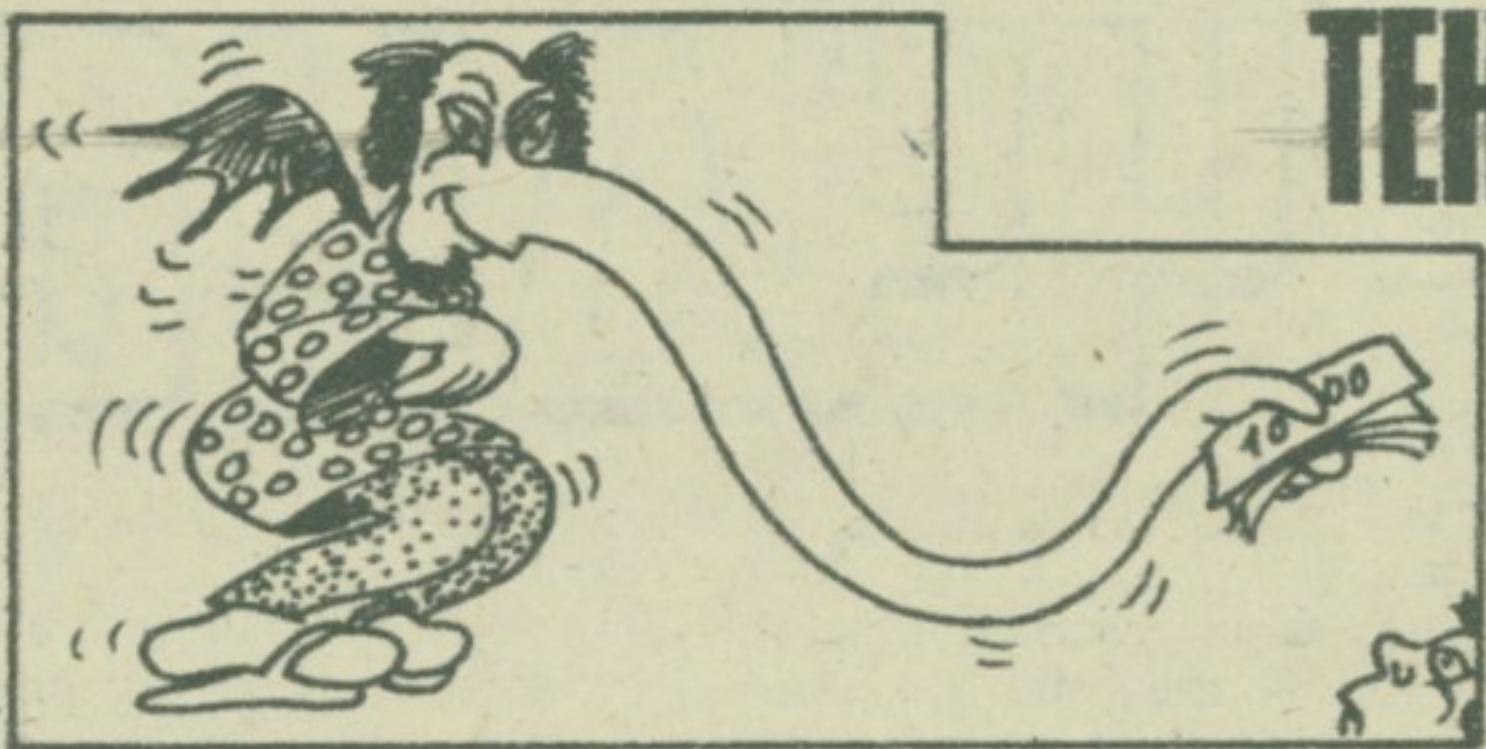

у Британији била изашла и објавио је у наставцима у свом листу. Нањо је, међутим, имао можда још више маште него и сам Конан Дојл и многим личностима, осим Холмса и Ватсона, дао чиста јапанска имена. Убрзо се сазнало да се истим начином служио и један други преводилац који је неколико наставака прича о Шерлоку Холмсу објавио у листу "Маинићи шинбун" исте 1899. године, па је Харинова слава брзо потамнела, а чињеница да Ватсон није никакав његов пријатељ постала убрзо јасна.

детективу још од школских дана али ни уласком у министарство није мислио да прекине свој хоби. Он је чак и у канцеларији, сакривен иза државних списа, писао огромне студије о Шерлоку Холмсу које су касније објављене као књиге у неколико томова, а држао је о тој теми и предавање на токијском радију.

Свађа Оксфорд-Кембриџ

У наше време, иако опада популарност Шерлока Холмса у најширој публици, и даље постоји вели-

ТЕНГУ ПОКЛАЊА МИЛИОНЕ

Тенгу је биће из јапанске митологије са људским телом, крилима на леђима и необично дугачким носом. То биће живи у шумама и планинама и уме да пресреће путнике, изводи шале са њима, понекад је помало и злобно, али зна да учини и добро дело. Безброј је јапанских прича које говоре о тенгуу, пре може да се каже да на прсте могу да се изброје оне које га не помињу.

Један савремени тенгу који хода градским улицама и чини добра дела појавио се прошле године у јапанском велеграду Осаки и још ни до сада није откривено ко је он. Људи само нађу коверат са неколико новча-

ница од десет хиљада јена (око 2500 нових динара) у поштанском сандучету, испод улазних врата и једноставно на прагу. Понекад је уз новац приложено и писмо у коме се моли да налазач пошиљке употреби новац по својој вољи, а писмо је увек потписано са "ТЕНГУ". Било је случајева да је Тенгу знао прилично о приватним проблемима особа којима поклања новац и у писму помињао да новац употребе за упис детета у школу, куповину одећа како би се пристојније обучени појавили на првом радном месту итд.

Прошлог лета, када су бујице после великих киша разрушиле Нагаса-

ки, Тенгу је новац оставио и испред једне добротворне установе и замолио да се пошаље пострадалима, и то је и била једина пошиљка која је стварно и употребљена за оно за шта је намењена. Изгледа чудно, али сви они који су добијали новац односили су Тенгуове коверте у полицију признајући да им је новац потребан, али да на тај начин не могу да га приме. Да ли је то урођена стидљивост, страх од повреде закона, или нешто друго не знамо, тек Тенгу, чији се новац гомила у полицији, иако се много труди, није изгледа постигао оно што је замислио.

ЗНАТЕ ЛИ СВЕ О ОРАХУ?

КОРИСТИ СЕ ПРОТИВ
ПЕРУТИ,
КОЊУКТИВИТИСА,
ШЕЋЕРНЕ БОЛЕСТИ,
РАХИТИСА,
МАЛОКРВНОСТИ, ЗА
БОЈЕЊЕ КОСЕ И
ФАРБАЊЕ ТКАНИНА, У
СЛИКАРСТВУ,
ИНДУСТРИЈИ САПУНА.
ОРАХОВ ФУРНИР
ТРОСТРУКО СКУПЉИ
ОД ОСТАЛОГ. ИМА
СТАБАЛА КОЈА
РАЂАЈУ У
ГРОЗДОВИМА ОД 15
ПЛОВОДА, С ЛИШЋЕМ
У ОБЛИКУ
ПЕРШУНОВОГ, С
ВИСЕЋИМ ГРАНАМА
КАО У ЖАЛОСНЕ
ВРБЕ. НИКАКО ГА НЕ
ТРЕБА САДИТИ С
КРОМПИРОМ.

Свако се бар једном за спарних летњих дана одморио и окрепио у хладовини под орахом. Ретко ко се у детињству није веровао на орах а многи „ратни планови“, скровани у тајности у крошњи ораха, остали су незаборавни као и лет на љуљашци везаној за високу орахову грану. Преко рођенданских торта и колача за разна славља орах је биљка која човека прати кроз цео живот.

Орах је користио човеку од најранијих времена. У Француској и Италији пронађена су, у сојеницама из каменог доба, спремишта за орахе и орахове љуске. Као горостас међу воћкама, код старих Латина био је посвећен најмоћнијем међу боговима Јупитеру. Мичурин га је назвао „комбинат воћком“ јер је искористив од коренових жила до пупољака и листова.

Користан је орах и када га треба искрчити јер му је дрво квалитетно и због тога је на цени. Орахов фурнир је и троструко скупљи од фурнира добијеног од

осталог дрвећа због веома декоративних шара и боје. Нарочито је цењен фурнир који се добија од пања и доњег дела дебла, па се зато орах не сече него се вади заједно са пањем. Посебно је квалитетан фурнир од стабла које је расло у тешким условима и оштећено у младости тако да у унутрашњости дебла има квргица и чворова који дају посебан изглед фурниру. Орахово дрво је лако а чврсто, па се употребљава за израду пушчаних кундака. Некада се сматрало знаком престижа имати радни сто или намештај од ораховине.

Ставите 40 ораха у килограм меда...

Како је језгро ораха, по свом облику, слично мозгу човека веровало се да орах лечи све болести главе. Значајни природословац старог Рима Плиније Старији дао је у првом веку наше ере рецепт лека у

ЧУДНОВАТА

коме су један од састојака плодови ораха.

И у данашње време је познато и доказано да је орах лековита биљка. У лековите сврхе се користи нарочито лист који се сакупља у току јуна јер је тада најбогатији лековитим састојцима. Поред листа и остали делови (зелени и зрели плодови, цветови – ресе, свежи пупољци, кора са грана и зелена људска плода) такође се примењују при изради појединих лековитих производа.

При блажем запаљењу грла одлично је применити за испирање чај од листа ораха и то 40 грама сувог листа на литар воде, при

чему се чај кува петнаест минута и када се прохлади заслади се медом. Чај од свежих листова ораха употребљава се за испирање очију захваћених коњуктивитисом. Поред антисептичног дејства доказано је да лист ораха делује и као средство које смањује количину гликозе у крви, па је користан за особе болесне од шећерне болести. У случају малокрвности и рахитиса чај од листа ораха делује као средство за јачање.

Од младих зелених ораха справља се лековита ракија ораховача а кува се и веома укусно и атрактивно слатко. Како млади зелени ораси садрже много

витамина Ц то је уобичајено у народу да се четрдесет ораха стави у килограм меда и тако конзервишу. После четрдесет дана свако јутро узима се по један орах са медом, а нарочито се препоручује да се даје слабуњавај деци. Против перути и опадања косе употребљава се крем справљен са пупољцима ораха а млевени ораси у млеку примењују се као маска за освежење и јачање коже.

Зелене љуске од плодова ораха користе се за бојење косе у тамно што се примењивало још у старој Грчкој. Ове љуске и орахова кора употребљавају се за бојење тканина. Од

орехове коре прави се у сликарству такозвани гваш који се користи за израду графика. Орехово уље је одлично као јестиво уље а користи се у фармацији, сликарству и у индустрији сапуна.

Мини-конзерва

Орехове љуске су добро средство за потпалу ватре јер развијају велику количину топлоте што је уочио још велики тиранин Диониз из Сиракузе (400 г. пре н.е) који није смео да дозволи никоме да га брије бријачем већ му је рођена ћерка спаљивала браду жеравицом од љуски ореха!

Поред свега, човек највише гаји орех због укусних плодова. Да је орех укусан одлично је уочила једна од најсимпатичнијих животиња: веверица. Птице са јаким кљуном не пропуштају прилику да се осладе ореховим језгром. Језгра ореха су веома хранљива концентрована храна која је практично не кварљива и може се користити током целе године. Као таква има значаја у ратним условима поготову што у љусци орех остаје незагађена намирница. Језгра из двадесет плодова ореха могу да задово-

ОРАХ СА ЦРВЕНИМ ЈЕЗГРОМ

Веома интересантна сорта је орех чије је језгро црвене боје. Укус језгра и особине стабла су исте као код обичног ореха али је површина језгра јаркоцрвена. Ова особина се може на раз-

не интересантне начине искористити при декорацији колача и торти.

Овај орех пренет је у нашу земљу из Чехословачке. Има га највише у Словенији а раширен је и у другим крајевима.

гра ореха се користе у прехранбеној индустрији и посластичарству а у домаћинству су незаменљива за колаче и торте. Искусне домаћице кажу да нема колача без ореха.

Персијски, грчки, енглески

Фосилизирани листови и плодови говоре да је орех

Саве где он налаже калуђерима да за време великог поста једу орехе поред осталог воћа.

Познати путописац Евлија Челеби, који је у седамнаестом веку проputовао готово све наше крајеве, није пропустио да у свом путопису похвали квалитет ореха са присојних падина Фрушке горе.

Орех је данас међу воћама по производњи на једнаком месту у свету а на осмом у нашој земљи. У Југославији се годишње произведе око осамсто грама ореха по становнику што је мало, па је добар колач са орасима реткост на нашим трпезама. У нашој земљи је орех свуда

распрострањен и готово да не постоји насељено место где нема стабла ореха. Да се орех у нашим крајевима гајио од најстаријих времена сведоче имена преко сто двадесет насеља као Орашје, Орашац, Ореховац и друга.

Од кликера до кокошијег јајета

Укрштан опрашивањем и размножаван семеном хиљадама година, орех је добио различите форме па тако постоје стабла која рађају и до петнаест плодова у грозду! У околини Бечеја је откривено стабло које има лист по облику као першуново лишће. Постоји орех са висећим гранама попут жалосне врбе. Има и ореха са црвеним лишћем. По облику плода готово је немогуће наћи два стабла са једнаким плодовима а по крупноћи орех може бити као кокошије јаје па до величине најмањег кликера. Балканско полуострво и наша земља обилују разним типовима ореха. Није случајно што је код нас откривено десетак типова ореха који могу стати у ред са водећим сортама у свету.

Орех је биљка која у току свог живота донесе око четири хиљаде килограма плодова од чега се добија око хиљаду двеста килограма масти и око двеста килограма беланчевина што се гајењем било које друге биљке не може постићи.

Јупитеров жир

Свакако је занимљиво зашто орех и неке друге

биљке имају цветове са прашницима баш у облику реса. То није случајна игра природе већ веома практична ствар: опрашивање се врши ветром а испадање поленових зрнаца је много лакше када се ресе клате на поветарцу. Интересантно је да једна реса садржи и до четири милиона поленових зрнаца што омогућује успешно опрашивање на даљину и до петсто метара.

Око сваке биљке у природи ствара се својеврсна хемијска средина која утиче на околне биљке. Једна материја која се налази у лишћу ореха успорава раст кромпира у близини, па кромпир не воли друштво ореха.

Орех је реч индоевропског порекла и у свим словенским језицима гласи слично. Латинско, научно име ореха је JUGLANS REGIA што значи краљевски Јупитеров жир. Ако још има оних који нису уверени да је орех воћка чудновата и краљевска, у то ће их уверити цена ореха: то је код нас далеко најскупље воће на пијаци и један од најскупљих непрерађених пољопривредних производа уопште.

Текст и снимци:
Божидар Анђелковић

ВОЋНА

ље дневну потребу човека у масноћама. Поред масноћа, углавном незасићене масне киселине које у организму не стварају холестерол, језгро ореха садржи витамине и минерале. По енергетској вредности орех заузима високо место међу намирницама и у том погледу два пута је бољи од квалитетног говећег меса. Беланчевине и угљени хидрати су у приближно једнаким количинама. Многи називају орех биљним месом јер има само нешто мање беланчевина од меса.

Најбоље је јести свеж, тек обран орех јер је онда најсварљивији. Због свих наведених квалитета јез-

био раширен пре леденог доба до Гренланда и Аљаске где га иначе данас нема. У ледено доба је потиснут на југ из западне Европе да би се касније опет вратио. Домовином ореха сматра се Персија одакле је пренесен у грчку под именом персијски орех а из Грчке у западну Европу као грчки орех. Из Енглеске је раширен по Америци под називом енглески орех. Његовом ширењу на север доста је допринео Карло Велики наредбом да се на свим државним имањима поред осталог воћа сади и орех.

На нашем тлу орех се помиње почетком тринаестог века у типичним светог

ЦРНИ ОРАХ

Као шумско дрво гаји се црни орех који има плодове црне боје неправилно избраздане тврде љуске које се тешко ломе. Ударцем ђоном није га могуће сломити! Када преко овог ореха пређе аутомобил, љуска остаје цела. Језгро је мало а због тога што је горко и неукусно не употребљава се за јело. Дрво му је квалитетно.

Као украсна биљка распрострањен је по парковима и дрворедима због лепог облика крошње. Постоје шумски засади у околини Апатина, Беља, Вуковара, и др. У Београду на Калемегдану постоји једно дрво црног ореха.

У идущем броју:
ЗАЈЕДНИЧКА АКЦИЈА
ТЕЛЕВИЗИЈЕ
И ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА:
ХАЈДЕ ДА
САДИМО ОРАХЕ!

ТАКО ЈЕ ПОЧЕО II СВЕТСКИ РАТ

ПУЦЊИ ПРЕД МИКРОФОНОМ

— ХОЋУ ПОВОД ЗА
НАПАД НА ПОЉСКУ —
НАРЕДИО ЈЕ ХИТЛЕР
ХАЈДРИХУ.
РЕЖИРАНА
КОМЕДИЈА СА
РОБИЈАШИМА
ПРЕОБУЧЕНИМ У
ПОЉСКЕ УНИФОРМЕ
ОТПОЧЕЛА ЈЕ
НАПАДОМ НА
РАДИО-СТАНИЦУ
ГЛАЈВИЦ. ХИТЛЕР ЈЕ У
КРОЛ-ОПЕРИ
ОДГЛУМИО
ИЗНЕНАЂЕЊЕ.

Пред сам сумрак 28. августа 1939. Алфред је претрчао Улицу принца Албрехт и нашао се пред канцеларијом свога шефа СС групенфирера Рајнхарда Хајдриха. Сачекао је пред вратима један тренутак да га секретар најави и одмах био примљен. После поздрава Алфред Ноујокс, незаменљив у закулисним пословима, одмах је почео да говори о предузетим припремама.

— Немамо времена за дијалог — пресекао га је Хајдрих. — Желим само да знам да ли је све спремно?

— Да, господине групенфиреру! — оштро одговори Алфред.

— Ви и ваши људи јутарњим возом путујете за Глајвиц. Тамо вас чека Милер. Он ће вам дати детаљне инструкције. Не заборавите криминалце после акције — осмехну се Хајдрих. — Не желим ни једног живог сведока! Наравно, сви путујете у цивили-

лу, пољске униформе и осталу опрему добићете пред сам напад. Милер ће вам обезбедити спикера. Још једном наглашавам, нашој пропаганди треба што убедљивији напад, без трунке импровизације. Да ли сте то разумели? — упитао је Хајдрих.

— Разумем — кратко је одговорио Алфред.

— При одласку добићете коверат са комплетним упутствима. Имате ли неко питање пре него што кренете и пре него вам зажелим срећан завршетак акције?

— Не, одговори Алфред.

— Онда на задатак, заврши Хајдрих.

Растали су се уз оштар војнички поздрав.

Круг се затвара

Јутарњи зраци који су се пробијали кроз маглу осветљавали су полумрачни купе брзога воза у коме је седео Алфред. Он је замишљено гледао час кроз прозор, час у робијаше

криминалце који су били ангажовани за напад на радио-станицу Глајвиц. Већина од њих су били окореле убице, сада им је обећана слобода ако акцију обаве како треба. Дан је полако почео да осваја када је Алфред још једанпут проверио запечаћени коверат са упутствима, гледајући криминалце како се радују лако стеченој слободи.

Кад су стигли у Глајвиц, Алфред је људе распоредио у предвиђена склоништа која су већ била снабдевена храном, одећом и оружјем потребним за акцију. Онда се упутио шефу полиције Милеру. Њихова лозинка за препознавање и завршни део припрема акције била је „Конзервен“. Милер је исцрпно упознао Алфреда са детаљима око напада и планом просторија радио-станице. Све предвиђене припреме биле су завршене у кратком року, врло прецизно.

Тридесети август протекао је врло брзо, све је било спремно за извршење операције. Командоси су очекивали да на дат знак крену у акцију. У соби где се сместио Алфред владала је гробна тишина. Иако уморан, он је још једанпут за радним столом прегледао све детаље плана. Могао је коначно да одахне: све је било пред напад урађено и спроведено.

Ноћас треба да стигне још један логораш кога на крају акције по изласку из радио-станице треба ликвидирати, биће то жртва више лажног напада — помислио је Алфред. — Остало је све завршено.

Тридесет први август 1939. освануо је леп и сунчан, Алфред га је на календару заокружио, био је петак. Уставши из кревета Алфред је пожurio да што пре доручкује јер је сваког часа очекивао Хајдрихов телефонски позив који је требало да значи почетак акције.

Прочитавши јутарње новине Алфред погледа на сат, време је споро пролазило а телефон је остао нем. Кад је већ помислио да се акција можда одлаже за још који дан и поново узео у руке јутарње новине, телефон је оштро зазвонио.

С друге стране жице нико се није представио, али је Алфред одмах препознао свога шефа Хајдриха.

— Ноћас у 20 часова извести напад — Хајдрих је био кратак.

Алфред је по навици саставио пете у знак поздрава и одсечно рекао: — Разумем! — Веза је била истог тренутка прекинута.

Командоси нападају

Алфред је погледао у сат. Било је прошло једанаест сати, имао је времена за све послове. Телефонирао је Милеру и одмах се упутио у скровиште где га је чекало тринаест командоса. Криминалци су били нервозни, желели су

да изведу акцију што пре. Било им је досадно да скривени чекају јер су знали да их после извршене акције уз неке ситне формалности чека – слобода. Кад се Алфред појавио на вратима скровишта мало живнуше, упућујући ка њему своје љубопитљиве погледе.

– Вечерас у 20 часова нападамо – рече Алфред. – Поступићемо према већ раније договореном плану, сви ви знате своје место и улогу у нападу. Знате место где ћемо се окупити после напада. У напад крећемо у 19.45, тада будите спремни, а дотле се одморите.

Криминалци су задовољно зажагорили.

Мрак се већ полако хватао над Глајвицом кад су командоси почели да напуштају скривено склониште. Били су прописно обучени у пољске униформе. Радио-станица је била осветљена и из ње је емитован музички програм намењен за предвечерње сате. Неколико спикера и техничара и стари портир осећали су већ лаку опуш-

теност, програм радио-станице улазио је у своју завршну фазу. За то време неке сенке су претрчавале простор од оgrade до главне зграде радио-станице. Нико из радио-станице није осетио када су се главна врата отворила, само је чувар чуо неки шум у згради и одмах је кренуо да види шта је то. Заборавивши у полумрачан ходник угледао је тројицу униформисаних људи и пре него што је могао било шта да каже, један од њих га је снажно ударио пендреком по глави. Тело старог чувара прислонило се уза зид и полако почело да клизи ка поду, крв из разбијене главе почела је да се слива низ његово лице и врат. Беживотно тело чудно се згрчило између зида и пода.

Спикери и техничари прво су чули неке гласове и онда запрепашћени угледали на вратима пољског официра а за њим и пољске војнике. Забуна је трајала неколико тренутака, али и то је било довољно да сви буду савладани. Пендреци су без милости

погађали њихова тела и главе.

Припремљени спикер заузео је место за пултом, мука је одмах престала. Имитирајући Пољака који не зна најбоље немачки језик спикер је на највулгарнији начин вређао Хитлера и фашизам, позивајући Немце у борбу против фашизма. За то време криминалци су уништавали радио-станицу. Програм је трајао 4-5 минута а онда су командоси истрчали из радио-станице дивље пуцајући.

Алфред је испалио цео шаржер у већ раније подметнутог полумртвог логораша јер је свету требало показати како пољски војници дивљају на немачкој територији.

Грађани Глајвица били су пренеражени када су чули глас „пољских диверзаната“ и одмах су позвали полицију. Милер је одмах дао знак за узбуну и са четом полицајаца опколио радио-станицу. Од командоса није било ни трага. Милер је ушао у демолирану радио-станицу, полицајци су почели да указују

помоћ спикерима и техничарима који су једва давали знаке живота. Старом портину помоћ више није била потребна.

Хитлер је „побеснео“

Док су трајале припреме за напад на радио-станицу Глајвиц Хитлер је одржао неколико састанака са

својим генералима о могућности напада Немачке на Пољску. Мада се Хитлер упињао из петних жила да докаже да је у праву и да је напад на Пољску неизбежан и неопходно потребан и сам је увиђао да генерали нису одушевљени његовим предлогом. Знао је да су опрезни у доношењу тако судбоносне одлуке јер поучени примером из првог светског рата нису желели да загазе у авантуру чији се крај није могао предвидети без обзира на војну снагу са којом су располагали. Хитлер им је објашњавао војно-политичку ситуацију с обзиром на Енглеску и Француску уверавајући их да ове земље нису спремне за рат а и ако уђу биће неспремне тако да их модерна немачка армија без тешкоћа може тући на бојном пољу. Хитлерови генерали су полако почели да одобравају његов план, али фирер није хтео само њихову сагласност, желео је да они преузму иницијативу. Осећао је да још увек у атмосфери између њега и генерала лебди сенка неодлучности коју треба уклонити што пре и по сваку цену. Зато му је био потребан напад на Глајвиц. Тако ће обезбедити вишеструку корист: натераће генерале да узму иницијативу за предстојеће ратне операције, а пред светском јавношћу имаће изговор и повод за напад на Пољску.

Чим су га известили да је напад на радио-станицу извршен, Хитлер је одмах сазвао цео Генералштаб. Присутни су одмах видели да је бесан. Када су заузели своја места, Хитлер је драматичним гласом почео да објашњава ситуацију око радио-станице, генерали су били запањени дрскошћу „пољских командоса“. Хитлер им није дао да дођу себи, почео је одмах да праска и виче.

Нико није могао ни да сања да је све то било једно од најбољих Хитлерових глумачких остварења.

Хитлер је одмах наредио да се већ припремљени план напада на Данциг и пољско утврђење Вестерплате изврши за први септембар. Ујутру 1. септембра 1939. године у 5 часова немачки бојни брод „Шлезвиг-Холштајн“ отворио је ураганску паљбу из својих топова на пољско утврђење Вестерплате, и то је био почетак другог светског рата.

Хитлер је у 10.30 у Крол-опери отворио ванредну седницу Рајхстага на којој је узбуђеним гласом рекао да је Немачка у циљу одбране предузела напад на Пољску и да мора казнити Пољаке за њихово „дрско“ упадање на немачку територију. Свој говор пун патетике о отпочињању рата завршио је речима.

– Обукао сам униформу немачког војника и не желим да је скинем све док не победимо или ћу умрети у њој.

Присутни у Рајхстагу су га прекинули узвицима одобравања. Зиг хајл, Зиг хајл проламало се Крол-опером.

Уместо слободе пред митраљеске цеви

Истрчавши из Глајвица путем према оближњој шуми командоси су задихано дојурили до камиона који су ту чекали. На брзину су пресвукли пољске униформе и одложили оружје, поново су добили затвореничку одела. Камион са криминалцима путовао је целе ноћи. У сам освит нагло је стао на већ припремљено место, криминалци су почели сањиви и буновни да излазе из камиона. Брзо су их постројили поред земљаног грудобрана. Онако буновни нису ни схватили шта се догађа, сматрали су да је то нека нормална процедура или провера. Нису много обраћали пажњу на припремљене митраљезе, али када су их војници уперили на њих, настало је комешање. Командир стрељачког одељења није их држао у заблуди. Наредио је да се отвори паљба. Престрављени криминалци разрогачено су гледали у митраљеске цеви из којих је бљувала смртоносна ватра. Више није било живих сведока. Завршна фаза напада на радио-станицу Глајвиц била је окончана. Алфред је још једанпут прегледао тела побијених криминалаца, крајком усана се осмехнуо. Био је задовољан.

РУЖНИ РОБ КОЈИ ЈЕ ПИСАО ДИВНЕ БАСНЕ ЕЗОП

ЈЕДАН ОД НАЈВЕЉИХ
БАСНОПИСАЦА СВЕТСКЕ
КЊИЖЕВНОСТИ. ХЕРО-
ДОТ СМАТРА ДА ЈЕ
У ХЕЛАДУ ДОВЕДЕН
КАО РОБ ИЗ ДРЖАВЕ
АМАЗИСА (ЕГИПТА).
КАО НАГРАДУ ЗА
МУДРОСТ, КРАЉ КРЕЗА
ПОКЛОНИО ЈЕ НА-
КАЗНОМ РОБУ
СЛОБОДУ.

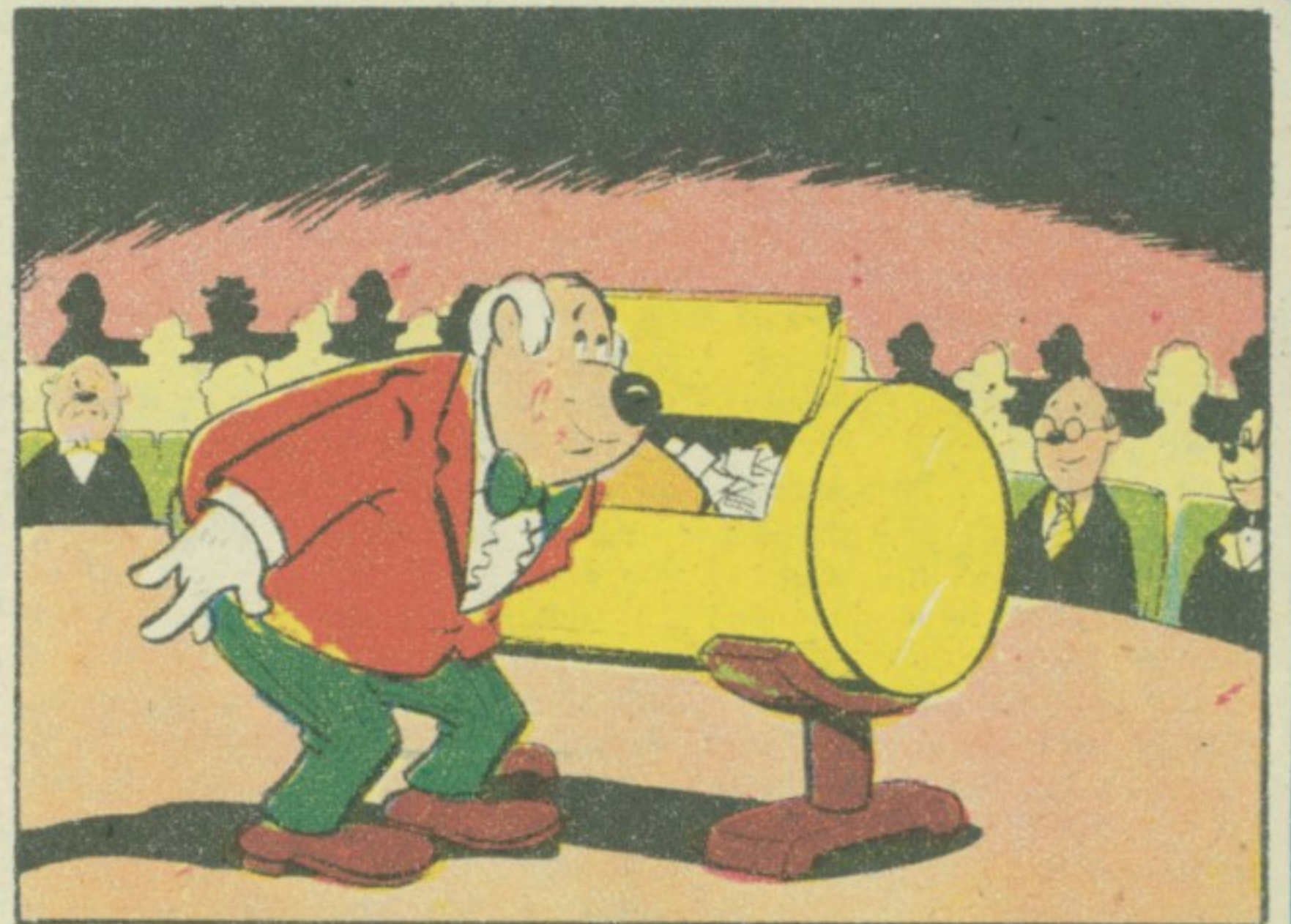
ЛЕГЕНДА ЈЕ
ИСКРИТИЛА ЊЕГОВ ЖИВОТ.
ПО ЈЕДНОЈ ОД ЊИХ, УБИЛИ ГА
ЖИТЕЉИ ДЕЛФА ЗБОГ ОШТРИ-
НЕ С КОЈОМ СЕ ПОДСМЕВАО
ЊИХОВИМ ОБИЧАЈИМА И НА-
ВИКАМА... ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ
ГРАДОМ ЈЕ ЗАВЛАДАЛА КУ-
ГА. ДВЕСТА ГОДИНА КАСНИЈЕ,
У АТИНИ МУ ЈЕ ПОДИГНУТ
КИП КОЈИ ЈЕ ПОСТАВЉЕН
ИСПРЕД СТАТУА СЕДАМ
МУДРАЦА.

„ПРИЧИЦЕ“ НАКАЗНОГ РОБА
ЗАПИСАНЕ СУ И ПРЕВЕДЕНЕ
НА ГОТОВО СВЕ ЈЕЗИКЕ СВЕТА.
ЗБИРКА ОД 626 БАСНИ КОЈЕ МУ СЕ ПРИПИ-
СУЈУ ПОПУЛАРНЕ СУ И ДАНАС, 2500 ГОДИ-
НА ПОШТО СУ НАСТАЛЕ.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

А САДА ЈЕ НА РЕДУ
ДОБИТНИК НАШЕ ПРВЕ
НАГРАДЕ!

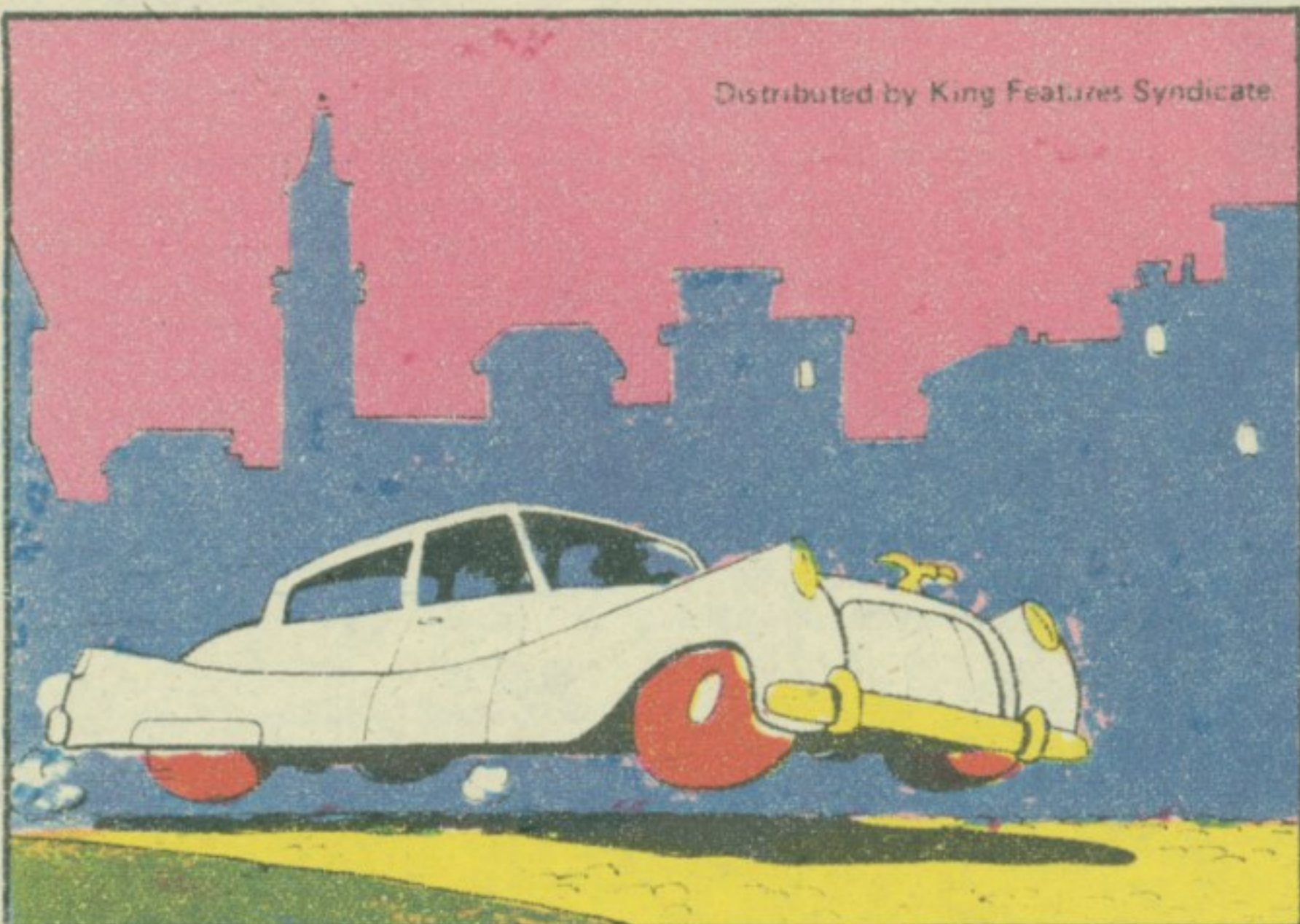
ДОБИТНИК ПРВЕ НАГРАДЕ
ОВОГ ПРЕКРАСНОГ, СРЕБРНА-
СТОГ, СУПЕР, ДЕЛУКС "ОЈС
-ОЈСА" ЈЕ ЛОЗ БРОЈ 801-967!

ЕВО ГА! ТО ЈЕ
МОЈ БРОЈ!

Distributed by King Features Syndicate

ЈА БИХ БИО
ЛУД ОД СРЕКЕ
ДА САМ ДО-
БИО ТУ НА-
ГРАДУ! А
ТИ СИ
НЕШТО
ПОКИС'О!

КАКО ДА НИСАМ...

...ПРВИ ЛОЗ МИ ЈЕ ДОНЕО
НАГРАДУ, А ОВАЈ, ОВАЈ
ДРУГИ НИ ПАРЕ...

...ИЗГУБИО САМ НА ЊЕМУ
ЧИТАВИХ ДЕСЕТ СТА-
РИХ ХИЉАДАРКИ!

Copyright © 1963
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ПЛАМЕН УМЕСТО

РЕФЛЕКТОРА

ОВОГ ПУТА МЕРИ КРОЗБИ НИЈЕ
ГЛУМИЛА, ПАНИКА И БЛЕДИЛО НА
ЛИЦУ НИСУ БИЛИ ДЕО
СЦЕНАРИЈА: СА СУПРУГОМ ЕБОМ
ДОГОВАРАЛА СЕ ШТА ДА
ПРЕДУЗМУ ДОК ЈЕ ВАТРА СВЕ
ВИШЕ ОСВАЈАЛА...

У један по подне све локалне радио-станице обавестили су своје слушаоце да се страховит пожар шири на калифорнијским висовима. Јављали су да огромни комплекси под шумом, куће, летина нестају у пламену. Тих септембарских дана прошле године на западној обали Америке владала је права паника. Ватрогасне екипе из целе земље стизале су у помоћ, авиони су налетали територију и из минута у минут обавештавали о правцу пожара који је незаустављиво гутао све пред собом.

Мери Крозби, кћи чувеног певача Бинга Крозбија и глумица која игра у суперпопуларној телевизијској серији „Далас“, била је у паници. Са супругом Ебом Лотимером доселила се у један кањон тек пре неколико месеци. Живели су у лепој кући са шталама поред у којима су била три расна коња, њихови љубимци.

Када су преко радија и телевизије дознали каква им опасност прети остали су парализани. Шта сад да раде? Одрасли у граду, никад нису били у ситуацији да им голи живот виси о концу. Пожар је, кад су се пробудили, био још далеко од њихове куће.

Без обзира на панику која их је у првом тренутку обузела, Мери и Еб брзо су донели одлуку – неће оставити своје коње на милост и немилост огњеној стихији.

али у један сат приближио се на око три километра. Без обзира на све савете суседа да се што пре спакују и приватним авионом оду, Мери и Еб одлучили су да остану. Разлог – нису желели да оставе на милост и немилост ватри своје коње.

Свесни да за само неколико минута могу бити живи спаљени, оног момента кад су донели одлуку да не беже, смислили су план. Ушли су у штату и извукли коње из боксова. Животиње су већ биле узнемирене па су их Мери и Еб морали да милују по гриви понављајући „све ће бити у реду“, као да су тим речима храбрили и сами себе. Нису заборавили ни две мачке. Тако „натоварени“ кренули су према једној удолини у којој је било смештено мало природно језеро.

– До језера смо ушли грчевито се држећи за руке – прича двадесет трогодишња Мери. – Једно другом смо стално говорили „волим те“ и једино охрабрење било нам је то што смо заједно. До тада, никад у животу нисам била толико близу смрти, осећала сам јој мирис. Да кажем да је било језиво, то је сувише слаба реч да изрази моје тадашње стање.

– Ватра се приближавала страховитом брзином

Кад је све прошло, Мери се осмехује пресрећна што су три коња риђана спасена.

тако да смо убрзо са свих страна били окружени пламеним језицима, сећа се тридесетогодишњи Еб Лотимер, певач и композитор. – Имао сам утисак да се налазимо у дну неког гротла, топлота је била неподношљива. Морали смо сваких неколико минута и животиње и нас саме да поливамо водом. А пламен висок преко пет метара ветар је носио брзином од око 70 километара на час бацајући ужарене лопте свуда око. Преживљавали смо прави пакао. Животиње су биле све узнемирене.

Препостављајући да ће јара бити велика Мери и

Еб понели су велико шаторско крило којим су се прекривали. Извиривали су испод, пратећи кретање пожара. Најзад је изгледало да су спасени: око језера је срећом био простор од неколико метара готово без растиња и то им је улило наду да ватра неће „сићи“ до њих.

Обраћали су се једно другом шапатом као да су се плашили да их чак и повишена реч може угрожити. Све време нису прекидали да умирују коње, квасе им репове и гриве, јер би се ти делови тела први запалили. Њихова три риђа љубимца била су узнемирена, али не претерано. Много је теже било с мачкама, оне су све време изbezумљено покушавале да им искоче испод шаторског крила и побегну, грбале су их и уједале.

Сећали су се последњег телефонског разговора који су обавили са најближим суседима који су већ преживели шест сличних пожара. Они су им објашњавали да је најважније знати кад се сакрити а кад се може прећи у „акцију спасавања“. Најгори је први налет, када је пламен највиши и као неки огромни талас напредује и уништава све пред собом. Треба бити сакривен у долини, најбоље близу воде. А кад прође први удар треба истрчати и гасити ватру, спасавати свој дом.

Чим се „велика“ ватра удаљила, Мери и Еб потрчали су ка кући водећи за собом животиње. Имали су срећу, и кућа и штала биле су у пламену али чинило им се да је могуће да га угасе и да спасу свој дом. Еб је одмах схватио ситуацију: сви пластични делови истопили су се укључујући и црево за поливање. Преостајало им је само да ватру гасе узимајући воду кантама. То ће радити пуних шест следећих часова без прекида.

– Мислим да ми је Мери додала најмање 350 кофа са водом, ако не и више – присећа се Еб. – Кад сада на то помислим, просто не могу да поверујем да је смогла такву снагу. Захваљујући њеној страховитој издржљивости и упорности успели смо да спасемо кућу и штату.

– У нормалним условима – смешка се Мери – Еб се увек шалио да ја ништа теже од игле никад нисам подигла у животу. Тог пута доказала сам му да, кад ми је до нечег стало, уем да се борим за то из петних жила. Верујте ми нисам ни осетила да смо гасили пожар читавих шест сати. У глави ми је била само једна мисао – спасити нашу кућу!

Мери Крозби и Еб Лотимер имали су срећу – пожар није успео да причини велику штету... После оправки кућа је изгледала као пре.

Игром случаја после страховитог пожара Мери и Еб доживели су, заједно са осталим становницима овог краја Калифорније још две поплаве.

– Сада више нисмо неискусни, не морамо никоме да се савет обраћамо – на крају је рекла Мери. – Научили смо да се боримо у најгорим ситуацијама. Били смо тако близу смрти и избегли смо је, а шта страшније може човеку да се догоди у животу?

РОЂЕНА ЈЕ НОВА НАУКА: КРИПТОЗООЛОГИЈА

ЛОВАЦ НА ДИНОСАУРЕ

да буде само некакав диносаурус, можда сродан бронтосаурусу”.

Док је 1976. године проучавао крокодиле у Габону, сличне описе месецима је слушао и биолог Џим Пауел. На крају се толико заинтересовао за читаву ствар да је одлучио да је истражи. Први на кога је помислио био је Рој Мекал.

Фебруара 1980. Мекалова и Пауелова експедиција кренула је у потрагу за диносаурусима. За базу су изабрали село Имфондо у Габону. Данима су скупљали извештаје из друге и треће руке све док им није речено: ко жели да види **мокле-мбембе**, мора да савлада Велику мочвару...

Послушали су. Никада нису прелазили више од 19 километара дневно, температура се није спуштала испод 38. подеока, тонули су и пробијали се кроз блато које им је сезало до струка, трудили се да не обраћају пажњу на инсекте и пијавице и избегну отровнице.

Стигли су и до краја пута, области Епена, а **мокле-мбембе** нису видели... Мекал и поред свега не мисли како је то била неуспела експедиција. Забележили су, каже, изјаве тридесеторице очевидца, све се поклапају и уверљиве су.

Додуше, без живог примерка или бар леша, признаје и Мекал, немогуће је рећи шта је **мокле-мбембе** у ствари. Ипак, на основу историјских списа, описа Пигмеја и њиховог инсистирања да је чудовиште које им преврће чунове и убија их налик животињи са једне од слика коју им је показао, верује да је реч о врсти сауропода, највећег диносаура биљоједа. По њему би то могао да буде или „мали“ диплодокус од 22 метра или гиган-

ЗОВЕ СЕ РОЈ МЕКАЛ, ДЕСЕТ ГОДИНА ЈЕ ВРЕБАО НА ЧУДОВИШТЕ ИЗ ПОХЕСА, И НА КРАЈУ ОДУСТАО ЈЕР ЈЕ КЛОПКА КОЈУ ЈЕ СМИСЛИО БИЛА ПРЕСКУПА. САДА ТРАГА ЗА ЖИВОТИЊАМА ЗА КОЈЕ ЗВАНИЧНА НАУКА КАЖЕ ДА СУ ИШЧЕЗЛЕ ПРЕ 65 МИЛИОНА ГОДИНА.

Мада се тачно значење речи **мокле-мбембе** не зна, Пигмеји који живе у близини реке Ликоуале и Баи у Конгу означавају њоме црвенкасто-смеђег рептила величине нилског коња, дугачког репа и змијолике главе, са четири здепасте ноге иза којих на земљи остају округли отисци величине тигања. **Мокле-мбембе**, кажу, моћним репом преврће чунове и убија људе – али их никада не једе. Када га ово пустињско расположење прође – кротко гаца по плићаци жваћући воће из џунгле.

Пигмеји су непоколебљиви: није то ни слон ни коњ!

Педесетседмогодишњи

Рој Мекал, бивши професор биохемије и садашњи асистент биологије на Универзитету у Чикагу, верује им: тачно ни слон ни нилски коњ, него – диносаурус... „Овде се ништа није мењало 60 милиона година. Ту није било леденог доба и великих температурних промена. Одржале су се биљке из периода креде. Ако су диносаури још живи, онда је ово сигурно место на коме пребивају”, објашњава.

Крокодили су се лепо снашли

Извештаји о необичним, џиновским бићима која живе поред река и мочвара Конга већ вековима круже међу овдашњим

Пигмејима, животиње необично налик **мокле-мбемби** представљене су и у сликовном писму неколико оближњих народа. Нису, уосталом, само домороци творци прича о тајанственој животињи. Још даље 1777. француски спат Ливен Бонавентур Пројар забележио је како је приликом боравка у Конгу лично видео велике и округле отиске стопала тајанственог створења.

По повратку из Конга 1912. колекционар животиња Карл Хагенбек забележио је приче домородаца о „џиновском чудовишту, пола слону – пола змији”, које пребива у мочварама. „На основу онога што сам чуо, то би могао

тосаурус дужи од 30 метара.

Занесењак, одмахују главом озбиљни научници. Па сауроподи су изумрли пре 65 милиона година! Мекал одговара: и за окапија, животињу необичног изгледа, нешто између жирафе и антилопе, вероватно се да је изумрла пре 20 до 40 милиона година — све док једна није уловљена 1906. године.

И плеистоценски пекари, дивља свиња која је наводно ишчезла у леденом добу, једног лепог дана 1975. приказао се научном свету у Парагвају. Чувена „Фосилна“ риба за коју се веровало да је изумрла пре 65 милиона година, допустила је да је 1938. упецају недалеко од обала Јужне Африке и тако недвосмислено доказала да ипак није фосил. Мекалова велика жеља је да дода и диносауруса.

— На крају крајева, и крокодили су се сасвим лепо снашли — каже он — а у последњих 60 милиона година се нису много мењали.

Сусрет блиске врсте

Пре конгоанског диносауруса Рој Мекал је десет година, од 1965—1975, вребао је чудовиште из Лох Неса. Уловио га, као што се зна, није. Зато тврди да га је 1970. године — видео...

Пет лета је Рој сонаром испитивао воде Лох Неса, кружио по њему у специјалној подморници, снимао звуке, фотографисао, проводио дане зурећи кроз доглед на обали. Онда, једног јутра 1970. године:

— Седео сам на прамцу када је вода одједном прокључала и из ње почела да израњају циноуска леђа која су се увијала, грчила. Имам снимке, али се на њима не види богзна шта. То биће је поново заронило, за тили час су се видела само два-три центиметра тела. До дана данашњег, када ме неко пита верујем ли у чудовишта из Лох Неса, утроба ми се преврне. Знам шта сам видео!

Уморан од чекања, Мекал је на крају смислио клопку за тврдоглаву „Неси“: подводни метални кавез. Клопка је, међутим морала да одговара жртви због чега је читава ствар и пропала: израчунато је да би Мекалова „мишоловка“ коштала бар 200 милиона фунти. Тако је, после десет година, Мекал бар за неко време одустао од чудовишта из Лох Неса.

Од диносауруса још није. Новембра 1981. кренуо је у другу експедицију у Конго. Ова је трајала месец дана, а после само недељу дана имао је, како кажу, „могући сусрет блиске врсте“.

— Пловили смо горњим током реке Ликоуала. Био сам у првом чуну. Излазили смо из једне кривине када се зачуо звук — неко огромно створење је зароњавало. Талас који је створило заплуснуо нам је чун и замало га преврнуо. Пигмеји су почели да вичу „моке-мбембе!“ Обузео их је такав ужас да сам тек претњама успео да их наговорим да одвезлају до места на коме је животиња нестала. Ништа се није дало видети, али уверен сам да ми је умакла само за длаку.

Иако се, баш као и „Неси“ ни конгоански сауропод не да, Мекал наставља да ревносно скупља извештаје и о њему и о другим, како их назива, „може-бити чудовиштима“ која вребају у џунглама Конга. Пигмеји причају и о неком створењу коме „из леђа расту даске“.

— Реците, зар то није савршен опис стегосауруса? — одушевљено пита Рој Мекал.

Шта то хода по Годваналанду?

За Роја Мекала и преосталих четрнаест чланова Међународног криптолошког друштва (од грч. речи криптос = скривен, тајан) које је 1982. године основано у Таксону у Аризони и које има чланове у Канади, Кини, Совјетском Савезу и Бугарској, свет је пун још невидљивих створења.

Мекал проучава и извештаје о тајанственој животињи из амазонске џунгле чији описи необично подсећају на моке-мбембе. „У току јурске периоде Јужна Америка и Африка биле су повезане. Могуће је да је Амазон још један очуван „џеп“.

Постоји, такође, и група безимених острва 400 миља источно од Мадагаскара за која Мекал тврди да су потпуно неиспитана. Он верује да би то могли да буду остаци древног Гондваналанда (континента који су постојали пре 180 милиона година). Ако је тако, каква ли се бића по њима крећу, пита се.

Наука тражи доказе. Мекал их нема, али се позива на изјаве стотина очевидца које је за двадесет година скупљено. „Ти људи су нешто видели. Шта?“

М. И.

НОВА
НАГРАДНА
ИГРА
СТРПЉЕЊА
И ВЕШТИНЕ

САСТАВИТЕ СТАРЕ АУТОМОБИЛЕ

Када је пре непуних сто година фирма БЕНЗ произвела први аутомобил на бензински мотор, који је заправо више личио на фијакер, нико није ни слутно да ће се ова индустрија тако брзо развити. Аутомобили из тог времена су данас музејски експонати расејани свуда по свету и представљају раритете за све заљубљенике брзине.

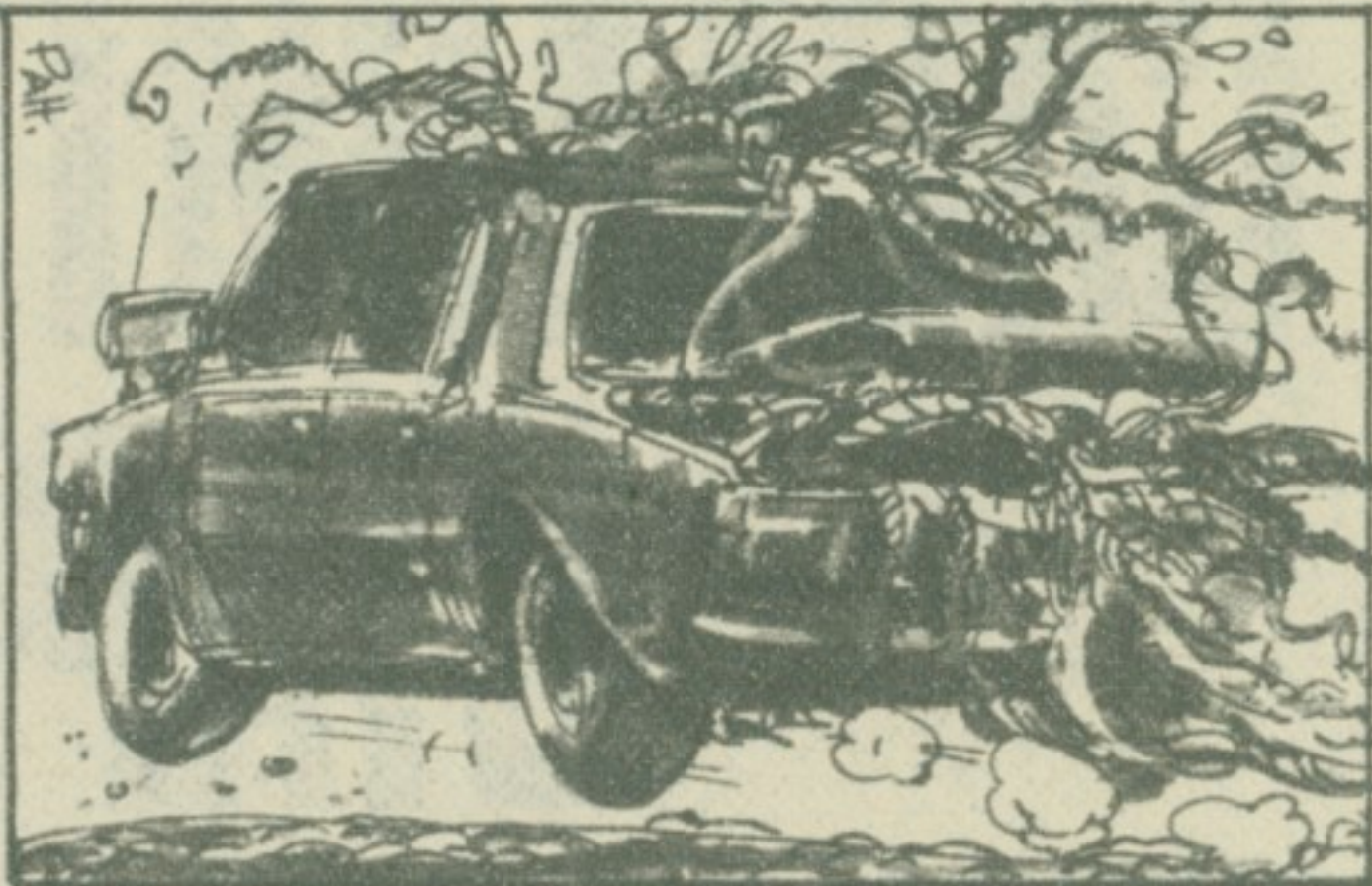
Наш лист је у неколико наврата писао о старим аутомобилима а сада вам нудимо наградну игру за коју вам је потребно само стрпљење и добро око.

У следећем броју објављујемо правила игре и први задатак. До тада ево још један важан податак:

ОЧЕКУЈУ ВАС 444

вредне и лепе награде за које се вреди помучити.

СВЕ О НАГРАДАМА И ПРВИ ЗАДАТАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“.

ЛИЈАНА - ПЕТРОЛЕЈСКИ ИЗВОР

Не тако давно француски ботаничари открили су у џунглама Јужне Америке нарочиту врсту лијане чији се сок (латекс) лако може прерадити у гориво за аутомобиле.

Да није све израженије несташнице бензина, занимање за ово необично растине вероватно не би изишло ван научних лабораторија. Овако, интересовање за јужноамеричку лијану све је веће. Научници доказују да би се лијана могла гајити и на југу Европе и да би се од ње, поред горива, добијале и знатне количине целулозе. Француским научницима придружиле су се и истраживачке организације Јапана, Сједи-

њених Америчких Држава и Бразила, где већ постоје опитне плантаже.

На вест о лијани - петролејском извору филипински научници подсетили су своје колеге у Европи и Америци да је слично откриће учињено још у прошлом веку када је подробно описано једно тропско дрво које Филипинци називају ханга. Данас на Филипинима постоје три плантаже дрвета ханга које је већ добило ново име: бензинска пумпа. Плодови „бензинске пумпе“ садрже до шеснаест процената уљане течности коју чак не треба прерађивати: она одлично сагорева у аутомобилским моторима. Поред тога, њени отпадни гасови мање су отровни од бензинских.

ЧУДНЕ МАЧКЕ

Британско острво Ман у Ирском мору познато је љубитељима расних мачака јер се на њему узгаја специфична врста названа манкс. Разликује се од своје четвороножне савраће по томе што нема реп, а хода скакућући,

ног брода шпанске армаде. А шала каже да се мачка манкс последња укрцала у Нојев ковчег. Ноју се журило јер се плашио постојања, па је за њом снажно залупио врата и откинуо је реп. Други кажу да су се некада давно „обичне“ мачке укрштале са зечевима и да због тога имају тако чу-

као зец. О њиховом пореклу ништа се поуздано не зна. Према једној од многобројних легенди испливале су са потопље-

дан ход. Било како било, „мачкољупци“ широм света труде се да набаве ову врсту не питајући за цену.

ЗАВОЈ ЗА МАНДАРИНЕ

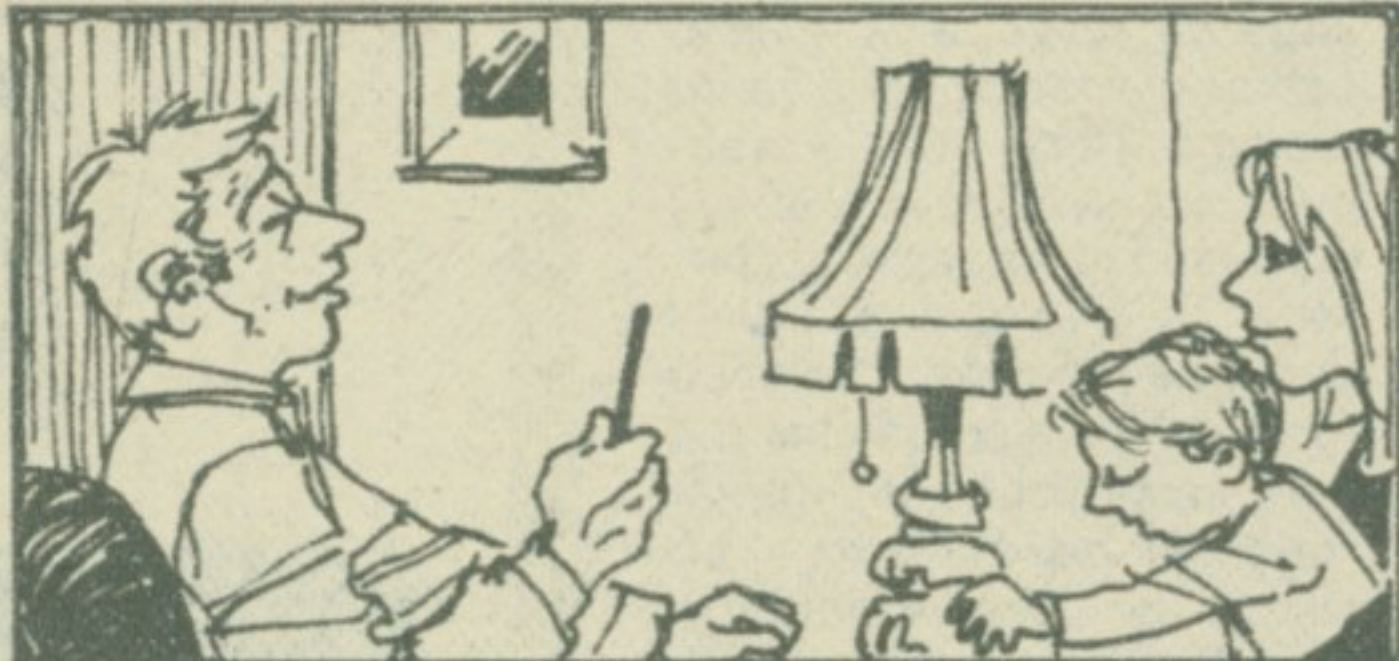
У соковима многих плодова има пектина који у ствари представља биљни желатин. У Јапану домаћице стављају пектин у разне џемове да би били гушћи. Недавно су сарад-

ници истраживачког института у округу Сидзуока из коре мандарине добијали пектински спреј којим могу да се заштите ране и опекотине на кожи. Ова опна, која садржи четири до пет процената пектина, дозвољава кожи да дише и добро пропушта влагу.

ХРАНИ КУЧЕ ДА ТЕ УГРИЗЕ

Гинтер Уферман, четрдесетпетогодишњи зидар из Минхена, већ девет година живи на терет државе, односно социјалног. Кад су лекари установили да посао којим се бави штетно утиче на његово психичко стање, послодавци су покушали

да га преквалификују. Међутим, Гинтер је одбио претходно добивши потврду од социјалних радника да му ниједан други посао не би одговарао. Од тада не ради ништа, добија месечно нешто мање од два милиона (старих динара) за себе, девојку и њихово дете. Однедавно почео је да пише књигу „Како надмудрити државу“!

ИГРЕ НА - НЕСРЕЋУ

Недавно је брачни пар Дикинсон из Питсбурга одлучио да сву своју покретнину и непокретнину прода и да за суму коју добије купи срећке! Сви пријатељи и рођаци одговорали су Ричарда и Клару од ове неразумне од-

старих динара). стручњаци су се заинтересовали за „случај Дикинсон“ и Дикинсоновима дали шансе 1750 према један да ће добити. Када су објављени резултати извлачења испоставило се да њихове срећке нису добиле ни оне мање добитке. Заинтересованим новинарима Ричард је ре-

луке, али ништа није помогло. Они су уложили близу 300 милиона динара у нади да ће добити главну премију - милион долара (око милијарду

као да га то много не секира, да имају пензију од које ће живети а да је то што су урадили било најужбудивије што им се догодило у животу.

ДЕВОЈКА - КОМПЈУТЕР

Када је Шакунтала Деви из индијског града Бангалура имала само три године, њен отац је приметио код девојчице необичне способности. Са лакоћом је успевала да реши и најкомпликованије рачунске операције мада је математици никада нико није подучавао, а и да је хтео није било могуће с обзиром да је многочлана породица Деви била веома сиромашна. Када је Шакунтала стасала за школу, родитељи нису имали могућности да је пошаљу на наставу. међутим, Шакунтала је задржала необјашњиву способност да без хартије и оловке решава математичке проблеме. схвативши да му је кћер друкчија од остале деце, њен

отац је решио да уновчи овај њен таленат. Сада са њом путује светом и организује такмичења: Шакунтала против компјутера. Недавно је она у Даласу (на једном од пропутавања) брже од рачунара извадила два-

КОЗМЕТИКА ПРЕ ИНКА

Приликом недавних археолошких ископавања перуански научници открили су мумифицирано тело девојке која је живела пре две хиљаде година, што значи још пре времена када је постојало царство Инка. Поред девојке била је закопана и њена козметичка торбица, тачније речено врећица у којој су држана средства за улепшавање. Ствари нађене у козме-

тичкој торбици мало се разликују од данашњих средстава за улепшавање. Ту су, наиме, пудријера с „пуфом“ за наношење пудера на лице, боја за обрве и трепавице, сјај за усне, чешаљ, турпија за нокте, штапић за потискивање заноктица, једна врста пинцете. Све је као и данас, сем огледала. Како се у оно време није знало за стаклена огледала каквима се данас служимо, помодарка од пре две хиљаде година огледала се на углачаној површини бакарне плочице.

десет трећи корен из броја 201.

- Сви ме питају како ми то полази за руком - рекла је Шакунтала окупљеним новинарима - а ја заиста то не могу да им објасним. То је за мене игра!

ПАЗИ, ЧОВЕК УЈЕДА!

Човек је човеку вук, каже стара изрека, а свежи статистички подаци из Њујорка то и потврђују: у овом велеграду број уједа паса се смањује, али су зато лекари у једној години морали да интервенишу у 1557 случајева – међуљудског уједања...

У три четвртине случајева човек је ујео човека у току туче, преостали случајеви су још маштовитији. Осим што већ само по себи звучи страшно и тужно, лекари тврде и да су људски уједаји често опаснији од псећих – могућност инфекције је, кажу, врло висока.

ИСТОРИЈА ДИМА

Проблем загађености ваздуха никако није нов. Још су у средњовековној Европи повремено доношене забране о употреби угља као горива. У Лондону је, на пример, 1273. године објављена наредба којом је сагоревање угља проглашено „погубним по здравље“. Прва казна за „индустријско загађивање“ Лондона потиче из... 1365. године. Додуше, казна је била незнатна и за „сагоревање угља које даје дим с одвратним задахом“ износила свега четири пенија.

Средином 19. века енглеске хемијске фабрике избацивале су у ваздух огромне количине гасова који су садржавали сону киселину. Биљке су се сушиле, на рубљу које је простирано у радничким деловима града појављивале су се рупе. најзад се неко досетио да се дим пропушта кроз воду која је апсорбовала сону киселину. резултат овог открића био је први у историји закон о индустријским загађењима издат 1863. године.

СТАДИОН С МИРИСОМ КОКИЦА

Многи производи тешко продиру на тржиште без обзира на замашну рекламу. Купцима, на пример, није ни на крај памети да набаве ново електрично ћебе кад код куће већ имају једно такво или тако нешто уопште и не желе. Свесни тога произвођачи у последње време на све начине покушавају да се „додворе“ потрошачима. Од недавно покушавају да сваком производу додају једну додатну карактеристику – мирис! Да, схватили су да је сваки човек веома осетљив на мирисе и лакше ће се одлучити да купи било коју робу која мирише на неки цвет или рецимо, борову шуму.

Тако је у једној самопослужи у Лондону у року од неколико сати продава свих смрзнута храна само зато што се око фрижидера у коме се налазила широко замамни мирис шумских јагода. Електрична ћебад с мирисом лаванде која су се појавила у САД продавала су се као бесплатна, у Брајтону су се потрошачи сјатили и разграбили луле које су мирисале на ораховину – куповали су их и они који никада нису и немају намеру да пуше. Планули су и упаљачи који су се осећали на јасмин.

Произвођачи задовољно трљају руке и сада сви настоје да свом производу додају арому: од „пролећних свежина“ до „мириса јутра поред реке“. Чак се и кола боље купују кад продавац у неком тајном углу ставе парче ма-

теријала потопљено у „парфем“ састављен од мириса уља од банане, лепка и бензина! Бар се то у пракси показало на једној пијаци старих кола у близини Лондона. На

је ће – мирисати! Тако би странице на којима се рекламирају ресторани шириле миомирисе кухиње, оне које се баве новостима из пољопривреде осећале би се по по-

ци, „намамио“ би још више гледалаца на трибине. До сада им то још није пошло за руком.

Пошто су се мириси показивали као врло ефикасни, медицински стручња-

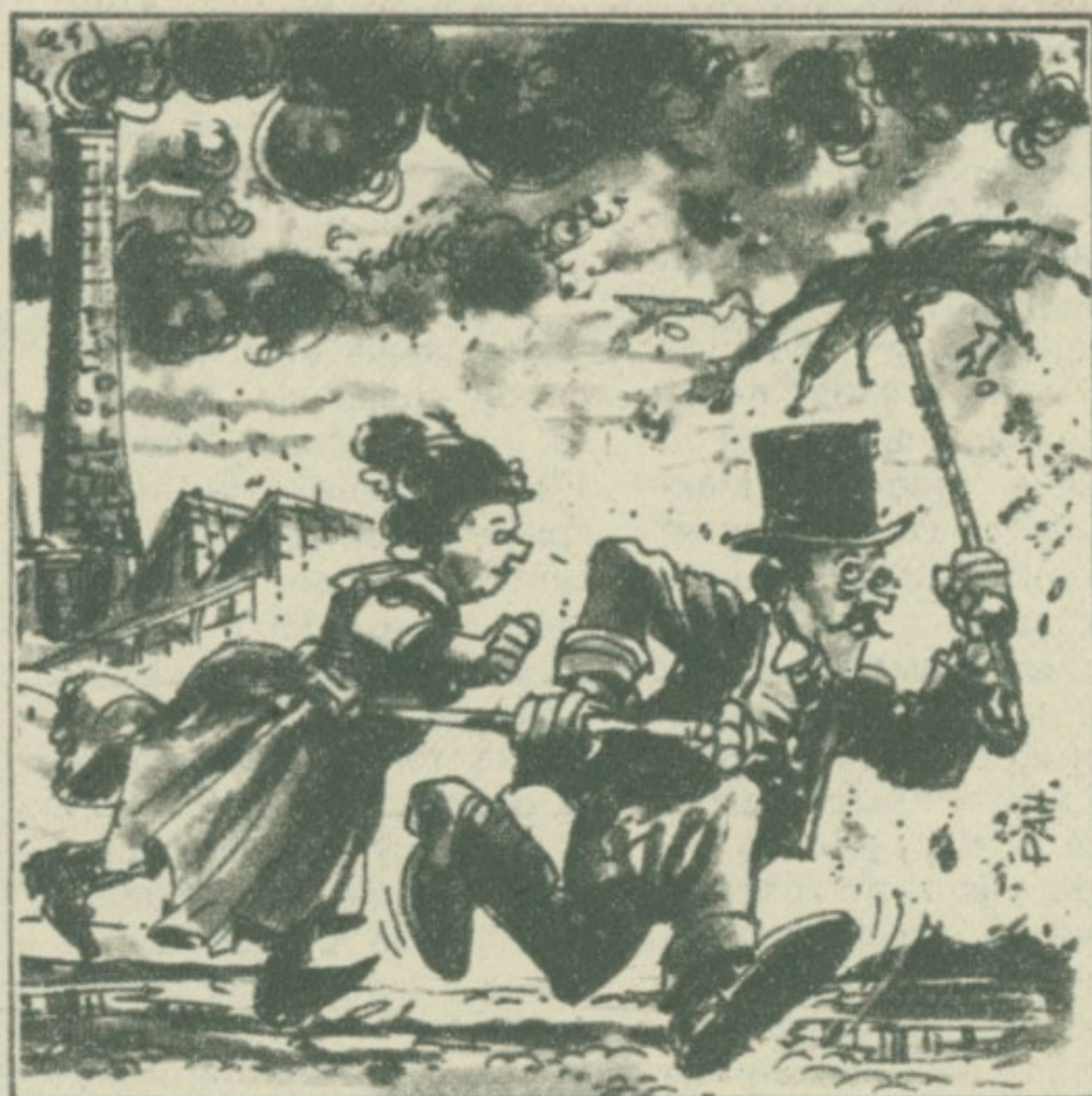
улазу у ову пијаци стоји натпис: „Наша половна кола изгледају као нова, возите их као да су нова – миришу као нова!“

Стручњаци који се баве синтетичким мирисима недавно је позвала једна лондонска новинска кућа. Наиме, они су одлучили да направе новине ко-

врћу и воћу док би спортске странице имале – мирис покошене траве.

И то није све – у Америци већ дуже време покушавају да „намиришу“ стадионе, којом другом аромом него – кокицама! Мирис ове познате и тако популарне „грицкалице“, тако бар мисле стручња-

ци баве се мишљу да пацијенте, поред уобичајеног третмана, лече и „мирисном терапијом“. Код оних болесника, на пример, који имају проблема са храном нарочито после тежких операција требало би у собе „унети“ мирис свежих кифли, млека и бутера!

Данас фабрички димњаци само у Европи избацују у атмосферу двадесет и пет милиона тона сумпор-диоксида. С влагом у атмосфери тај сумпор-диоксид образује слаб раствор киселине

који пада на земљу као „киселе кише“.

Ветрови не знају за границе и због тога проблем загађеног ваздуха не може да реши свака земља за себе: ту је потребан заједнички напор.

МЛАДИ СТАРЦИ

Први „монголфијер“ подигао се у ваздух пре две стотине година – у пролеће 1783. године. Браћа Жозеф и Етијен Монголфије конструисали су од папира и свиле ваздушни балон, напунили га врелим ваздухом и пустили у небо. Балон се попео на висину од три стотине метара.

Данашњи монголфијери (напомињемо: ови ваздушни балони разликују се од аеростата тиме што нису напуњени ваздухом чију температуру одржава нарочити горњоник) доживљавају у земљама Западне Европе прави бум. У Великој Британији више од 1500 особа проводе слободне дане пловећи кроз ваздух. Овај спорт прилично је скуп: данашњи ваздушни балон, начињен од отпорног синтетичког материјала и снабдевен сигурносним горњоником, кошта колико и бољи аутомобил. Због тога се љубитељи овог спорта уједињују

и један балон користи по пет до шест породица.

Иако многи говоре о другом рођењу овог спорта, занимање за балоне није никад сасвим престајало још од дана браће Монголфије. Недавно је балониста Мајк Сноу завршио један од својих дужих летова на брду у близини града Силдена. Његова гондола спустила се крај камена у који је урезан натпис који прича о срећном спуштању једног ваздушног балона за шетњу – 1889. године.

НАЈВЕЋА ФАБРИКА КОСТИМА НА СВЕТУ

МИ ОБЛАЧИМО СКРОЗ НАСКРОЗ

У РАДИОНИЦАМА КЕМДЕН СТРИТА ЗНАЈУ СВЕ: И ЗАШТО ФИЛМСКИ ВИТЕЗОВИ НЕ ЗВЕЦКАЈУ, И КАКО НАТЕРАТИ СУПЕРМЕНА ДА ПОЛЕТИ, И КАКО ОДЕЛО ЗА ПОЛА САТА ОСТАРИ 20 ГОДИНА И КАКО НАПРАВИТИ ЦИНОВСКУ ПЕРИКУ НА ДВЕ НОГЕ.

Кад је Ворен Бити одлучио да почне са снимањем „Црвених“, учинио је што и већина других у његовој ситуацији – отишао је право у једно седмоспратно складиште у Кемден стриту на северу Лондона и наручио пет хиљада костима руских мужика и војника из 1917. године. У „Бермансу и Нејтенсу“ нико није ни трепнуо због величине поруџбине.

Сто шездесеточланом колективу из Кемден стрита посао је да прави костиме. Рачуна се да бар 10 милиона људи сваке вечери гледа њихове креације на филму, у позоришту или телевизији: „Едвард и госпођа Симсон“, „Сага о Форсайтима“, „Мулен Руж“, „Трагачи за изгубљеним ковчегом“, „Лоренс од Арабије“, „Ратова звезда“. У канцеларији директора и власника Монтија Бермана много „Оскара“ за костографију, последњи за филм „Ватрене кочије“.

Успеси, каже, нису случајни. „Берманс и Нејтенс“ су најстарији и највећи костимери на свету: „Берманс“ је у овом послу од 1900. године, „Нејтенс“ од 1790. Пре десет година од две је створена једна компанија чији је прошлогодишњи приход износио 2,5 милиона фунти. Из Кемден стрита свакодневно крећу пошиљке робе које ће авионом, бродом или камионима стићи до једне од двадесетак земаља широм света с којима фирма послује – чак и до далеке Аустралије или Саудијске Арабије.

Седм ђелавих мајмуна

На последњем, седмом спрату складишта бескрајни низови плакара са костимима. На сваком плочици с натписом: Тјудорски период. Џорџијански. Камено доба... Свештеничка одећа – полица за полицом са мантијама, кардиналским огртачима, папским крунама... Француске судије. Шкотске судије. Женске школске униформе. Медицинске сестре –

избор од неких 400 униформи од краја прошлог века до данас. Све у свему 750 хиљада костима од праисторије до „Ратова звезда“.

Седамсто педесет хиљада костима треба некако сачувати од мољаца, па

натписом „Барбара Стрејсенд“: полице претрпане црним рабинским кафтанима, молитвеним шаловима, крзненим капама. Звезда спрема нови филм „Јентл“ чија се радња одиграва у Пољској 1900. године.

Свака (људска) влас на чупавом чудовишту Чубани из „Ратова звезда“ ушивена је рукама мајстора из Кемден стрита.

зато свака три месеца на сцену ступа екипа за дезинсекцију: на крају сваке године, рачун од 85 хиљада фунти! Костими се и прљају, што ће рећи дају на хемијско чишћење, при чему су повремене незгоде неизбежне. У „Бермансу и Нејтенсу“ се још сећају дана када су им са хемијског чишћења вратили седам мајмунских костима од којих је сваки коштао 350 фунти. Фирма се нерчекивано суочила с незгодним проблемом: изразитим помањкањем муштерија заинтересованих да изнајме седам ђелавих мајмуна.

По правилу сваки костим се првобитно шије за одређени филм или драму, а потом прикључује залихама за изнајмљивање. Цене се крећу од 15 фунти за костим сељака до хиљаду фунти за китњасте костим расипнице Марије Антоанете. На једном од плакара „свежа“ плочица с

У филмском свету се зна: нико не прави витешке панцире као „Берманс и Нејтенс“! Шта је на њима тако нарочито? То што не звецкају, јер су у Кемден стриту одавно схватили да је метал исувише бучан за осетљиве студијске микрофоне, па се зато тамо витезовима плету панцири од фибергласа или сребрног конца. Замена метала фибергласом је ваљда једина импровизација која је допуштена у Кемден стриту. Све остало мора да буде савршено аутентично, до рупица за дугмад на мушким панталонама за „Кромвела“ које нису само изгледале баш као оне из 17. века, него су чак и дугмад морала да буду – ушивена као што су их тада ушивали.

Ако је важно дугме, што не би био и доњи веш? За „Краљевића и просјака“ дизајнери су због њега месецима прелиставали илустрације из 16. века. „Ми

облачимо скроз-наскроз“, каже се у једној реклами фирме.

Фуј, рече Кирк Даглас

Компанија има и јединствену колекцију „оригинала“ који датирају чак из 1750. године. Најстарији примерци се због тога што су трошни користе само за узор, они од 1800. надаље се изнајмљују.

Тимоти Вест, Едвард VII из телевизијске серије, одиграо је неке сцене у јакни коју је ондашњи „Нејтенс“ сашио за Едварда, принца од Велса, на прелазу века. Неке од хаљина, сукњи, блуза и капута које је Дајана Китон носила у „Црвенима“ заиста потичу из времена I светског рата. Захваљујући „Бермансу и Нејтенсу“ многи од 150 костима и од првог до последњег фрака које је Краљевска Шекспирова компанија изнајмила за Дикенсовог „Николаса Никлбија“ заиста су

из викторијанског периода.

Чарлс Дикенс је, уосталом, и сам био редовна муштерија „Нејтенса“. Његова урамљена писма изложена су на зиду хола у Кемден стриту поред десетина и десетина фотографија са потписима звезда које је Берманс обукао.

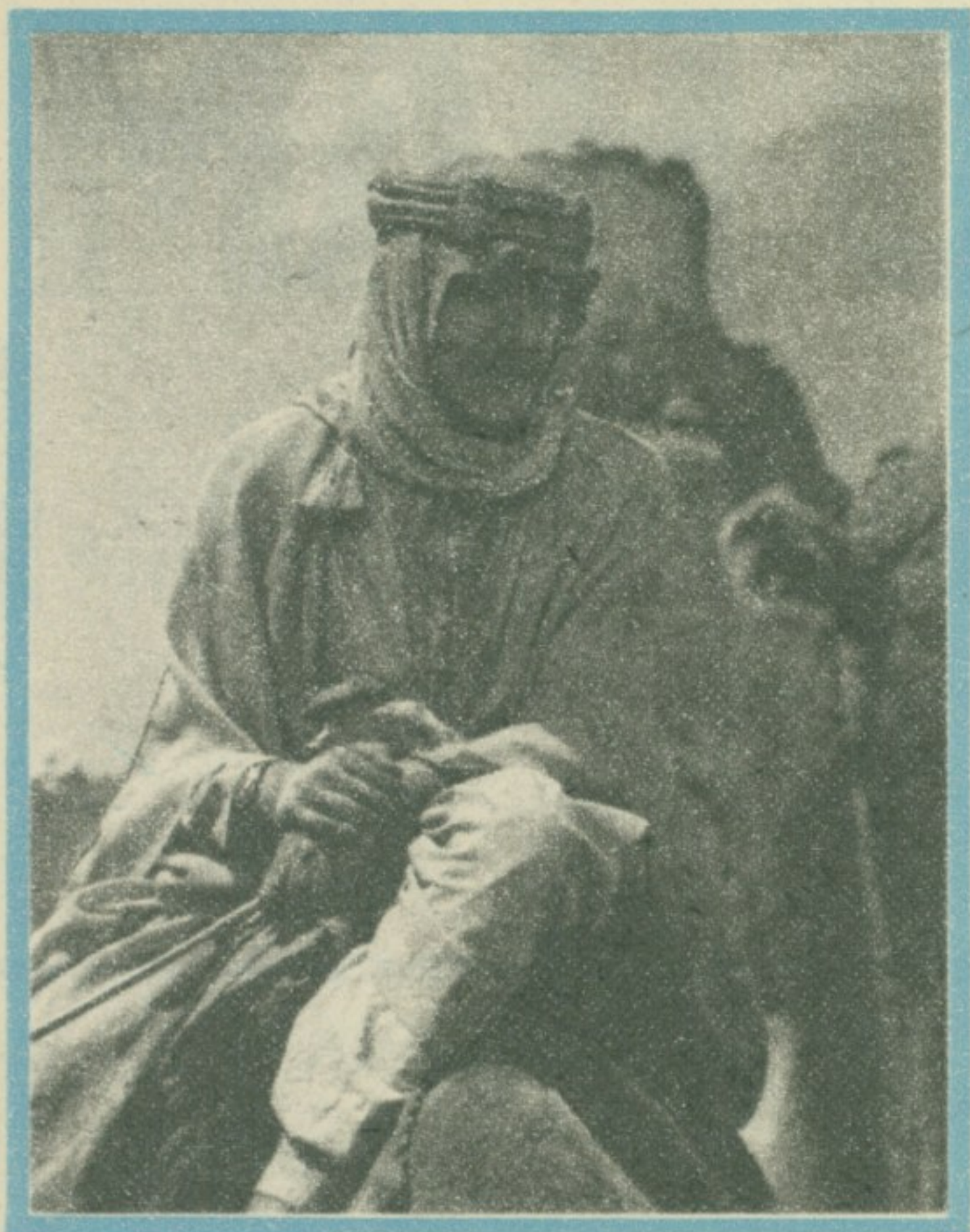
Звезде су звезде, костими се за њих не изнајмљују него шију по мери, каткада у запањујућим количинама. Екипи од педесетак врхунских креатора и кројача поверен је један једини задатак: мушчаве муштерије не смеју да имају ни најмању замерку!

За потребе филмског искрцавања у Нормандији у „Најдужем дану“ компанија је обезбедила 10 хиљада униформи у 50 различитих варијанти.

Између осталог, мајстори из Кемден стрита добили су последњег „Оскара“ и за оних 50 мушких одела из филма „Ватрене кочије“ сашивених од материјала и по крају из двадесетих година овог века. Из истих радионица изашле су и 44 хаљине које је Гленда Џексон играјући Сару Бернар променила у „Невероватној Сари“. Свака креација морала је да прати и најмању промену моде у току двадесет година које филм покрива. За улогу Џоане Крафорд у филму „Најдража мамице“ Феј Данавеј имала је 46 хаљина што на први поглед можда и не изгледа много: много је тек када се каже да је једна са шљокицама коштала 3 хиљаде фунти и да су због ње три кројача из Кемден стрита провела месец дана у Лос Анђелесу.

Звезде имају и дублере, а то „Бермансу и Нејтенсу“ каткада прилично компли-

Сви костими које је Питер О'Тул носио у „Лоренсу од Арабије“ скројени су у Кемден стриту. С њим, нажму, није било проблема као са Кирк Дагласом.

кује посао. У „Топовима са Навароне“, рецимо, како се прича одвија, одело Грегори Пека требало би да буде све похабаније. У Кемден стриту су сашили шест истих одела, а онда их пажљиво „обрађивали“ до жељеног степена изношености. Потом је овај исти посао поновљен и за – замену, дублера за пливање, дублера за верање. Шест пута четири = двадесет и четири...

Рецепт је, кажу, једноставан: да би ново новцато одело за пола сата остарило двадесет година, потребно је једно ренде за крзање крагне и манжетни, мокре новине које се нагурају у џепове, мало сукнарске иловаче како би се добила жељена патина. И сомотска јакна Кирка

Дагласа у улози Ван Гога прошла је кроз исти процес и на крају изгледала тако јадно и прљаво да је глумац с гнушањем одбио да је обуче. Попустио је тек када су му показали поставу и тако га уверили да је јакна потпуно нова.

Нико као чупави Чубака

За „Берманса и Нејтенса“ научнофантастични филмови су право олакшање. Кад у читавом Сунчевом систему постоји само један једини Вуки, ко да каже да он не изгледа како би требало? Чупави Чубака из „Ратова звезда“ обучен је у Кемден стриту без по муке: прво су му сашили трико у који су потом ушивали једну по јед-

ну људску влас. Све у свему, нешто као циновска перика на две ноге по цени од хиљаду фунти.

И Суперменов магични плави трико је, разуме се, скројен у Кемден стриту. Вероватно вам није пало у очи, али је тако – на њему никада нисте видели ниједан шав или рајфешлус. Објашњење је једностав-

Питање је да ли би без помоћи људи у Кемден стриту Супермен уопште и полетео. Пошто глумац Кристофер Рив у баратању падобраном није нарочито вешт, замењивао га је професионалац с падобраном скривеним испод славне пелерине. Читаву сцену требало је да сниме други падобранац. Заборавило

тем веза падобрана, са шавом по средини који се у одсудном тренутку пара повлачењем једне врпце.

А попуст на Римљане?

Тешко да иједан већи филмски рат може да се поведе без „Берманса и Нејтенса“. У војном одељењу складишта похрањено је око две хиљаде униформи. Цене се знају: изнајмљивање хиљаду пешака на три месеца стаје око 50 фунти по униформи. Рачун каткада зна да буде повисок. За потребе филмског искрцавања у Нормандији у „Најдужем дану“, рецимо, Кемден стрит је обезбедио десет хиљада униформи у 50 различитих варијанти.

Невоља с ратним филмовима је што костими каткада страдају у жару битке. Неки се, уосталом, и шију искључиво у те сврхе – рецимо, костими за лутке које страдају у експлозијама. Ратни филмови знају да буду и блатњави, па су тако два службеника недавно провела читава два дана гланцајући 800 паричизама које су управо враћене у Лондон са једне локације у Ираку.

Најстарији костимери на свету имају још једно златно правило које гласи: „Ма колико чудна поруџбина, ми ћемо је испунити“.

Из радионица у Кемден стриту су тако изашли и одело за једног од најдебљих људи на свету (обим груди 2,37 метара, струк 2,37 метара) и шорц и тренерка за циркуског слона.

Посао и даље цвета, наручује се и изнајмљује све, брину само римске тоге.

– Како би било да дамо попуст на Римљане? – гласно размишља Монти Берман.

М. И.

Рачуна се да костиме „Берманса и Нејтенса“ сваке вечери на филму, у позоришту или телевизији гледа 10 милиона људи. На истом месту скројено је све што су на себи имали расејани професор, његова одлучна девојка и оно море негативаца што су их гањали од почетка до краја „Трагача за изгубљеним ковчегом“.

но: не постоји један, него већи број магичних плавих трикоа тако да се, под ма којим углом камера снимала, издајнички шавови никада не виде.

се само на један детаљ: како отворити падобран, а да се то не види испод плашта? Одговор Кемден стрита: пелерина скројена да покрива куполу и сис-

„ЗАБАВНИКОВА“ ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

БОРОВНИЦА

(*Vaccinium myrtillus* L.)
Ericaceae

Народна имена: боровица, борибница, боровача, боровинка, боровњача, бросница, брусовница, бурум, диво-грозје, офинки, црна боровница, црна јагода.

Опис биљке
Усправан разгранат листопадни грмљик висок од 15 до 40 цм, са наизменичним јајоликим, танким, по ободу набуљеним лишћем и дугачким 2-3 центиметра. Цветови су појединачни у пазуху листова, на кратким дршкама, ружичасто бели,

звонасто-цевасте, обешени. Цвета у пролеће. Плод је модрица округла сочна бобица са више семена. Сазрева у лето. Бобице су пријатно, на кисело-слатког укуса, помало опоре.

Находишта
Биљка је код нас веома распрострањена. Расте по

влажним брдским и планинским зимзеленим и листопадним шумама у мноштву градећи приземну флору. Расте и на тресетиштима и чистинама понекад и изнад горње шумске границе.

Берба

Беру се у корпе зреле бобице по лепом и сувом времену, после росе, руком или помоћу грабљика пажећи да се не оштете. Бобице се суше у сушници на 65 до 70°C или на сунцу на ласама у танком слоју. Осушене бобице се смежурају и величине су бибер.

Употреба

Осушене боровнице користе се за припремање фармацеутских препарата који служе против катаракта, црева, против пролива, на-

рочито код деце. За ову сврху од зрелих боровница може се кувати компот. Користи се и против разних упала слезнице и акутног ентероколита. Зреле боровнице су и пријатно дијететско средство за јачање. Употребљавају се и свеже зреле боровнице као воће, са шећером или за справљање сока, вина, слатка, компота и лекмеза. Све ове конзерве имају повољно деловање на јачање и рад органа за варење, нарочито код смањене киселости желудачног сока. Љубичаста боја сока свежих боровница или воденог екстракта потиче од антоцијана миртилина који улази у састав лекова који потпомажу вид.

Проф. др Момчило
Горуновић

ЗАШТО НАМ

Од нашег давног претка Каменка до данашњих дана, људски век продужио се од 20 до 70 година у просеку. Дуговечност човек плаћа старењем. На питање зашто стари, наука не може поуздано да одговори, али како се то догађа и које промене настају у људском организму у току година тачно је описано.

Да би се пратиле и описале све промене које људски организам претрпи од 20. до 70. године, поред медицине, мора се позвати у помоћ и статистика. Она ће одабрати про-

није. Просеку се смањује максимални радни учинак за један одсто. Са седамдесет, он је чак 2,5 центиметара нижи него у тридесетој, али су му зато порасли – нос и уши!

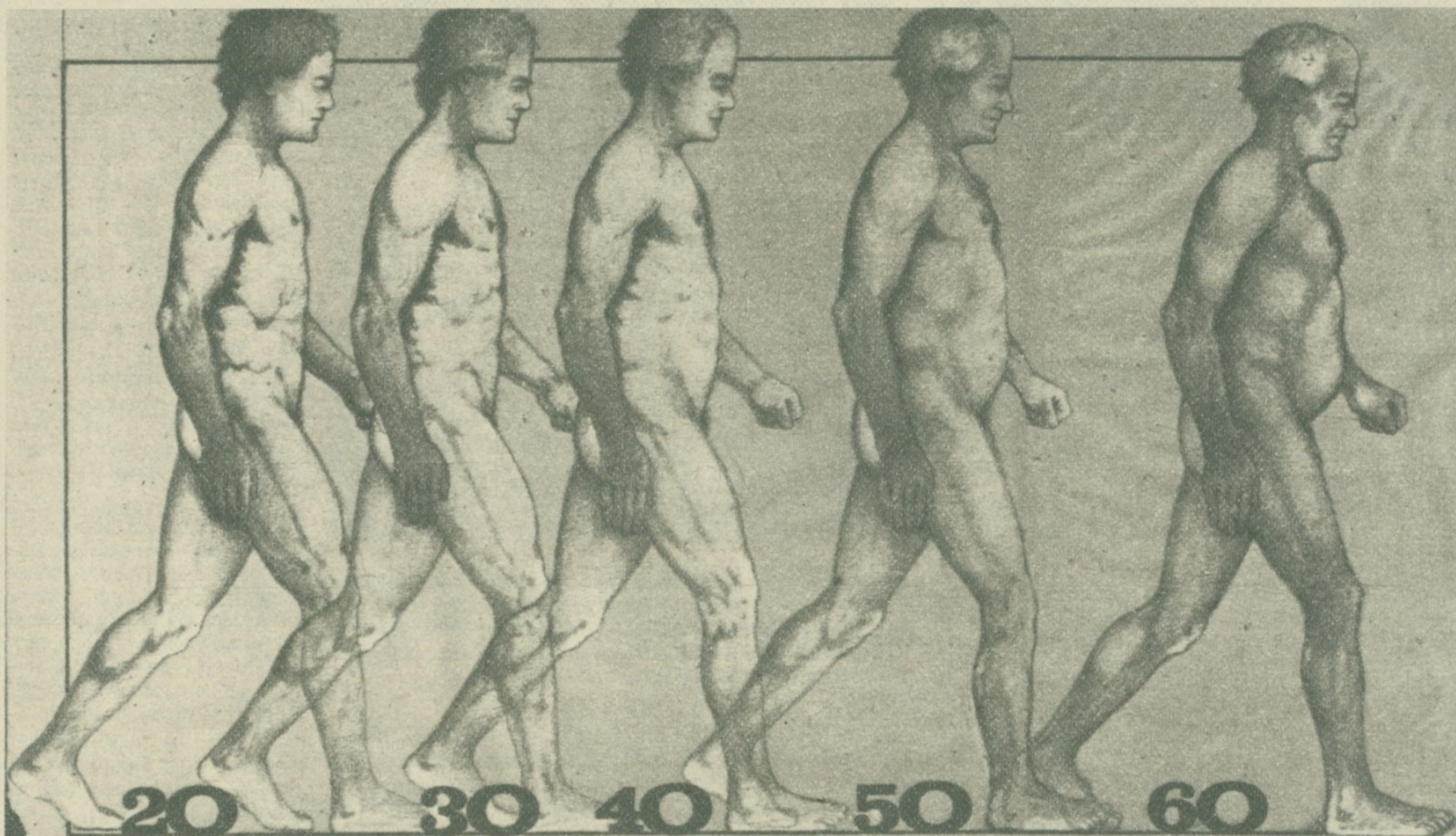
непушача, после 65 године изједначаје се (ако пушач доживи старост).

– Старачка далековидост може код кратковидих да нормализује вид.

– Здрав седамдесетого-

тање – шетња и трчање – смањују опасност од инфаркта. Ако се не може доказати да продужује живот, сигурно јачају мишиће и оживљавају крвоток.

ној исхрани човек их у довољној количини уноси у организам. Од витаминских препарата највише користи имају фармацеутске индустрије и апотекари.

сечног човека, у којем ће већина људи наћи своју слику и прилику. И статистика је одабрала да то буде мушкарац који обавља средње тежак посао, средње је имућан – не оскудева, а и не прелива му се – који се умерено креће – није неки велики спортиста – воли понекад да попије чашицу-две, није оптерећен великим бригама и стресовима. Укратко: Просек.

Дакле, тај Просек ће тек у тридесетој години бити духовно потпуно зрео. Свој највећи физички успон у том тренутку тек што је прекорачио: његове ћелије више се не обнављају, размена материја у организму му се успорава, везивна ткива почињу постепено да окоштавају. Сваке године после треће деце-

Све те и друге промене у људском телу данас нико не може ни да објасни ни да спречи.

Статистика прориче Просеку боље изгледе за дуговечност ако су му родитељи дуго живели, ако је имао миран посао и ако се оженио. Нежење живе краће.

Утеха за старост

Медицина се побринула да каже и неколико утешних речи старијим људима.

– После шездесете године, човек мање осећа бол него у младости.

– Знојне жлезде су се улећиле, па се старије особе мање зноје.

– Пет килограма преко идеалне тежине више него шкоде.

– Ризик по здравље између умерених пушача и

дишњак, физички је ближи тридесетогодишњаку него свом болесном вршњаку. Тешке болести и несрећни случајеви скраћују просечан век човека.

– Ако Просек доживи седамдесету, он има добре изгледе да наврши и осамдесету годину.

Постоји теорија по којој сваки организам поседује „унутрашњи часовник“ који тачно одређује смрт сваке поједине ћелије или друга, да ћелије лагано изумиру. Ни за једну од њих, као ни за још неке нема поузданих доказа. Не зна се ни узрок старења. Док он не буде откривен, медицина саветује Просеку како да својим ћелијама – а тиме и себи – омогући што дужи живот.

Спорт: физичка активност годи организму. Кре-

Исхрана: упркос различитој исхрани, дужина просечног живота у Европи, САД и Јапану приближно је иста. Битно је да је исхрана умерена, разноврсна и да се користи више воћа и поврћа, а мање мести.

Дуван: Нема сумње да је штетан и опасан. Ко не може да га остави, бар треба да буде умеренији. Плућа тридесетогодишњака-пушача, слична су плућима човека од 45 година који не пуши.

Алкохол: Статистика каже да 50 одсто апстинената и алкохоличара раније умире него они што повремено попију чашицу-две. Не треба ни претеривати умерено уживање у алкохолу смањује опасност од инфаркта.

Витамици: При нормал-

Живот појединих органа

Кожа

Млад човек сам је крив за боре на челу. Касније, оне се јављају јер кожа губи влажност и еластичност, тањи се и растеже. У дубокој старости каткада висе око тела као превелика одећа.

По годинама: 30 – прве боре на челу; 40 – боре око очију и уста; 50 – оштрије црте лица и опуштена кожа на образима; 60 – подочњаци, „уморно ткиво“ и масне насlage испод коже; 70 – боре и старачке мрке мрље (пигмент) по читавом лицу.

Очи

С годинама очно сочиво очвршћује па очни мишићи више не могу да растежу и скупљају колико је

РАСТЕ ЛАВА?

потребно. Зато се губи оштрина вида, нарочито за близину. Уз то, кроз отврдло сочиво продира мање светлости до мрежњаче, па стари људи слабије виде у мраку.

Тежина

До педесете године Просек ће добијати у тежини иако му се смањује количина мишића, јер се због годишњег опадања

**У СЕДАМДЕСЕТОЈ
ГОДИНИ ЧОВЕК ЈЕ 2,5
ЦЕНТИМЕТАРА НИЖИ
НЕГО У ТРИДЕСЕТОЈ,
АЛИ СУ МУ ЗАТО ВЕЋИ
— НОС И УШИ!**

колико левом руком: **30 година** — 37 и 24; **40 година** — 36 и 23; **50 година** — 34 и 21; **60 година** — 32 и 18; **70 година** — 29 и 16.

Нокти

Нокти расту све спорије. На палчевима шака и стопала, по годинама недељно израсту: **20 година** — 0,94 mm; **30 година** — 0,83 mm; **40 година** — 0,80 mm; **50 година** — 0,77 mm; **60 година** — 0,71 mm; **70 година** — 0,60 mm.

Коса

С годинама, Просек је све мањавији само не тамо где би он желео. Коса опада на заљисцима и темени, а длаке све више расту из ушију, носа и на леђима. Коса је иначе најбујнија у двадесетој години, а у 70. танушна као у бебе.

Дебљина власи у микронима (хиљадити део mm): **20 година** — 101 микрон; **30 година** — 98 микрона; **40 година** — 96 микрона; **50 година** — 94 микрона; **60 година** — 86 микрона; **70 година** — 80 микрона.

Масно ткиво

Временом се под кожом слаже масно ткиво. Његова дебљина најбоље се мери под плећкама. У двадесетој години, тај масан слој дебео је 12 mm, а у четрдесетој већ 16. Слој сала стално расте око струка („појас за спасавање“) и преко трбуха.

Обим груди и струка по годинама: **20 година** — 84 и 92 cm; **30 година** — 92 и 99 cm; **40 година** — 99 и 102 cm; **50 година** — 102 и 104 cm; **60 година** — 99 и 104 cm; **70 година** — 99 и 104 cm.

Издржљивост

Како срце, плућа и мишићи слабе, смањују се и снага и издржљивост Просека. Ипак, кад напуни седамдесету, ако је здрав и у доброј форми, још може претрчати маратон — али му је потребно бар 60 минута више него младима. С годинама се смањује и радни učinak. Мерен количином терета подигнутог чекрком у минуту, Просек ће у **30. години** подићи 412 kg; у **40. години** — 379; у **50. години** — 352; у **60. години** — 323 и у **70. години** — 298 kg.

Глава

Лобања у току живота стално одебљава, тако да обим главе годишње расте за 0,5 cm. Како и рскавице расту, у седамдесетој ће Просек имати уши дуге за 5, а нос за 13 милиметара.

Рефлекси

Иако нервни путеви добро функционишу до дубоке старости, рефлекси попуштају јер је мозгу потребно све више времена да одгонетне примљене

надражаје и изда одговарајућа наређења. Време реаговања (мерено на тај начин што на светлосни сигнал треба или не треба притиснути одређено дугме) је у **20. години** — 0,88 секунди, у **50. години** — 0,90, у **60. години** — 0,92 и у **70. години** — 0,95 секунди.

Уста

У седамдесетој остала је у устима само још трећина првобитних квржица чула укуса. Пљувачне слезде су се олећиле, а гласне жице постале круће, па је зато глас дрхтав и за два тона виши него у младости.

Зуби

Од жвакања, зуби би се истрошили тек кад би Просек доживео 200 година. Много је већи проблем сачувати зубе од дубоке старости. Зуби се губе највише због употребе шећера у исхрани и недовољне хигијене. — У **30. години** — Просек има 2 зуба мање, а у **50. години** — 7, у **60. години** — 8, а у **70. години** — 10 зуба мање.

Уши

Добар стерео-уређај у ствари је сувишан и сасвим младом Просеку јер звучне таласе дужине преко 20.000 херца он не чује већ после **20. године**. Фреквенца говора лежи негде испод 4.000 херца, па и кад веома остари, Просек може још сасвим добро да чује разговор — кад га занима.

Слух слаби на овај начин: у **30. години** теже се чују звуци преко 15.000 херца; у **50. години** преко 12.000; у **60. години** преко 10.000, а у **70. години** преко 6.000 херца.

Срце

У стању мировања, у току читавог живота срце куца готово истом брзином. Ипак, откуцаји су у старости слабији јер срчани мишићи слаби. Старо срце убризгава мање крви у организам, а при оптерећењу није тако живо као у младости.

Ево колико литара крви срце испумпава у минути. У **30. години** 3,4 литра; у **40. години** — 3,2; у **50. години** — 3,0; у **60. години** — 2,7; у **70. години** — 2,5 литара.

Бој откуцаја срца при максималном оптерећењу: у **30. години** — 200 пута и минути; у **40. години** — 182; у **50. години** — 171; у **60. години** — 159; у **70. години** — 150 пута у минути.

Узроци смрти код мушкараца старих преко 40 година најчешће су срчана обољења. Више од половине свих шездесетогодишњака умире због болести срца и крвних судова. Једна од последица старења је и слагање холестерина на унутрашњим

зидовима артерија и њихово закречавање, што спречава нормалан проток крви, повећава крвни притисак и може довести до инфаркта и других тешких обољења.

Плућа

Пошто мишићи који покрећу плућна крила такође временом слабе, а ткиво у грудном кошу губи еластичност, ни плућа у старости не добијају онолико ваздуха колико у младости. То значи да је кисеоника мање и организму, па је и његов радни učinak мањи.

Ево колико ваздуха примају плућа у појединим периодима живота: **30. година** — 5,6 литара; **40. година** — 5,1; **60. година** — 3,3 и **70. година** — 2,8 литара.

Бубрези

Бубрези седамдесетогодишњег Просека у стању су да пречисте пола мање крви него у четрдесетој. Он тада и морки чешће јер му се капацитет бешике преполовио.

Мозак

Мозак се временом „смежурава“ јер му стално изумиру сиве ћелије, а оне се не обнављају. Поједине области тог централног органа нервног система неједнако губе сиве ћелије, али центар за сан је један од сигурних губитника. Зато стари људи спавају у просеку бар два часа мање него млађи. Интелигенција такође спада са старешћу. Тестови су показали следеће: ако као основни коефицијент узмемо 100, Просек ће у **20. години** имати коефицијент интелигенције 110; у **30. години** — 111; у **40. години** — 106; у **50. години** — 100, у **60. години** — 98 и у **70. години** — 83.

Памћење је проверавано тако што је с листе од 24 речи требало запамтити што већи број. Просек је у **20. години** запамтио 14 речи, у **30. години** — 13, у **40. години** — 11, у **50. години** — 10, у **60. години** — 9, а у **70. години** — само 7 речи.

Кости и зглобови

Кости у старости губе калцијум, а крвни судови се закречавају. Зато кости постају кртије, а крвни судови мање еластични. Они у поодмаклим годинама теже зарашћују. Релативно мали број људи оболева од реуматизма зглобова, али они преко 60. пате од артрозе. Зглобови се троше, а у њима се скупља течност. Покрећу се спорије, постају краћи. Везивна ткива се скупљају у старости, постају тврђа и лакше се кидају.

Ето тако старе органи нашег тела. Чувајте их и настојте да вам што дуже трају — и остану здрави.

П. Т.

По годинама: **30** — јасан вид; **50** — добро се види на даљину за читање наочаре, осетљивост на јарку светлост и мања способност вида за дубинску оштрину; **60** — жути филтер у сочиву отежава разликовање плавих и зелених тонова; **70** — видно поље се смањује, учестало ноћно слепило.

Висина

Кад леђни мишићи ослабе, а рскавица између пршљенова кичме се стани, Просек се теже одупире деловању Земљине теже, па се смањује.

Висина Просека по годинама: **30 година** — 180 cm; **40 година** — 179,68 cm; **50 година** — 179,04 cm; **60 година** — 178,08 cm; **70 година** — 177,14 cm.

брзине размене материје од три одсто несагорена храна претвара у сало. У старости, чиљење ткива је брже од депоновања маси, па тежина опада.

По годинама: **20 година** — 70 kg; (15 одсто маси); **30 година** — 74 kg; **40 година** — 76 kg; **50 година** — 77 kg; **60 година** — 77 kg; **70 година** — 75 kg (30 одсто маси).

Снага мишића

У тридесетој години Просек има највише снаге. Читавих 30, од 74 килограма његове тежине, чине мишићи. У току следећих четрдесет година изгубиће четири килограма тог ткива: везивно ткиво замениће мишиће, а и моћ њиховог напнијања се смањује. Колико Просек може подићи килограма десном, а

КРАЈ
ЕПИЗОДЕ

У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ:
БРИК БРАТФОРД

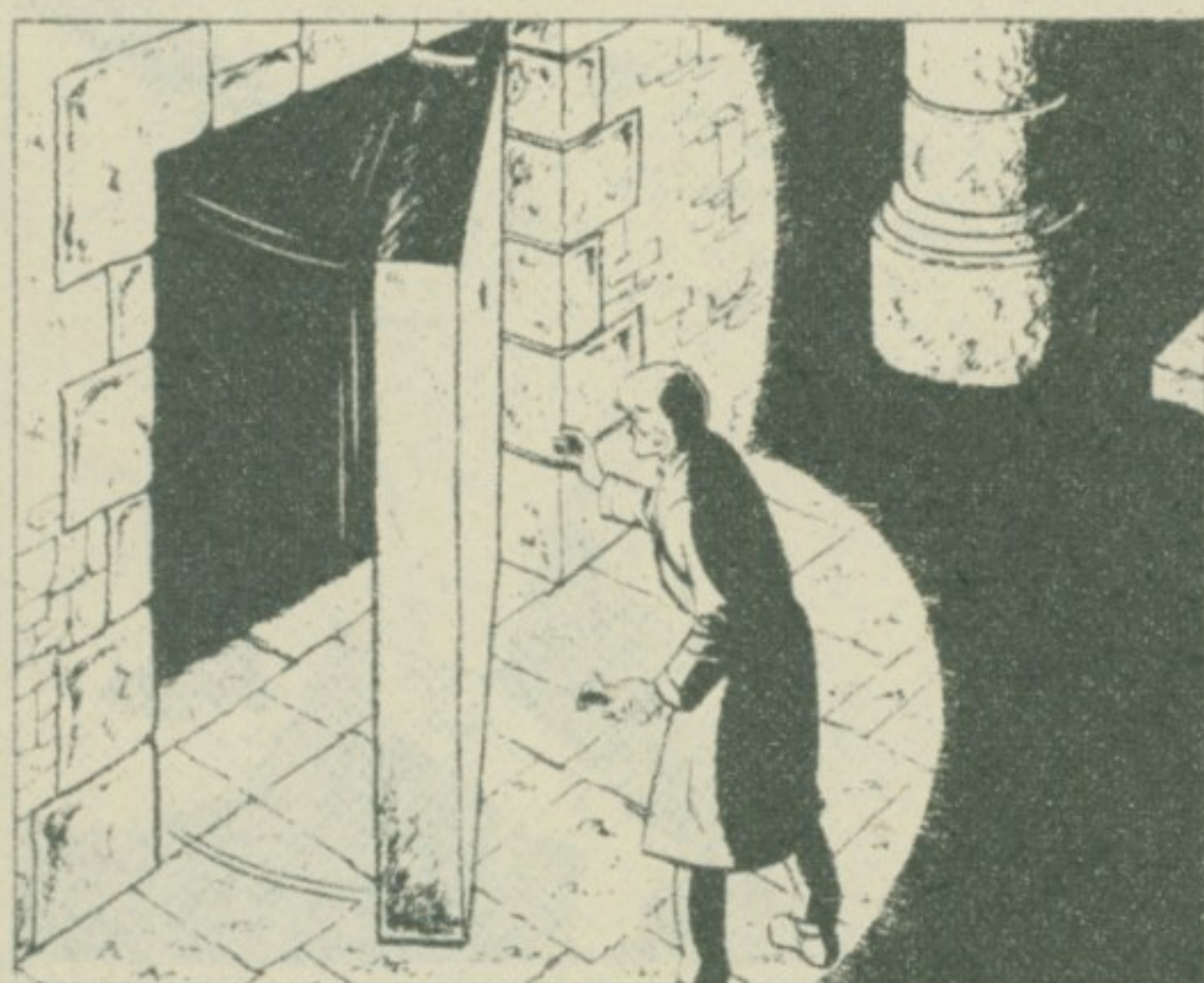
РИК ОШЕТ: НОЋ ВАМПИРА II ДЕО

НА ПОЗИВ ЛОРДА ОСТИНА
РИК ОШЕТ ДОЛАЗИ У ЗАПАК
ЧЕПМЕН ДА БИ РАЗЈАСНИО
ЗАГОНЕТКУ СТАРУ СТО ГОДИ-
НА.
АЛИ, У ЗАПКУ СЕ ДОГАЂАЈУ
НЕКЕ ЧУДНЕ СТВАРИ...

ХМ... СВЕУДА ЈЕ КАО ПА-
ТОКАЗ... ПОСТАЈЕ ВЕЋ
ДОСАДНО...

ГЛЕ, СВИ СУ
ТУ...

ТРААС!

ПРАВА АНГЛОСАК-
СОНСКА ФАРСА...
НАПРАВИТИ СУ БУ-
ДАЈУ ОД МЕНЕ...

НЕМОГУЋЕ? И ЈА...

ГОСПОДИНЕ ОШЕТ ?! ОТКУД
ВИ ОВДЕ ?! ЧУО САМ БУКУ ПА
САМ СИШАО ? АЛИ, ВРАТА СУ
ЗАТВОРЕНА ...

А ОВО ЈЕ ИЗНЕНА-
БЕЊЕ КОЈЕ ЈЕ МОЈ
ГОСПОДАР ПРИ-
ПРЕМИО ГОСТИМА ?

ЗНАЧИ,
ОН ЈЕ ...

ГОСПОДАР ЈЕ ХТЕО ДА МУ
ОВАЈ САСТАНАК ОСТАНЕ У ЖИ-
ВОЈ УСПОМЕНИ... СВИ ТРЕБА ДА
ДАТЕ ЦРТЕ ЛИ-
ЦА МАНЕКЕ-
НИМА ?

Хм, ЧУДНА
ИДЕЈА ?

УЗГРЕД, РЕЦИТЕ КАКО СТЕ
ДОСПЕЛИ ОВАМО ? ГОСПОДАР
БЕ СЕ ЉУТИТИ ...

НЕ БРИНИТЕ, БРАС,
СРЕДИЋУ ТО С
ЊИМ ?

ЈАКО МЕ ЗАНИМА
КАКВА ЈЕ ТО
ИГРА ...

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ,
СТВАР ПОЧИЊЕ ДА МЕ
ЗАНИМА ... А САД, ХРО-
НОЛОШКИ ...

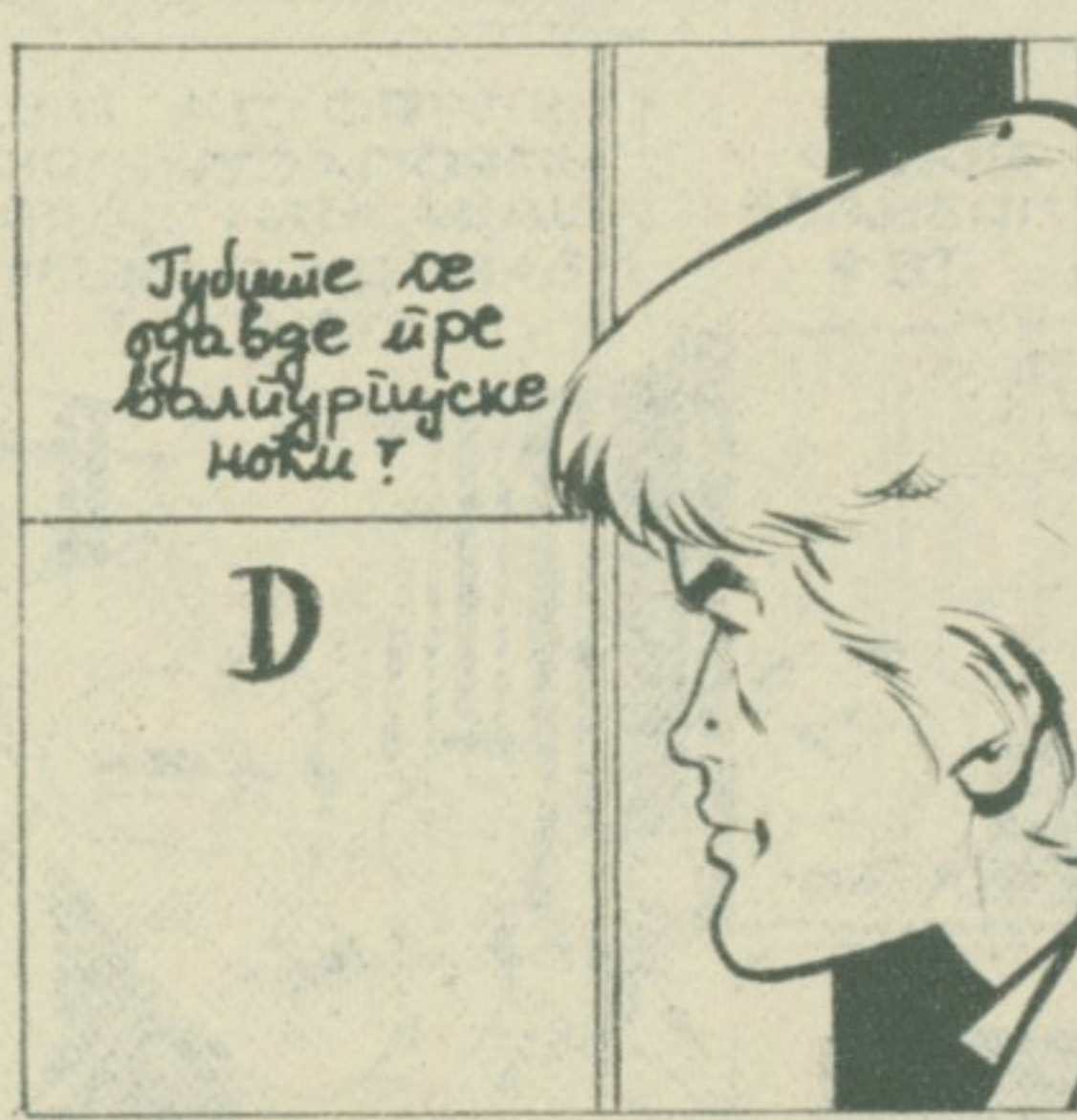
ПРВО, ТАЈАНСТВЕНО
РАЗБИЈЕНО ОГЛЕ-
ДАЛО ...

ОНДА, НЕЧИЈИ ДНЕВ-
НИК ОД ПРЕ ДВЕСТА ГО-
ДИНА... ПА ЛАТКЕ БЕЗ
ЛИЦА ...

ГЛЕ, ШТА ЈЕ ОВО НА,
МОЈИМ ВРАТИМА ?

Јурије се
одвађе пре
ваљуринске
ноћи ?

D

ДОРОТИ,
ДЕТЕ?

ОХ, БИЛО ЈЕ
СТРАШНО!

ЈЕСТЕ ЛИ ПО-
ВРЕБЕНИ?

НЕКО МЕ ЈЕ
НАПАО И УГРИ-
ЗАО ЗА ВРАТ!

ЛОРДЕ ЧЕПМЕНЕ, НЕКО ЈЕ
НАПАО ДОРО-
ТИ?

НАПАО?!

ШТА, ВЕБ ЈЕ
ПОЧЕЛО?

ПРЕДОСЕТИ-
ЛА СИ ТО,
РУТ?

ХАЈДЕМО,
ДЕТЕ?

ЈА КУ ЈОЗ УКАЗАТИ ПО-
МОЋ, СТУДИРАО САМ МЕДИ-
ЦИНУ...

ШТА СЕ ТУ ДОГАБА?

АЛИСТЕР? ГДЕ СТЕ
ВИ БИЛИ?

ШЕТАО САМ У ПАРКУ!
АЛИ... КОШУЉА ТИ ЈЕ
КРВАВА, ТОМАС?

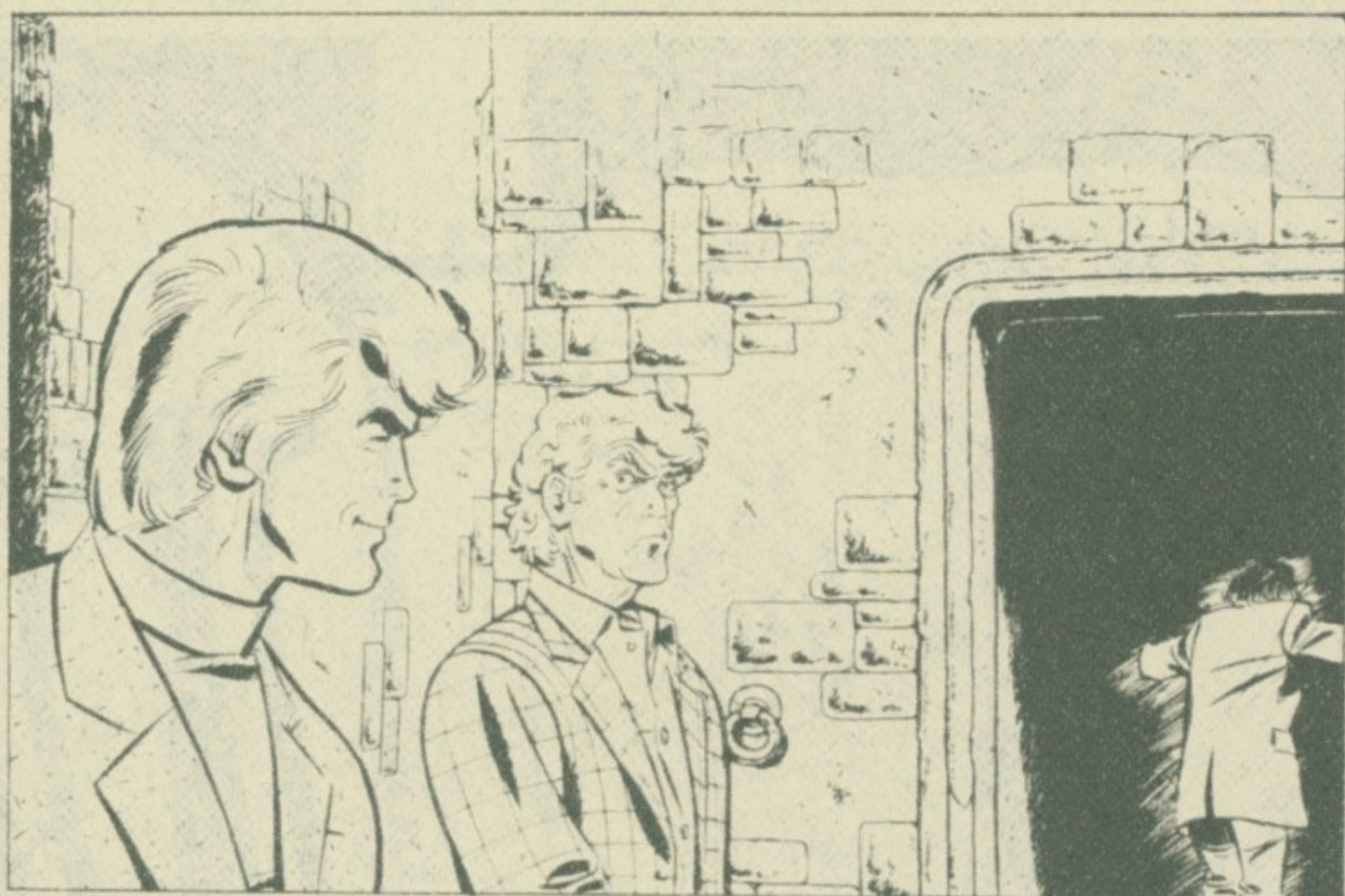
КРВ?

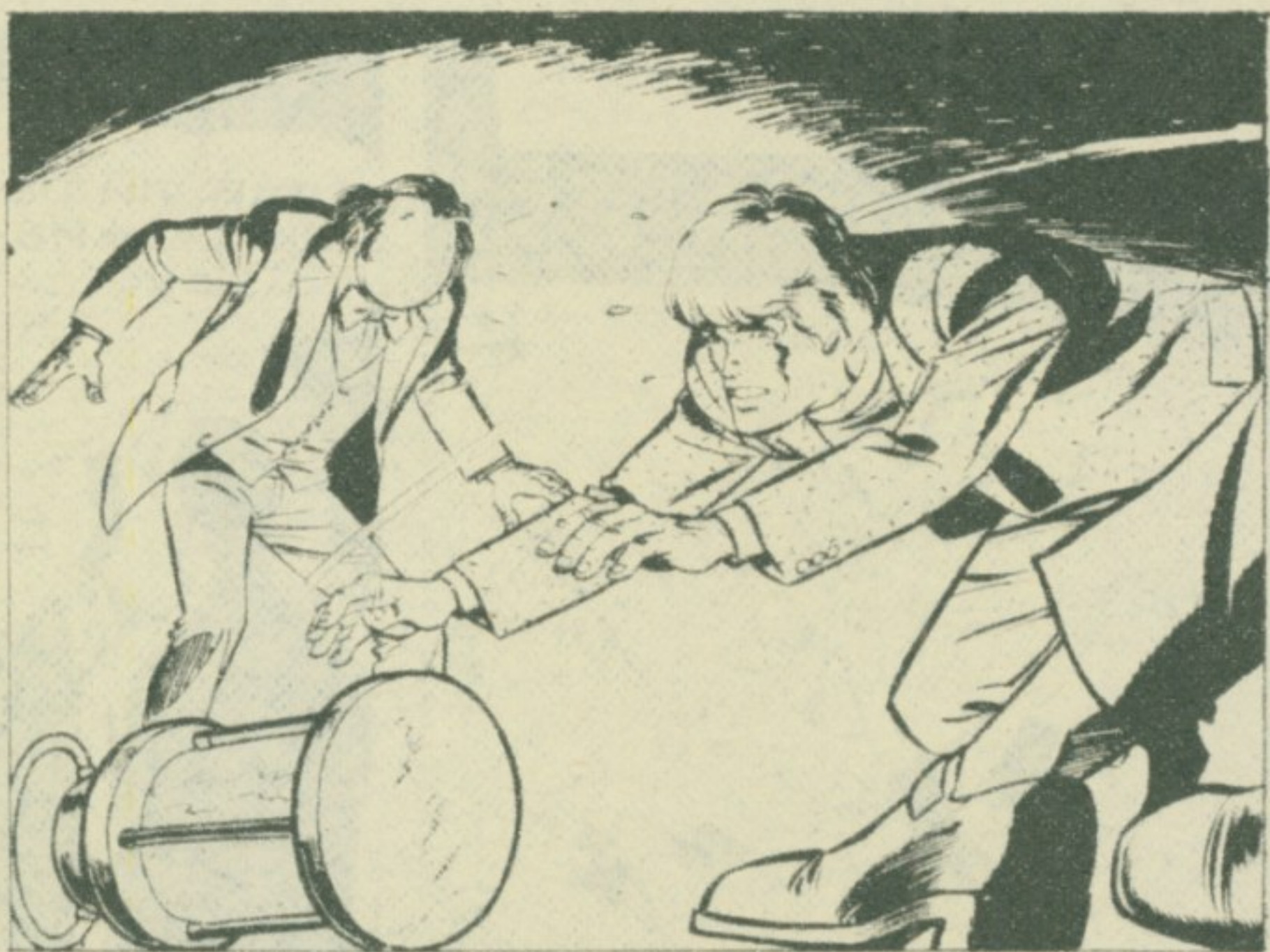
А, ОВО? ПОСЕКАО
САМ СЕ ЗА ВРЕМЕ
БРИЈАЊА?

КРВ НАЈБОЉЕ
СКРИВА ДРУГУ
КРВ...

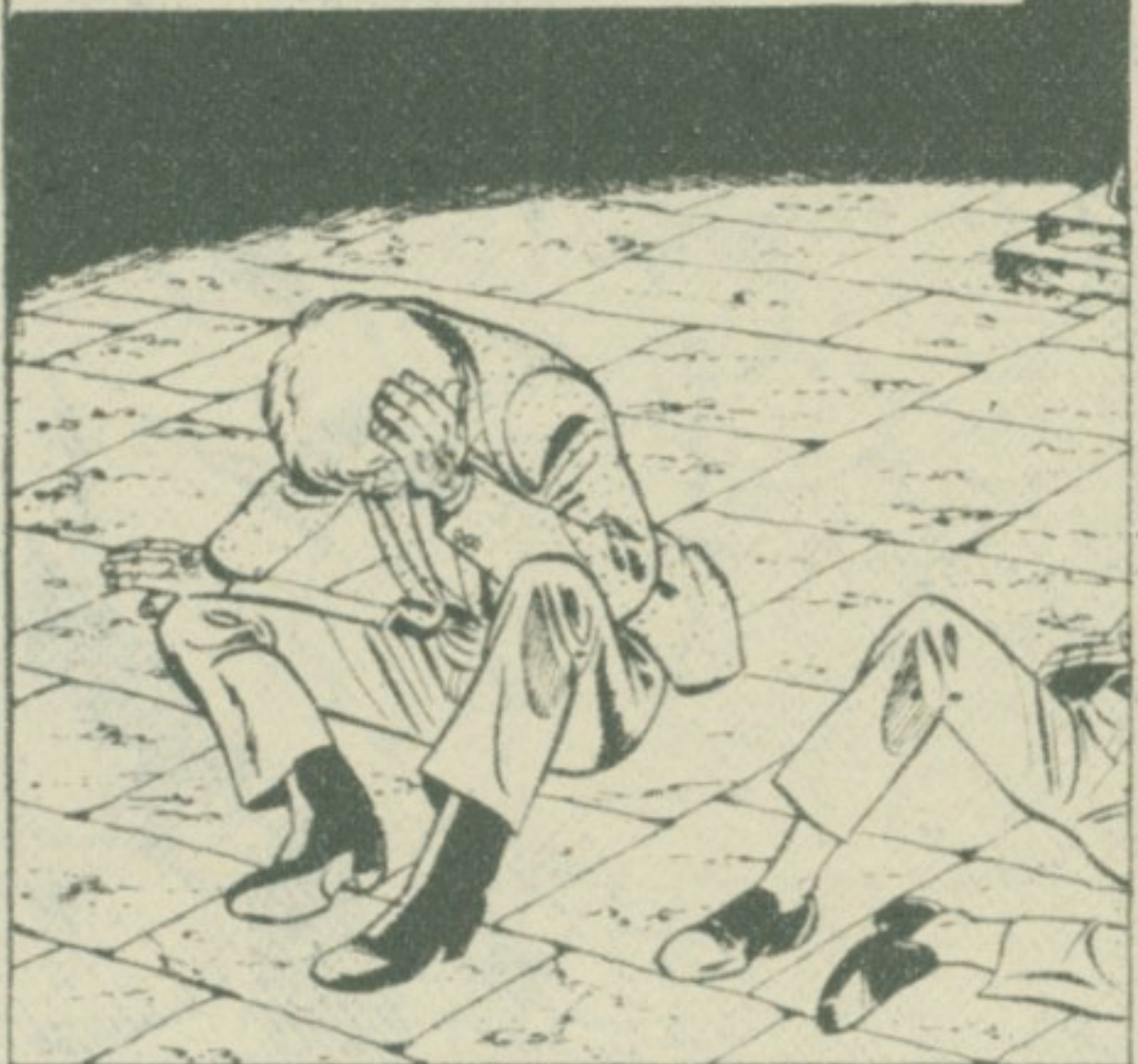

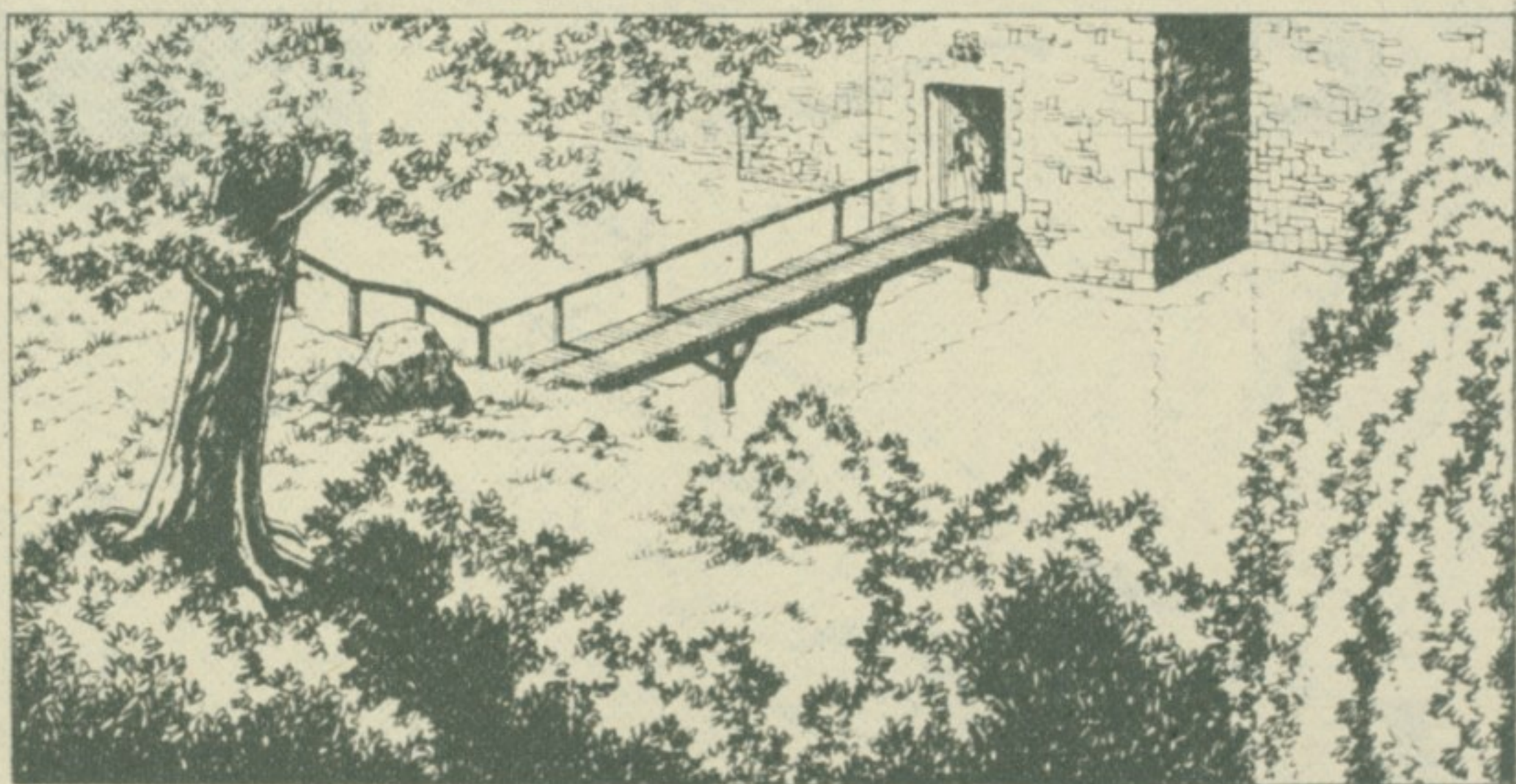

РИК ОШЕТ СЕ С ТУКОМ
ПОВРАТИО...

ГДЕ ЛИ ЈЕ ОТИШ-
ЛА ТА ЖИВА ЛУТКА?
ТЕШКО САМ ЈЕ РА-
НИО...

УСПЕО ЈЕ ДА
УТАКНЕ?

КУД ЛИ
ЈЕ ОТИ-
ШАО?

САД БЕМО ПРО-
ВЕРИТИ КО ОД
ГОСТИЈУ
НЕДОСТАЈЕ?

КАКО СТЕ, ГОСПОДИЦЕ ДОРО-
ТИ?

МНОГО
БОЉЕ,
ХВАЛА!

ГДЕ
СУ ОС-
ТАЛИ?

НЕ ЗНАМ, ТАТА И
ЈА СМО СВЕ ВРЕМЕ У
СОБИ? НИСТО ИЗЛА-
ЗИЛИ...

ТО ЈЕ НОРМАЛ-
НО, МАТА!

ОХ... ПОТРЕБАН
МИ ЈЕ ЛЕКАР...
ООООХ...

АЛИСТЕР...

ЗОВИТЕ БР-
ЗО ТОМАСА?

ЕВО МЕ?
АЛИ, ЈА СЕ
НЕ БАВИМ
СИМУЛАН-
ТИМАТ

НЕ ПРЕТВАРА СЕ, У ЛО-
ШЕМ ЈЕ СТАЊУ?

ДОБРОТ ДА
БАНИМ ПО-
ГЛЕД...

НЕ ДОДИ-
РУЈТЕ МЕ?

ИМАТЕ ЗАИСТА ЧУДО-
ТВОРАН ЛЕК?

ИМАО САМ УЖАС-
НЕ ГРЧЕВЕ, САД МИ
ЈЕ БОЉЕ... ИДЕМ...

ЧЕКАЈТЕ? САД
СТО СВИ НА ОКУ-
ПУ... МЕЂУ НАМА
ЈЕ НЕКО КО ПРА-
ВИ ЧУДНЕ ИС-
ПАДЕ...

ШТА ОН ЗАПРАВО ХОЋЕ?? НИКО ОВДЕ
ОЗБИЉНО НЕ ВЕРУЈЕ У ТО ПРОКЛЕТ-
СТВО ВАМПИРНИЈСКЕ НОБИ?

ХМ...
МОЖДА
ГРЕШИ-
ТЕ...

ТАЈ НЕКО МОЖДА ЖЕЛИ
ДА СЕ ДОЧЕПА НЕКОГ ПРЕД-
МЕТА... ДА ЛИ, ГОСПОДИЦЕ
ПРЕНДЕЛ,
ПРЕДОСЕГА-
ТЕ КОЈИ ЈЕ
ТО ПРЕДМЕТ?

ДА... ВЕЧЕРАС
ЋЕ СЕ ПО ТРЕ-
ЋИ ПУТ...

... ПОЈАВИТИ ОВДЕ ВАМПИР
И БИЋЕ МНОГО КРВИ?

ДОСТА? ТИ И
ТВОЈ БРАТ ХОЋЕТЕ
ДА СЕ ДОКОПАТЕ
ТОГ БОГАТС-
ТВА?

ДОШЛИ СТЕ ОВАМО
ДА МЕ ДОКРАЈЧИТЕ...
ЈАО, СТОМАК...

ВАМА ЗАИСТА
ТРЕБА ЛЕКАР...

... ДА СЕ ПОБРИНЕ
О РАНИ КОЈУ САМ ВАМ
ЗАДАО?

ДРЖИТЕ
СЕ ДОБРО!

ОСТАВИТЕ МЕ
НА МИРУ!

АЛИ...

ДАКЛЕ?

НЕМА НИШТА!

НАРАВНО!
ИМАМ ГРЧЕВЕ,
ВЕЋ САМ РЕ-
КАО!

Хм... НИКО НИЈЕ РАЊЕН... А ЈА САМ
ИПАК НЕКОГ УБО!

ВАМПИРИ СУ НЕ-
РАЊИВИ, МЛАДИЋУ!

СИГУРНО КАСКАДЕР-
СКИ ШТОС СА ПОДМЕ-
ТАЊЕМ НЕЧЕГ ЗАШТИТ-
НОГ ИСПОД КОЖУЉЕ

ЈЕДАН ЈЕ БИО ОБЛАЧАН И СУТО-
РАН... РИК ОШЕТ ЈЕ КРЕНУО У РАЗ-
ГЛЕДАЊЕ ОКОЛИНЕ...

ОВДЕ НЕГДЕ ЈЕ НА-
ВОДНО 1880. НЕСТАО
ДЕРЕК ДЕВИЛ...

ОВДЕ СЕ ВУК
БАЦИО НА ДЕДУ
ТОРДА ЧЕП-
МЕНА...

ОВО МИ НИСУ
ПОМИЊАЛИ... ?

ЖРТВЕНИК ЗА ОБРЕ-
ДЕ ЦРНЕ МАГИЈЕ...

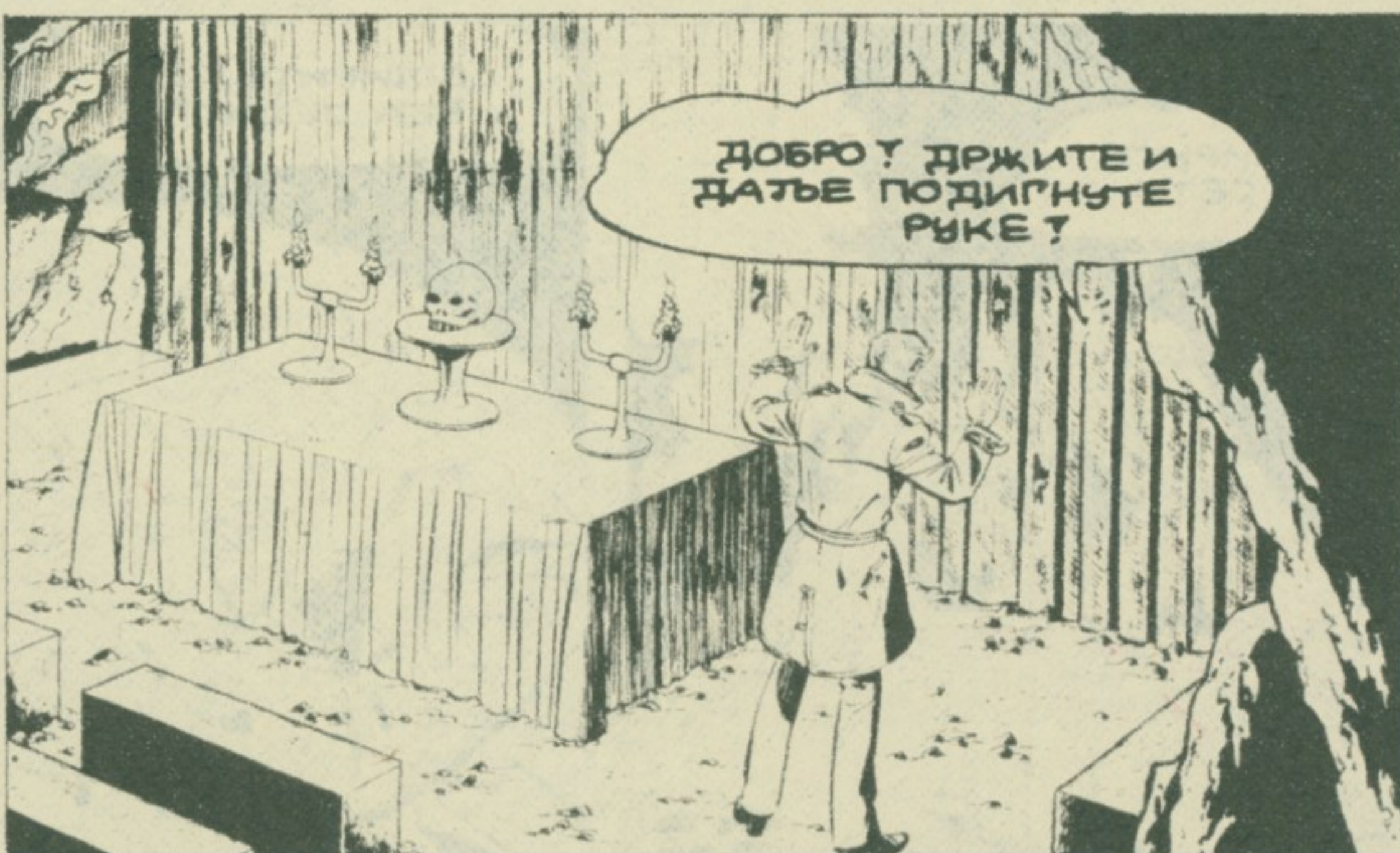

АКО СЕ ПОТЕРИ-
ТЕ, ПУЦАМ!

ГЛАС ЈЕ ИЗМЕЊЕН...
АЛИ, ОН ЈЕ ТУ...

НЕ ПУЏАЈТЕ?

ДОБРО? ДРЖИТЕ И
ДАЉЕ ПОДИГНУТЕ
РУКЕ?

А САД СЕ ОКРЕНИ-
ТЕТ

ТАКО?

ТРАС!

ПЛАМЕН ЈЕ ОДМАХ ЗАХВА-
ТИО СТАРУ ЗАВЕСУ...

АААХ?

РУТ?

СТИРИТЕ СЕ!

СТИРИТЕ СЕ
ВЕК ЈЕДНОМ!

МИСТИЛА САМ
ДА СТЕ ВИ
НАПАЛИ
ДОРОТИ!

ШТА СВЕ
ОВО ТРЕБА
ДА ЗНА-
ЧИ?

НИСАМ ТО ЈА НАМЕНИЛА...
И ЈА САМ НАШЛА ОВАЈ
ЖРТВЕНИК!

И КАД СТЕ ЧУЛИ КО-
РАКЕ, ОД СТРАХА СТЕ
СЕ САКРИЛИ?

КАКО ЗНАТЕ?!

УОБИЧАЈЕНО ОБЈАШ-
ЊЕЊЕ?

МОЛИМ ВАС, НЕ-
МОЈТЕ НИШТА РЕКИ
ТОМАСУ?

А ВИ ВОЛИТЕ ДА
СЕ ИГРАТЕ ВАТРОМ,
ЗАР, НЕ?

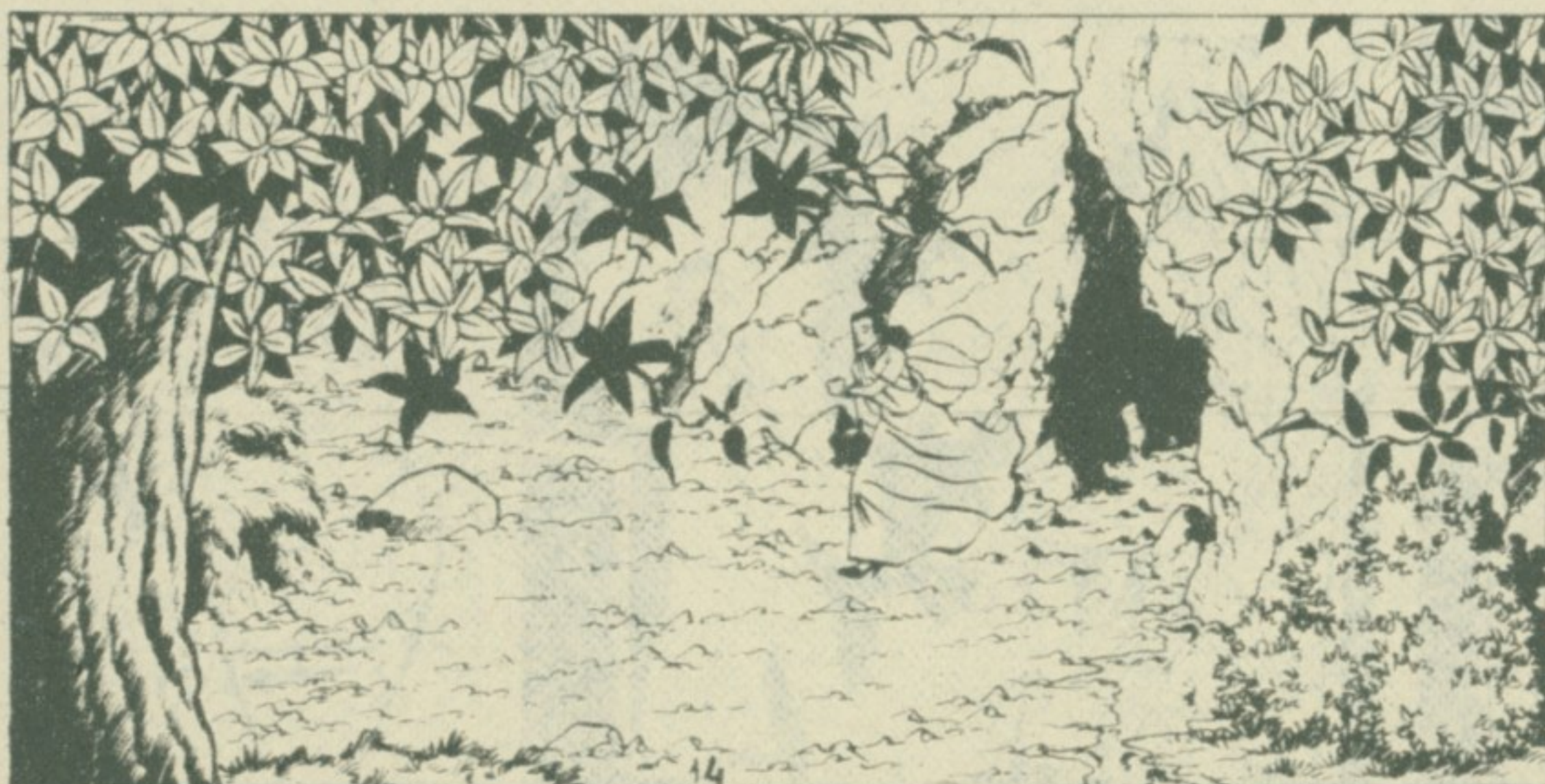

СВЕ ШТО ЈЕ ТАЈАН-
СТВЕНО, ПРИВЛАЧИ МЕ...

А ДА НЕ ЗНАТЕ СЛУ-
ЧАЈНО КО ЈЕ НА-
ПАО ДОРОТИ?

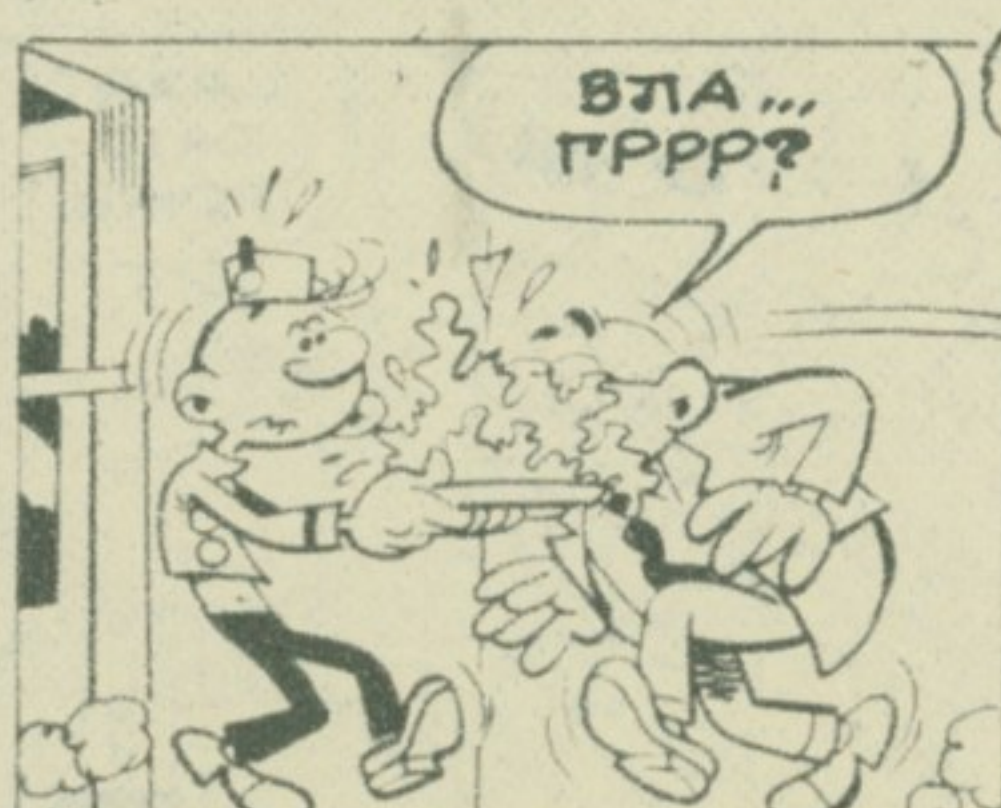
НИШТА НЕ ЗНАМ... КУНЕМ СЕ?
ДО ВИЂЕЊА?

ЧУДНА ЈЕ... КАО
ДИВЉА МАЧКА... ХМ...
У ЗАВЕСИ СУ БИЛЕ РУПЕ
ЗА ГЛЕДАЊЕ...

НАСТАВАК У СЛЕ-
ДЕЋЕМ БРОЈУ

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ДЕЦО, ДОБИТЕ БРЗО ДА
ПОЗДРАВИТЕ ГОСПОЉУ
ЦВЕТИМИРКУ!

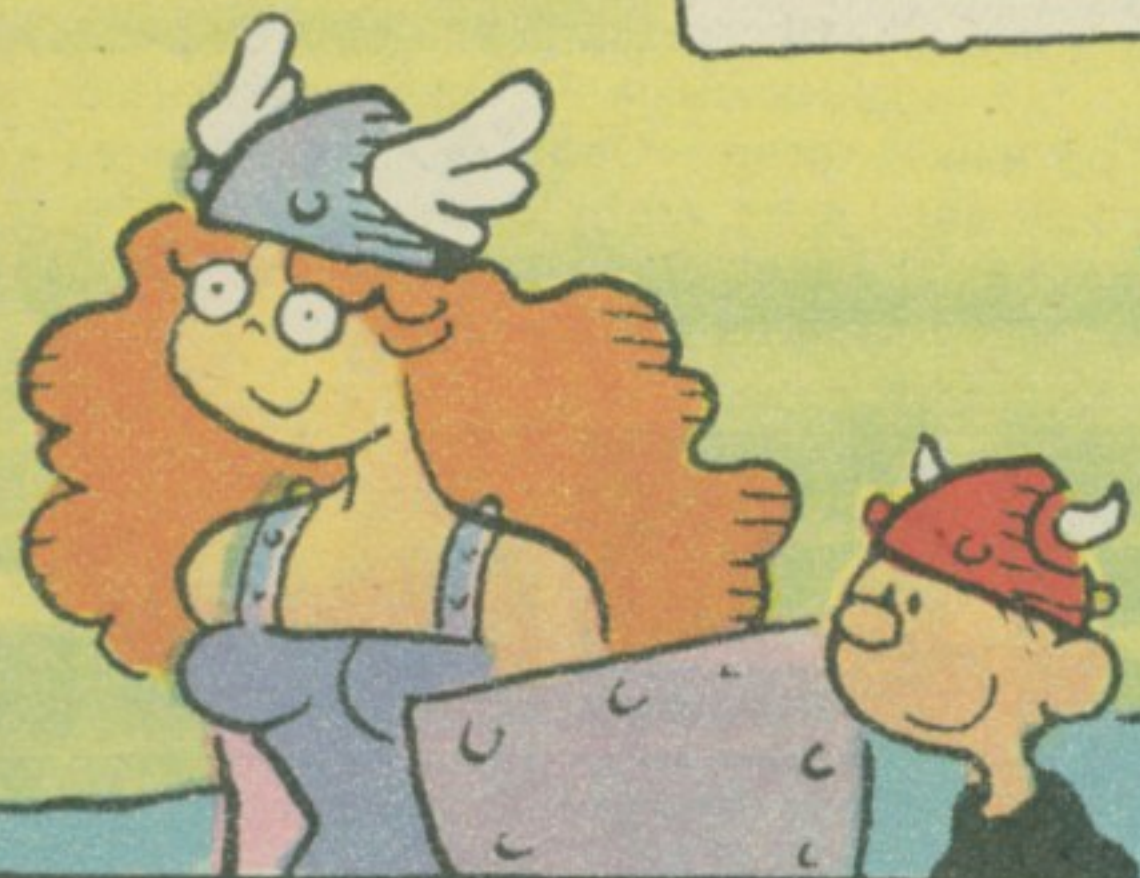
ЉУБИМ РУКЕ, ТЕТКА
ЦВЕТИМИРКА!

ДРАЖЕСНА
ДЕЧИЦА...

ХАМЛЕТ И ХОНИ
СУ ЗАИСТА
СЛАТКИ!

ВЕРУЈТЕ, НЕ ЗАТО ШТО СУ
НАШИ, НЕГО СУ ЗА-
ИСТА ДИВНИ!

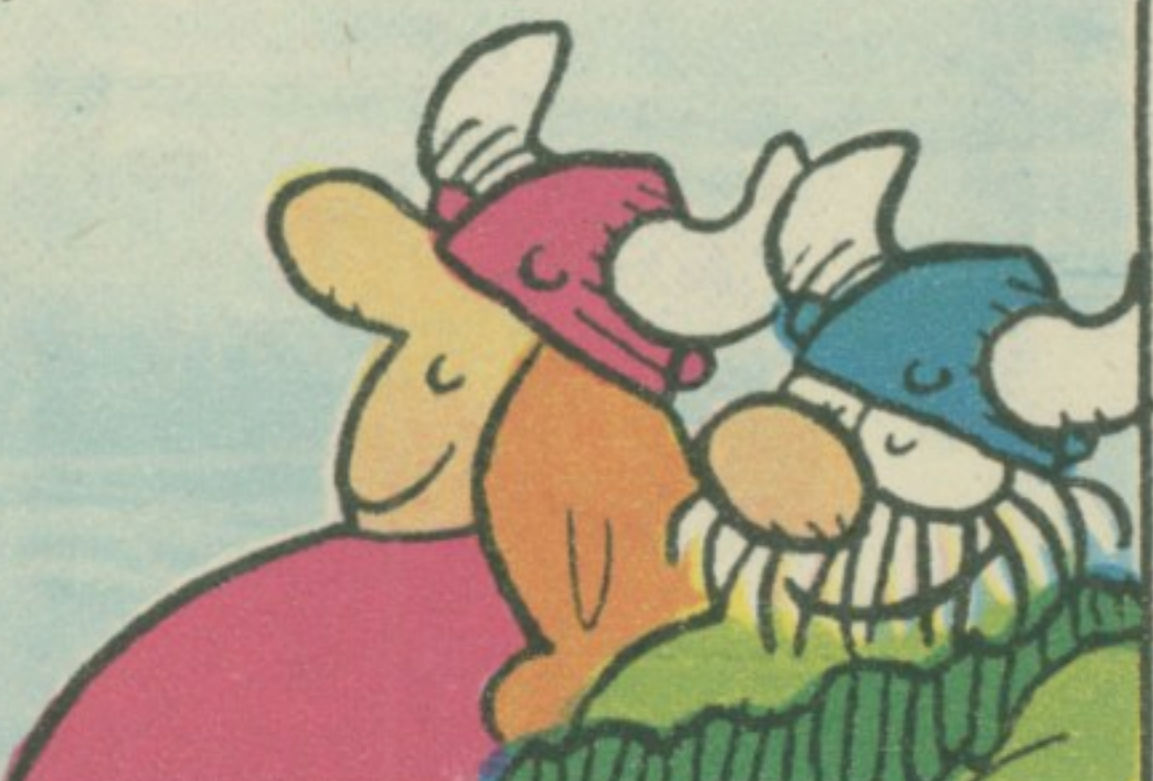

ЗНАТЕ КАКО СЕ КАЖЕ:
Где је цвеш-шћу
је мед!

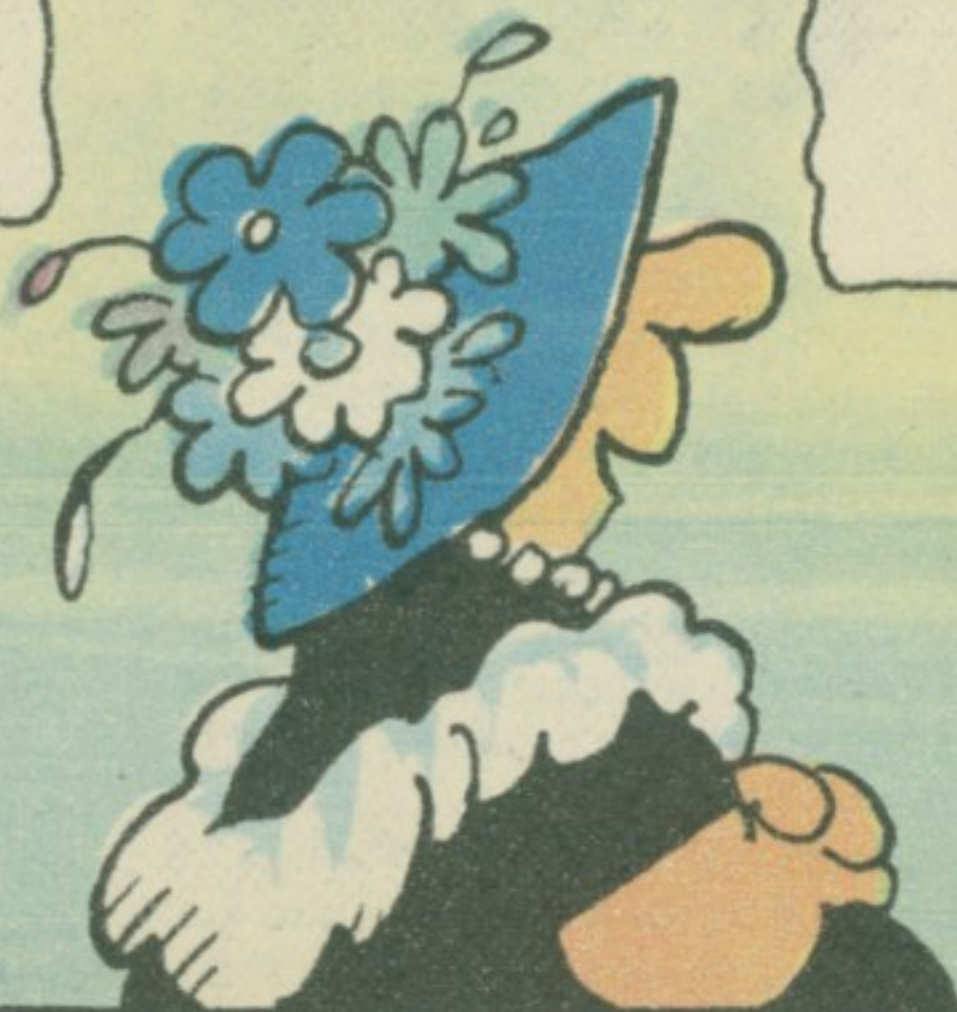

© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

или: Цвер не лага
далеко од кладе!

ДЕЦА СУ
ПРЉУНАТА ТИ,
ХЕЛГА!

ТО СВИ
КАЖУ,
ДРАГА
МОЈА!

ВЕЋ СТО ПЕДЕСЕТ ГОДИНА
НА КРАЈЊЕМ СЕВЕРУ НАШЕ
ПЛАНЕТЕ ТИЊА ЗЛАТНА
ГРОЗНИЦА, АЛИ МНОГИ ОД
ОНИХ КОЈИ СУ У НАШЕ
ВРЕМЕ КРЕНУЛИ У ПОТРАГУ
ЗА ДРАГОЦЕНИМ МЕТАЛОМ У
ДАЛЕКОЈ ДИВЉИНИ НАШЛИ
СУ ТАМО НЕШТО ВРЕДНИЈЕ.

ЛАПОНСКИ
КОПАЧИ
ЗЛАТА

ШТА СЕ ДОГОДИЛО ЈАДНО ИЗОЛО

Лапонија, област на крајњем северу Скандинавског полуострва, с оне стране Поларног круга, по финском предању вековима је сматрана царством страве и ужаса којим влада моћна и зла чаробница. Легенду и страх разбили су 1836. године фински полицајац Бухт и – злато. Овај храбри човек отиснуо се у Лапонију из радозналости али је поред дивне природе и савршеног мира открио и драгоцен жут метал.

Већ седамдесетих година про-

зи одговарају да је и то без сумње припало легенди јер ону која је ту некада морала постојати, одавно су, прво глечери, а затим реке и потоци, развејали по читавој области.

Први утисак о суровој дивљини Лапоније путник ће стећи кад крене на север и удаљи се од Хелсинкија неких 600 километара. А тамо, пошто прекорачи границу поларног круга, дочекаће га гола, лавичаста брда. Потоци ће подивљати, ливаде се свести на ос-

ћина од 400 хиљада квадратних километара простране Лапоније. Сада, од 200.000 становника те области, има само још 5000 првих Лапонаца.

Стрпљења, само стрпљења

Какви су људи ти копачи злата у Лапонији?

Унта Коивинена, једног од њих, занели су пре више од четири деценије романи Џека Лондона о Аљасци, Јукону, Клондајку, њего-

сањарећи шта ће све учинити кад га довољно ископа.

Данас је Унто Коивинен стар човек који се није обогатио. Не пати због тога, већ каже:

– Овде могу да живим како ми је воља. Истина је да нисам нашао много злата, али сам открио душу Лапоније. То ми је довољно богатство... Овде бих желео и да умрем, међу брежуљцима које сам заволео, шумама и потоцима, сред леда и стења.

шлог века обале река и потока Лапоније одјекивале су од удараца пијука одважних њенаца. И мада неко велико богатство овде готово нико никад није стекао, златна грозница још тиња, па тако Лапонија у историји остаје забележена као област у којој људи најдуже, без прекида, трагају за златом.

На питање да ли би у овим крајевима могла да се налази каква крупна златна жица, фински геоло-

штрица, шуме се претворити у правременске, а удолине попунити стењем. Овде и у време поларног лета температура често не прелази нулу, а шест месеци годишње је мраз.

Област је добила име по Лапонцима, номадима и сточарима, одгајивачима ирваса чији путеви и данас на многим местима пресецају границе Норвешке, Финске, Шведске и Совјетског Савеза. На финској територији налази се тре-

ве приче о одважним људима који су кренули за златом и пустиловинама, па је жарко желео да доживи нешто слично. Пошто није могао стићи до Америке, упутио се у Лапонију: прво возом, затим аутобусом и најзад пешице, пешице. Пролазио је поред језера, преко голети и кроз шуме највеће дивљине Европе.

У поларном кругу зауставио се код једног потока, ту саградио малу колибу и почео да копа злато –

Има, међутим, и оних које никада не напушта нада да ће се ипак обогатити. Један од њих је и педесет деветогодишњи Ниило Раумала који већ трећину века живи у Лапонији. Свакодневно у сити испира песак и шљунак стрпљиво чекајући да засијају жута зрнца.

– Виђао сам различите људе који су долазили овамо – каже Ниило Раумала – и многе који су се враћали разочарани кад су схватили да се ту злато не може скуп-

О С ДМ?

љати као опало јесење лишће. За сваки грам треба мукотрпно радити. И трпети оскудицу, снег и лед...

Упркос томе ја сам остао. Два пута сам имао и среће: 1954. и 1976. кад сам нашао грумен злата од 103,87 грама.

Снежана и патуљци

Раумала има и два суседа с којима заједно ради: седамдесет-једногодишњи Виле, десетак година млађи Ирје. Седокоси, с брадама готово до појаса, они неодољиво подсећају на патуљке из бајке, истина много веће. Занимљиво је чути и да су својевремено имали и своју Снежану.

Најзад, 1949. холандска новинарка Силвија Петронела препешачила је сто километара да би стигла до лапонских копаца злата с лица места и писала о њима. Дошла је и остала. Као Снежана патуљцима она је копачима кувала док су они радили. Баш као у бајци, живела је срећно у чаробној али суровој дивљини, док једног лепог дана финска полиција није открила да јој је одавно истекла виза. Узалуд су копачи и Силвија молили за продужење боравка, нудили новац за казну. Није помогло. Снежана је морала да напусти своје велике патуљке. У знак љубави и сећања на ту необичну жену, копачи су једно брдо назвали њеним именом.

Пошто су Ниило, Виле и Ирје остарили и, нормално, теже налазили злато, досетили су се нечег много савременијег: туризма с призвуком пустоловине. Године 1969. закупили су повећу парцелу и добро је опремили свим потребним алатом за копање и испирање злата и како је то већ обичај, огласили су да на стан и храну примају све оне који у току лета хоће да проведу годишњи одмор трагајући у дивљини Лапоније за драгоценим металом. И одзив није изостао, чак је почео да им доноси лепе приходе, јер годишње Лапонију посети око дванаест хиљада сезонских копаца злата. Зими долази тек стотинак најзагриженијих.

Дубље у поларном кругу, у округу Ивало, у цатрљи од дрвета и блата која неодољиво подсећа на домове првих копаца из прошлог

века, живи још један усамљеник. Дошао је у Лапонију кад му је било петнаест година и пошто је читаву деценију безуспешно трагао за великим груменом, вратио се на југ. У завичају се оженио, подигао четворо деце и кад су му потомци стали на своје ноге, одлучио је да се врати. Жена није хтела да пође са њим, и он је опет сам. Већ је добро превалио педесету, али као младић ваља кампање, ситни га, испира. Своје старе снове о грумењу као да је заборавио. Задовољан је грамси или два злата дневно а то је отприлике 750 до 1500 динара. Ни зими се више не сели на југ, сада се задовољава риболовом и ловом, а кад не може да изиђе из колибе, игра шах сам са собом. И лепо му је, вели.

Не, нисам усамљен

У Лапонију су долазили и чудаци: један да у самоћи свира виолину, други да пише књигу, трећи да одгаја псе... Они што су довели скупу механизацију, генераторе за електричну енергију и користили модерну технологију за испирање и издвајање злата без изузетка су се на југ враћали празних шака. Староседеоци кажу да се овде жута зрна не траже машинама него душом.

Пре неколико година, у седамдесет петој години, на северу северног дела Лапоније умро је Јаако Изола, човек који се од свих највише удаљио од цивилизације. Био је слика и прилика класичног копаца, онакав какве су илустратори представљали на старим цртежима из Клондајка, са Аљаске или Јукона.

Себи је саградио пространу, чврсту кућу од дрвета, а у њој направио купатило и сауну. Уз њу шталу за ирвасе, кокошарник, оставу. Гајио је стоку и садио кромпир који је и у неке летње ноћи морао да покрива најлоном да би га сачувао од мрза. Створио је читаву економију од које је живео. Још је и ловио, продавао крзна, пецао.

Али, пошто је дошао због злата, од дрвета је направио насипе уз неколико потока и ради испирања зрнаца навео воду на своја велика сита. Био је срећне руке, па је дуго важио за најбогатијег копаца у Лапонији. За собом је оставио много килограма злата зато што га, осим у почетку док није покуповао оно што му је потребно за живот у дивљини, никад више није продавао!

На скијама које је сам издељао два пута годишње преваливао је седамдесетак километара до првог насеља и тамо се увек задржавао само два часа – да покупује ситнице и поразговара с људима. Иначе, намирницама и осталим потребама редовно га је снабдевао авион једног великог трговинског предузећа.

Никада није патио због усамљености. Често је говорио да у најдубљој дивљини северне Лапоније живи са својим мислима и упознаје себе.

Са старим Изолом умрла је и још једна легенда Лапоније.

П. Т.

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

УЗ СЕРИЈУ
„МИСТЕРИЈЕ
СВЕТА“
АРТУРА КЛАРКА

„ТАЊИРИ“ ЛЕТЕ НЕБОМ

У МНОГИМ
ИЗВЕШТАЈИМА ИЗ
ПРОШЛОСТИ, ПОЧЕВ
ОД 13. ВЕКА, ОПИСУЈУ
СЕ ЧУДНИ ОБЈЕКТИ
НА НЕБУ, А ОД 1947.

ПОЧЕЛА ЈЕ
САВРЕМЕНА
ИНВАЗИЈА ХИЉАДУ
„ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА“.
ШТА СЕ КРИЈЕ ИЗ
ОВОГ ФЕНОМЕНА
КОЈИ МАЛО КОГА
ОСТАВЉА
РАВНОДУШНИМ:
ИЗМИШЉОТИНЕ,
ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ,
ИЛИ БИЋА СА ДРУГИХ
ПЛАНЕТА?

новило да је национална сигурност угрожена „неидентификованим летећим објектима“ НЛО (по аналогии са енглеским **UFO** – **unidentified flying object**).

„Све било је ватра“

Особе које се аматерски баве истраживањем овог феномена и себе радо називају „научним“ термином „уфолози“ („НЛО-лози“, или слободније, „енелолози“) сматрају да је читава прича почела много раније. Помињу наводне „извештаје“ још из библијских времена, а за период од 13. века до 1947. нуде нам опсежан списак НЛО појава, попут ових:

● 1270, Бристол, Енглеска: Над градом је виђена ваздушна лађа, која се „усидрила“ уз црквени звоник. „Становника“ који

Узбуђење које несмањеном жестином траје већ готово четири деценије почело је 24. јуна 1947. године. Док је пилотирао сопственим авионом над Каскадским планинама у држави Вашингтон, „мирни грађанин и поштовани бизнисмен“ Кенет Арнолд угледао је групу од девет великих, блештавих летећих објеката. „Сваки од њих летео је као тањир који поскакује по води“, причао је Арнолд на конференцији за штампу сазваној пошто је авион следео у Пендлтон.

Нико други није видео његове „летеће објекте“. Али Арнолд је био угледан послован човек, уз то и помоћник шерифа, па није било разлога да се сумња у његове речи. Већина новинских извештаја о догађају садржавала је већ у наслову синтагму „летећи тањир“ – две речи које ће убрзо освојити машту људи и покренути манију светских размера. Арнолд доживљај емитован је као вест, а вести се брзо шире. До краја те године забележено је широм Сједињених Држава 850 сличних извештаја, па је Ратно ваздухопловство САД започело званично истраживање како би уста-

"ТАЊИРИ" ЛЕТЕ НЕБОМ

се стуштио низ лестве да откачи сидро „опрљила је и заглушила“ Земљина атмосфера.

● **1561. Нирнберг, Немачка:** Многе особе посматрале су кружне дискове у близини излазећег сунца. Изгледало је да су дискови потом „пали на земљу – и све било је ватра и затим нестало у густој магли“.

● **7. август 1566, Швајцарска:** Примећен је велики број „црних лопти“ које су се брзо кретале ка Сунцу. Затим су начиниле полукруг и почеле да се међусобно сударају. Многе су постале „црвене и пламене“ пре него што су ишчезле.

● **6. март 1716, Енглеска:** Астроном Едмунд Халлеј посматрао је објект који је на небу светлео таквим сјајем да је на тлу могао да се чита штампани текст.

● **октобар 1816, Единбург, Шкотска:** Многе особе виделе су сјајни објект у облику полумесеца.

● **11. мај 1845, Напуљ, Италија:** Астрономи из Напуљске опсерваторије посматрали су већи број светлећих дискова који су остављали трагове на небу.

● **6. април 1856, Колмар, Немачка:** На небу је виђен тамни објект, заобљен на једном и зашиљен на другом крају, који је испуштао дубок звук.

● **10. октобар 1864, Париз, Француска:** Астроном Ирбен Леверје посматрао је светлцави, цеволики објект над Паризом.

● **24. април 1874, Праг, Чехословачка:** Преко месеца на небу прешао је

ратна брода известила су о формацији дисколикх објеката који су остављали трагове дима.

Од 1947. године извештаји о опажању неидентификованих летећих објеката почели су свакодневно да пристижу у новоформиране „центре“ за истраживање НЛО феномена, или у разне владине агенције које су се тиме повремено бавиле. Највећи број опажања забележен је ноћу и у сеоским подручјима; градови су само ретко били поприште појаве „летећих тањира“, по свој прилици због тога што њихова прекомерна осветљеност чини небо исувише светлим. Међу очевицима сусрећу се особе разних занимања, али ретко научници, нарочито астрономи због тога што они боље него лаици знају да идентификују природне и посебно звездане објекте.

Нова „научна дисциплина“

У „Пројекту Плава књига“, званично покренутом под окриљем Ратног ваздухопловства САД, напуштеном 1969. анализирано је чак 13.000 опажања. Сваке године прикупљано је на хиљаде НЛО извештаја. На компјутерским тракама Центра за проучавање НЛО у Еванстону забележени су извештаји о „ле-

таласи опажања, названи „НЛО гужвама“, нарочито 1952, 1957, 1965–67. и 1973–74. Осим Ратног ваздухопловства, у САД су се феноменом бавиле и друге званичне групе у оквиру Министарства одбране или Централне обавештајне агенције **CIA** – пројекти „Знак“, „Завист“, „Плава књига“. Све оне престале су да постоје и сви пројекти су напуштени 1969. године, након што је тим доктора Едварда Кондона са Колорадског универзитета, после непристрасног и темељитог проучавања, објавио опсежну студију са негативним закључцима о феномену „летећих тањира“.

За разлику од званичних агенција и комисија, многобројне групе НЛО ентузијаста широм света наставиле су да се баве феноменом. Претендујући да њихово аматерско занимање заслужује да се заогрне плаштом науке, досетили су се да новој „дисциплини“ дају назив „уфологија“ (што бисмо ми рекли „енелологија“). Имена су им прилично звучна: Национални комитет за истраживање ваздушних феномена. Центар за проучавање НЛО, Поткомитет за НЛО Комитета за научна истраживања изјава о паранормалном, и томе слично; код нас је једно време деловало, у најмању руку проблематично, Аматерско друштво за изучавање човека и свемира.

„Енелологија“, разуме се, не може да се третира као наука, пре свега зато што објекти које би ова „научна дисциплина“ желела да разматра – сами НЛО – нису физички доступни за испитивање, нити је то случај са ефектима које они наводно испољавају. Феномен НЛО, међутим, могуће је проучавати у оквиру постојећих наука – астрономије, метеорологије, геологије, физике, хемије. „Уфолозија“, на жалост, није по вољи да им се други „мешају у посао“, па настављају да се сами баве својим „научним радом“ у оквиру НЛО покрета, за који је један публициста рекао да представља „најјачу и најтрајнију јавну заблуду нашег времена“.

Професор доктор Ален Хајнек, једини научник који се из противника веровања у „летеће тањире“ преобратио у „НЛО верника – док је обрнути случај много чешћи – разврстао је неидентификоване летеће објекте у шест група, служећи се при том описи-

ма које су дали очевици и проучавањем које су вршили он и други „енелолози“:

Сусрети са хуманоидима

(1) **Ноћне светлости** су обично сјајни, крупнији извори светлости, неодредљиве величине, променљиве боје. Често се крећу путањама које нису карактеристичне за авионе или балоне, а понекад пружају утисак о разумним радњама.

(2) **Дневни дискови** углавном су сјајни или зажарени, жућкасти, бели, или металне боје. Не испуштају никакав звук, а испољавају способност веома великог убрзавања.

(3) **Радарска опажања** односе се на светлу тачку коју оператер угледа на радарском екрану, сличну оној што настаје приликом наилаaska великог авиона. Понекад је посреди формација светлих тачака. Углавном је реч о удаљеним објектима.

(4) **Блиски сусрети** прее врсте (без дејства на околину) односе се на релативно мале (пречника до десет метара) беличасте објекте углавном овалне, без крила, тачкова и других избочина, способне да лебде или лете и нагло убрзавају.

(5) **Блиски сусрети друге врсте** (са физичким дејством на околину) подсећају на опажања из претходне категорије, али са уоченим утицајем на паљење код аутомобила, фарове и радио-пријемнике, понекад с траговима на трави или у блату.

(6) **Блиски сусрети треће врсте** (сусрети са хуманоидима из „летећих тањира“) најчудноватији су аспект НЛО феномена. Таквих случајева има око три стотине, а неки од њих познати су широм света. Описи се углавном односе на тањиролике објекте који су се кретали као да су вођени руком разумног бића, а затим се приземљили. Очевици су у њима, или поред њих, видели створења која умногоме подсећају на људе. Неки очевици тврде да су чак били „отети“, па потом враћени на место сусрета.

Истраживачи НЛО феномена указују да је сасвим погрешно што се не само „летећи тањир“ него и неидентификовани летећи објекти уопште често сматрају синонимима за „васионски брод“, због чега се стварају многе забуне. НЛО значи тачно оно што му каже назив: неидентификовани летећи објект.

На питање „Постоје ли НЛО,“ тачан одговор треба да гласи: „Да – постоје. То су сва она опажања за која није нађено прихватљиво објашњење“.

Према нешто поједностављеној дефиницији, НЛО је појава коју поуздане особе опаже на небу, а астрономи, метеоролози и други стручњаци не успеју да протумаче. Многи научници сматрају да би све НЛО појаве могле да се објасне када би на располагању било довољно података. Било како било, постојеће теорије о природи феномена – од којих су неке широко прихваћене, а друге имају мало присталица – могу се сврстати у дванаест група:

Балони и ванземаљци

1. Међу НЛО извештајима има изненађујуће много превара. Најкрупније су оне које се односе на „блиске сусрете“.

2. Темељитија истраживања показују да су у великом броју НЛО опажања посреди заправо авиони, хеликоптери балони, или вештачки сателити.

3. Многа опажања, нарочито она ноћна, представљају погрешну идентификацију небеских тела – месеца, планета или звезда – често изазвану посматрањем из покрета (из кола, авиона, воза).

4. Нетачна идентификација метеора, одраза са облака, температурне инверзије, мочварног гаса и сличних атмосферских појава такође је чест узрок НЛО опажања.

5. Халуцинације и психолошки стресови такође су чест повод за НЛО извештаје. У случају НЛО таласа најчешће су посреди масовна хистерија и масовна сугестија.

6. Популарно „објашњење“ НЛО појава четрдесетих и педесетих година сугерисало је да је реч о тајним америчким или совјетским летелицама. Ова „теорија“ данас има мало присталица.

7. Уверење да су НЛО тајне летелице појединаца који поседују велико научно-техничко знање данас такође једва да има неког приврженика.

8. Највише НЛО ентузијаста сматра да су „летећи тањир“ васионски бродови разумних створења са других планета, по свој прилици изван Сунчевог система. Анализирајући многе појединачне случајеве, „рушиоци НЛО мира“ – тако у САД називају борце против „летећих тањира“, као што су научници

Дуга традиција опажања необичних појава на небу: приказ „лажних сунца“ (пархелија) у књизи „Лепота небеса“ из 1849. године

„заслепљујуће бео“ објект.
● **25. мај 1893, Јапанско море:** Два британска

тећим тањирима“ из 125 земаља. Повремено су у свету регистровани читави

Филип Клас, Едвард Кондон, Доналд Мензел, Карл Сеган и Роберт Шефер – показали су да за ову хипотезу нема никаквог основа, нарочито ако се имају у виду непремостива растојања до најближих звезда и крајње нелогично и немотивисано „понашање“ неидентификованих летећих објеката, који се „са нама играју жмурке“.

9. Претпоставка да су „летећи тањир“ производ неке скривене земаљске расе налик на вилењаци или патуљке из фолклора данас тешко налази присталице и међу најзагриженијим НЛО верницима.

10. Неке верске секте потхрањују веровање да су „летећи тањир“ својеврсна пројекција изазвана „откроењем праве природе човековог односа према Земљи и васиони“. Ова „теорија“ никада није успела да се пробије изван круга самих припадника религиозних група.

11. Тумачење феномена НЛО као „имагинарних форми које пројектују ванземаљци или даровити земаљски „психичари“ што

њир“ заправо посетиоци из прошлости или будућности, из неког другачијег просторно-временског континуума, из васионе паралелне нашој или из димензије која се са нашом пресеца. Ове хипотезе никада нису добиле никакву научну потпору.

„Тањир“ председника Картера

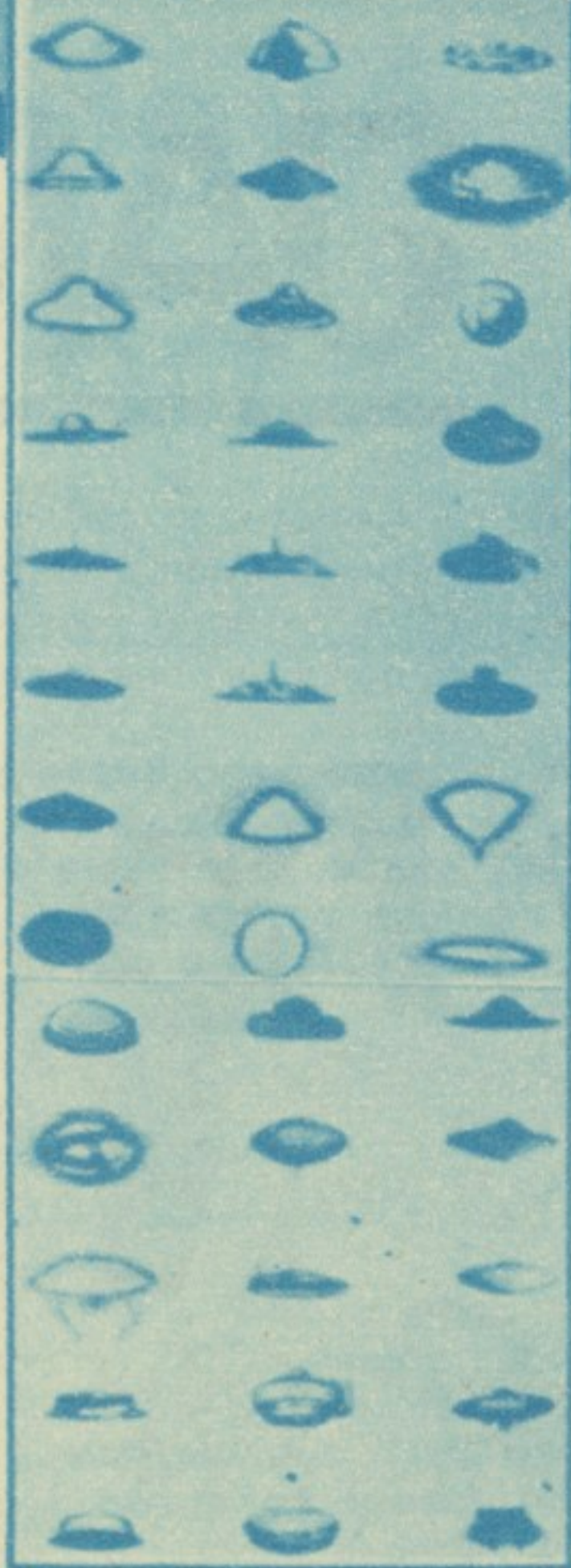
Статистички подаци указују да отприлике 95 одсто НЛО опажања може недвосмислено да се објасни у појмовима природних догађаја и појава. „Пројект Плава књига“, на пример, наводи да је управо толико процената анализираних опажања неидентификованих летећих објеката (НЛО) у периоду 1953–1965. преиначено у идентификоване летеће објекте (ИЛО). У 1.396 случајева посредни су били метеори, у 1.367 – авиони, 940 – звезде и планете, 691 – балони, 93 – ракете и пројектили, 89 – станиолске траке (за метеорологију) и птице 53 – ватромети, 61 – атмосферски одрази, 48 – облаци, 43 – фатамор-

дини извештаји могу да се протумаче тек после подробног испитивања. Неки (отприлике 5 одсто) остају необјашњени. „Не постоји, заправо, јасна граница између ИЛО и НЛО“, каже један од „рушилаца“, Џејмс Оберг, стручњак за астронаутику. „Ми, у ствари, не мислимо да је исправно тврдити да ове случајеве узрокује нешто несвакидашње само због тога што они остају неразјашњени. Можда је реч о извештајима људи слабог памћења или снажне уобразиље, или особе које су присутствовале неком необичном догађају али без јасних обележја и поузданих трагова? Или су, можда, посредни извештаји које никада нико није подвргао темељном проучавању.“

Свакодневни живот пружа нам један наука који је овде корисно имати на уму. У новинама читамо да никада нису установљени узроци удеса неких авиона, да никада нису пронађене неке нестале особе, да никада нису ухваћени неки злочинци. Па ипак, ми нисмо у искушењу да поверујемо да постоје ванземаљски саботери авиона, васионски киднапери, или свемирски злочинци. Зашто би са НЛО извештајима било другачије.

Постоје многи примери чудновато одбојног става средстава информисања према истини. Један од њих је прича о НЛО кога је 1969. године видео гувернер Џорџије Џими Картер, седам година пре него што је постао председник САД. С обзиром да је очевидца постао толико познат, прича је објављивана широм света. Али нико од извештача није тих година покушао да установи шта је Картеров НЛО могао да буде, да испита није ли посредни појава која има обично објашњење.

Конечно је то учинио „рушилац НЛО мита“ Роберт Шефер. Утврдио је тачан датум, време и место на коме је Картер видео појаву. И дошао је до сасвим обичног објашњења: Картер није видео „прави НЛО“ него сјајну Венеру ниско над хоризонтом. Објашњење се појавило пре неколико година, али је за њега мало ко сазнао. Већина књига и часописа о НЛО феномену наставила је да објављује Картерову причу јер она подстиче људе да верују у неидентификоване летеће објекте и држи их у уверењу да је и један председник САД видео прави НЛО. Мотиви су врло јасни: ова прича при-

Највећа бесмислица двадесетог века: приказ типова „летећих тањира“ припремљен на основу наводних снимака 1947–1968.

влачи публику и повећава тираж књиге или часописа, док објашњење да је реч била о Венери одбија читаоце.

Аура са Клариона

Наводни сведоци „блиских сусрета треће врсте“ посебна су прича. Један од њих, извесни Џералд Херд, тврдио је да је упознао суперпчеле са Марса. Други један „контактира“ – како се обично називају особе које тврде да су „имале контакт са хуманоидима“ – доказивао је да је упознао зелене људе са Јупитера. Механичар Труман Бетурум причао је да је сусрео лепотицу Ауру са планете Кларион. У то време астрономи су већ добро знали да на Марсу нема пчела било које величине, као и да на Јупитеру нема кисеоника да би људи било које боје могли да дишу. Аура са Клариона звучала је пре као сањарење усамљеног мушкарца него као стварна особа са стварне планете. Свеједно – замисао о животу на другим световима увек је узбудљива. Сва три „контактирана“ написали су о свом „искуству“ књигу и зарадили паре.

Један од најпознатијих „контактираних“ био је кафански потрчко, преварант и окулиста Џорџ Адамски. После Арнолдовога доживљаја, Адамски је 1948. године изнео причу да је разговарао са пилотом васионског брода са Венере. Према Адамском, „уфонаут“ „енелонаут“ био је над-

моћан човек широких схватања, који је од људи захтевао да се воле“. Била је то популарна порука, и Адамски је путовао од града до града ширећи је и млатећи паре. У међувремену су астрономи открили да на Венери температура износи преко 400 степени и да је притисак готово сто пута већи него на Земљи – услови које живот ма које врсте не би могао да преживи. Ипак, Адамски је истрајавао са својом причом, а људи су је слушали и прихватили. Многи и данас у њу верују, мада је Адамски одавно умро.

„Идеја о чудесним васионским бродовима са неке далеке планете“, вели на крају своје књиге „НЛО објашњени“ Филип Клас, „доиста је једна вилинска прича прилагођена менталитету одраслих – вилинска прича у којој свако може да постане непосредан учесник на просто тако што ће будним оком претражити небо. Мит о ванземаљским посетиоцима ће истрајати, макар само због тога што може да се види тако велики број природних или човечијом руком направљених „НЛО“, али пре свега зато што многи људи желе да у њих верују“.

„Кондонов извештај увелико је охладиле занимање шире јавности за „летеће тањире“, каже Доналд Мензел, мада НЛО групе и даље очајнички покушавају да побуде ново интересовање за ту тему. Кад год се појаве нови „неидентификовани летећи објекти“, они звоне на узбуну, видећи у томе још један „доказ хипотезе о њиховом ванземаљском пореклу“. Међутим, сигуран сам да ће, временом, интересовање широке јавности за НЛО бити све мање и мање. Такође, уверен сам да ће научници двадесет првог века гледати на „летеће тањире“, као на највећу бесмислицу двадесетог столећа“.

А шта рећи о причи Кенета Арнолда којом је читава ујдурма почела? Шта је тај „мирни грађанин и поштовани бизнисмен“ уочио над Каскадским планинама 1947. године? Метеоролози су објаснили да је он видео одсјај Сунца на неравнинама крила сопственог авиона, или такозвана „лажна сунца“, или обичне дугуљасте облаци. Узалуд. За НЛО вернике Арнолд је остао родоначелник модерне инвазије „летећих тањира“.

Љ. С.

Тако је почело: сусрет Кенета Арнолда са девет „летећих тањира“ 24. јуна 1947.

владају парапсихолошким моћима“, мада представља бесмислицу, ужива прилично широку подршку на Западу, због тога што има много оних који верују у ванчулна опажања.

12. Многи НЛО верници сматрају да су „летећи та-

гане и температурне инверзије.

Уопштено говорећи, велики део извештаја може лако да се објасни чак и са скромним познавањем науке. Још више случајева може се разрешити темељитим проучавањем. Поје-

КОЦКА ЈЕ БАЧЕНА:

ЈАМБ

ПЕСМА
НЕДЕЉЕ

НАТАША

Музика и текст: група „Јамб“
Изводи: група „Јамб“

Наташа је била моје море
Наташа је била освит зоре
Наташа је била све што срце
зове
с Наташом сам дуге ноћи
крао
с Наташом сам дивље руже
брао
Наташа је била све што срце
зна.

Као што морнар напушта
море
као што лађа напушта луку
као што вали пишу ти име
тако ме морске струје носе
тако лепршају твоје косе
тако на песку читам ти име –
Наташа!

Наташа је била све што имам
Наташа је била све што
љубим
Наташа је знала да је губим ја
Немам више рећи да је зовем
немам више руже с ким да
берем
имам само море које зовем
Наташа...

Сећате ли се музике шездесетих година? Ако се сећате, онда сигурно знате за ондашњу популарну београдску групу

„Melody Boys“, касније „Галебови“. Та група музичара, значи после мало дуже паузе, поново се састала, пре свега због љубави према музици. Чланови групе, Мирољуб Спасојевић-Спале (соло-гитара), Остоја Слијепчевић-Оле (ритам гитара), Љубомир Стојановић-Шилџа (бас гитара), Зоран Петканић-Петко (клавијатуре) и Дејан Стојановић-Буца (бубњеви) спојили су своје дугогодишње музичко искуство с младошћу вокалне солисткиње Наташе Новаковић и оформили групу „Јамб“. Свирају поп-музику коју искључиво сами компонују. Већ су гостовали у неколико радио-емисија („Светионик“, „БЛП“). У једној преуређеној подрумској просторији облепљеној амбалажом за јаја, а све то у близини Ботаничке баште, настале су композиције „Девојка у пролазу“, „Наташа“, „Јамб“ и друге, које ће бити на њиховом првом албуму. Нема сумње да ће се за групу „Јамб“ још доста чути.

ДИСКОГРАФИЈА ДИСКОГРАФИЈА

EMERSON, LAKE & PALMER

Својевремено веома успешан трио Емерсон, Лејк и Палмер (Emerson, Lake & Palmer) чинили су клавијатуриста Кит Емерсон (Keith Emerson), басиста, гитариста и певач Грег Лејк (Greg Lake) и бубњар Карл Палмер (Carl Palmer). Родонајчници техно-рока трајали су девет година (1970-79). Једини који је после распада имао успеха је Палмер: ова жива бубњарска легенда данас је члан поставе Азија (Asia). Емерсон и Лејк готово се и не чују.

„Emerson, Lake & Palmer“ (1970)
„Tarkus“ (1971)
„Pictures At An Exhibition“ (1971)
„Trilogy“ (1972)
„Brain Salad Surgery“ (1973)
„Welcome Back My Friends“ (1974)
„Works Vol. 1“ (1977)
„Works Vol. 2“ (1978)
„Love Bitches“ (1979)
„In Concert“ (1980)
„The Best Of“ (1981)

НОВА ПЛОЧА

„ABSOLUTELY LIVE“ – ROD STEWART (Suzi)

Посредством продукције „Сузи“, дупли живи албум изврсног Рода Стјуарта (Rod Stewart) однедавно је доступан и нашим љубитељима музике. Сниман је у САД и садржи двадесет његових највећих успеха, међу којима и композиције које је оригинално изводио са Групом Џефа Бека (Jeff Beck Group) и Фејсизима (Faces). Праћен одличном екипом музичара, Стјуарт је овим албумом доказао своје концертне квалитете: присност са публиком уочљива је у сваком тренутку, а његова енергија и карактеристичан глас увек испуњен одговарајућим емоцијама, довољна су гаранција да са Родом Стјуартом никада не може да буде досадно.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ДА ЛИ ВОЛИТЕ ЂОРЂА БАЛАШЕВИЋА?

1. Прва група Ђорђа Балашевића звала се:
а/ Сунчеве лете
б/ Рани Мраз
в/ Жетва
2. С њима је имао први велики хит који се звао
а/ „Љубио сам снашу на салашу“
б/ „Божа звани Пуб“
в/ „У раздељак те љубим“
3. Да ли знате којој музичкој форми припада ова песма?
а/ самба
б/ аргентински танго
в/ валцер
4. Балашевићев први хит са Ранним мразом звао се:
а/ „Моја прва љубав“
б/ „Браколомац“

- в/ „Опрости ми, Катрин“
5. Коју је композицију Балашевић извео пред председником Титом?
а/ „Рачунајте на нас“
б/ „Први јануар“
в/ „Живот је море“
6. Назив његовог првог албума је:
а/ „Мојој мами уместо матурске слике у излогу“
б/ „Одлази циркус“
в/ „Мирка“
7. У Раном мразу свирао је и један познати београдски музичар
а/ Златко Манојловић
б/ Лаза Ристовски
в/ Бора Ђорђевић
8. Такође је и један популарни фудбалер био

- члан Раног мраза. Који?
а/ Владимир Петровић – Пикон
б/ Слободан Павковић
в/ Душан Савић
9. Пратећи глас на свим албумима Ђорђа Балашевића певала је:
а/ Верица Тодоровић
б/ Драгана Шарић
в/ Биљана Крстић
10. Балашевић тренутно снима филм „Поп Ђира и Поп Спира“:
а/ тачно
б/ нетачно

9.а: 10.а
3.б: 4.а: 5.а: 6.а: 7.а: 8.б
ТАЧНИХ: 1.а: 2.а

ПЕТЕР ГАБРИЕЛ

Када су прошле јесени Питер Гебријел (Peter Gabriel) и његова бивша група Џенизис (Genesis) наступили поново заједно на једном концерту у Енглеској, многи обожаваоци овог састава, из Гебријелових дана, понадали су се да ће се ова сарадња проширити и на евентуалну плочу. Од тога, међутим, није било ништа: и Питер и Џенизис настављају својим путевима. Гебријел, чини се, много успешније.

У мене је
љубим

CHINA CHRISIS

Еди Ландон (Eddie Landon):

— Када смо Гари Дели (Gary Daly) и ја направили дуо, момци из нашег друштва предлагали су некаква имена као „Русија зими“ и слично, а онда се неко сетио мојих очију. У школи су ме звали Кинез због косих очију и сугестије су скренуле у правцу Истока и Кине. Онда је неко поменуо име „Кинеска криза“ и ми смо га задржали јер нам се допа-
ло.

РОК ДАТУМ

2. септембар 1968.

Средином шездесетих у домаћу поп-музику стигле су разне такмичарске манифестације типа „параде“, „експлозије ритма“ или „гитаријаде“. Почетком септембра пре тачно петнаест година у Загребу је одржан први југословенски „Поп-фестивал“ на коме је наступило, углавном, све што је тада вредело на нашој сцени. Редослед награђених композиција био је следећи: 1) „Моја гитара“ — Црвени коралји, 2) „Пролази јесен“ — Група 220, 3) „Нотас сам сањао“ — Црвени коралји и 4) „Пољуби ме и пођи“ — Млади леви. Три године касније у Марибору биће одржан први домаћи рок-фестивал „Boom“.

РОК

ПОЈМОВНИК

Фан Бој Три (Fun Boy Three)

Средином 1981, када је састав Спејлс (Specials) постигао велике успехе синглом „Ghost Town“, Невил Стејплес (Neville Staples), Тери Хол (Terry Hall) и Линвал Голдинг (Lynval Golding) одлучили су да га напусте и оснују сопствену групу. После два занимљива албума („Fun Boy Three“ и „Waiting“) стижу вести да је вођа, Тери Хол, објавио распад. А све то после успешне турнеје по САД и пред излазак трећег албума...

Флитвуд Мек (Fleetwood Mac)

Ветерани америчке сцене постоје још од 1967. године, када су се звали Peter Green's Fleetwood Mac, по свом оснивачу, легендарном гитаристи кога смо недавно имали прилике да поздравимо на гостовању у Југославији. Грин је ускоро напустио састав, али је име Fleetwood Mac остало да живи до данас и, уз то да буде веома цењено. Чланови групе су: Линдзи Бакингам (Lindsey Buckingham), гитара, Кристина МекВи (Christine McVie), глас, клавијатуре, Мик Флитвуд (Mick Fleetwood), бубњеви, Џон МекВи (John McVie), бас гитара и Стиви Никс (Stevie Nicks), глас. Актуелан албум: „Mirage“ (1982).

Форинер (Foreigner)

Основани 1976. године, Foreigner су убрзо постали једна од највећих америчких роке-рол атракција и тај статус успешно чувају и данас. Чланови састава су: Мик Џонс (Mick Jones), гитара, Денис Елиот (Dennis Elliot), бубњеви, Рик Вилис (Rick Willis), бас гитара и Лу Грем (Lou Gramm), вокал. После четири платинаста албума, почетком године изашао им је одлични компилацијски ЛП „Records“.

Питер Фремpton (Peter Frampton)

Рођен је 22. априла 1950. године у Бекенхему, у Енглеској. Живи албум „Frampton Comes Alive“ (1975) донео му је светску славу, али Фремpton својим каснијим издањима није успео да је и одржи. Актуелан албум: „The Art Of Control“ (1982).

КАКО
ДА
ИМ
ПИШЕМ

Barbra Streisand
Columbia Records,
51 W 52 Street,
New York 10019,
USA

SLADE FAN CLUB
P.O.Box 4SF,
London W1A,
England

Bumerang
Zlatko Klun,
Kosjančičeva 3,
66000 Koper

ТРЕБА ОСВАЈАТИ
ОСВОЈЕНО

„Знам да ништа није освојено до краја. Преостаје нам једино да освајамо већ освојено. Зато сам изабрао тај свој блуз.“

Џеј Џеј Кејл

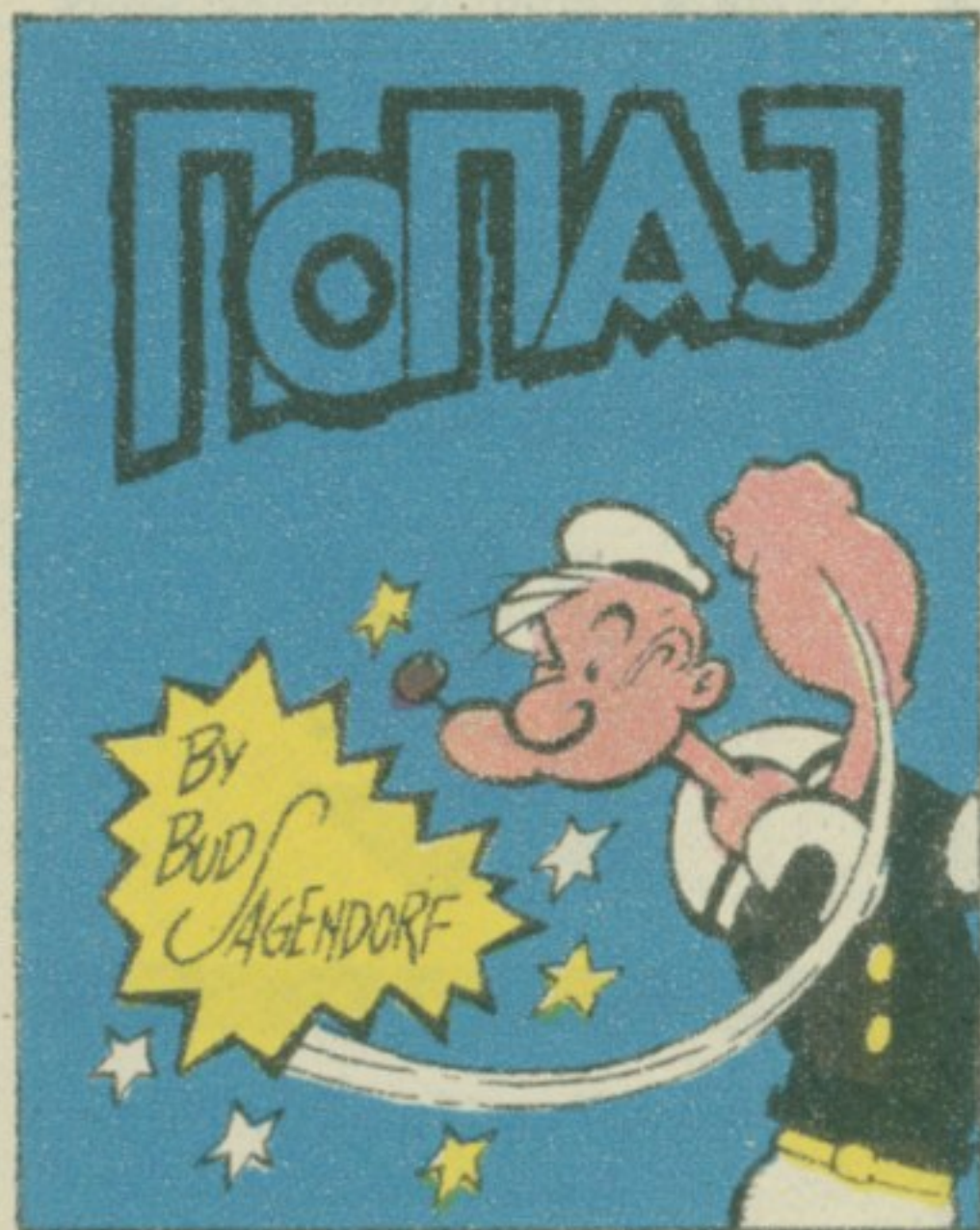
КАКО
САМ
ПОЧЕО

ВЛАДА ДИВЉАН

— У први контакт са музиком дошао сам вероватно чим сам се родио, али је моје прво организовано „бављење“ музиком везано за основну школу, када сам волео Дубровачке трубадури. У другом разреду купио сам Битлсе, свој први ЛП: сећам се да сам се био забринуо да ли ће моћи да стане на мој грамофон. Негде у деветој години добио сам први инструмент: није то била гитара, већ мелодика. Тако сам свирао на тој мелодики, а онда сам пре десетак година слушао Драгу Диклића у Тучепима и решио да направим групу са садашњим басистом Идола Зденком и бубњарем Божом. Најпре сам свирао мандолину,

а онда сам је дао Зденку и свирао неку усну хармоничицу, да бих ипак купио гитару и уписао курс на којем сам се показао као добар ученик. У почетку смо се звали Фараони, затим Еупатриди, Орион, Бубрег... Како смо шта учили у школи, тако смо мењали име. Први наступ смо имали у шестом разреду на школској приредби: свирали смо неку ствар од Корни групе и изазвали френетичан аплауз. Имао сам трему, али није било страшно. Зденко се, међутим, толико уплашио да му је трзалица испала из руке...

990+10 СУПЕР НАГРАДА

990 фигурица PEZ носорог добили су чланови PEZ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

64060 64133 64148 64187 64247 64255 64297
64330 64448 64451 64459 64501 64503 64504
64522 64564 64573 64606 64615 64626 64630
64677 64718 64779 64780 64834 64844 64852
64869 64893 64897 64928 64938 64978 65052
65083 65085 65100 65124 65160 65204 65206
65252 65268 65270 65271 65326 65433 65462
65485 65531 65547 65658 65733 65783 65821
65839 65882 65911 65955 65958 65975 66039
66065 66070 66101 66127 66145 66156 66266
66268 66275 66434 66449 66451 66515 66531
66534 66571 66573 66633 66668 66760 66771
66797 66800 66876 66877 66878 66905 66976
67032 67035 67048 67051 67063 67100 67121
67129 67135 67170 67180 67278 67290 67314
67356 67429 67439 67465 67486 67505 67525
67541 67569 67596 67607 67608 67641 67707
67711 67753 67796 67829 67831 67841 67845
67850 67887 67990 68001 68037 68099 68147
68149 68178 68220 68240 68257 68325 68329
68331 68335 68385 68440 68465 68480 68484
68522 68547 68640 68653 68665 68668 68696
68706 68728 68755 68788 68816 68856 68880
68909 69128 69185 69218 69242 68894 69245
69338 69397 69399 69410 69413 69444 69464
69521 69528 69529 69548 69551 69621 69648
69653 69655 69676 69731 69748 69750 69798
69799 69893 69896 69922 69923 69948 69965
70040 70089 70132 70140 70143 70190 70206
70276 70293 70300 70305 70310 70368 70396
70404 70444 70465 70511 70516 70519 70559
70596 70620 70628 70669 70808 70825 70848
70886 70888 70927 70977 70996 71019 71052
71068 71154 71227 71238 71244 71259 71341
71392 71395 71398 71428 71480 71494 71528
71531 71544 71665 71667 71685 71770 71836
71893 71917 71927 71938 71979 72009 72117
72122 72123 72162 72195 72210 72212 72217

72241 72246 72248 72310 72316 72327 72335
72377 72404 72422 72426 72515 72619 72733
72780 72823 72837 72888 72901 73013 73075
73083 73084 73094 73120 73210 73253 73264
73281 73301 73310 73334 73356 73454 73457
73504 73545 73664 73722 73819 73841 73851
73853 73895 73900 73903 73904 73930 73983
74004 74016 74139 74143 74166 74181 74210
74221 74266 74288 74308 74336 74400 74494
74547 74554 74655 74710 74738 74810 74859
74892 74951 74969 75612 75029 75044 75050
75113 75119 75271 75385 75397 75432 75456
75489 75491 75496 75518 75649 75760 75786
75796 75839 75932 76105 76108 76159 76165
76209 76274 76279 76266 76353 76387 76393
76398 76420 76483 76496 76505 76564 76671
76692 76716 76776 76843 76858 76886 76903
76904 76905 76916 76944 77028 77041 77087
77155 77182 77197 77205 77223 77231 77252
77254 77276 77299 77385 77468 77508 77515
77586 77628 77657 77663 77714 77817 77824
77925 77940 77949 77951 77972 78126 78146
78212 78240 78276 78369 78424 78430 78549
78586 78699 78726 78775 78778 78439 78829
78836 78857 78860 78875 78893 78899 78984
78989 79009 79047 79056 79063 79092 79148
79158 79173 79220 79236 79260 79264 79316
79393 79437 79440 79498 79507 79636 79649
79653 79683 79709 79754 79785 79788 79805
79847 79852 79894 79900 79925 79970 80129
80142 80207 80221 80259 80261 80408 80409
80438 80479 80486 80581 80601 80602 80617
80627 80632 80655 80676 80709 80710 80736
80932 81006 81029 81048 81094 81110 81128
81134 81154 81155 81190 81249 81275 81432
81351 81427 81468 81478 81480 81482 81491
81562 81589 81615 81666 81667 81671 81682
81683 81702 81707 81709 81744 81787 81883

81899 81922 81933 81941 81943 81986 82001
82016 82041 82075 82095 82096 82112 82155
82209 82230 82240 82260 82361 82380 82399
82416 82424 82426 82471 82501 82545 82551
82558 82586 82664 82689 82775 82783 82826
82865 82926 82934 83000 83035 83073 83094
83116 83120 83136 83163 83205 83215 83259
83287 83305 83309 83354 83388 83479 83511
83525 83609 83659 83729 83751 83765 83805
83837 83845 83852 83872 83882 83915 83946
84025 84027 84037 84055 84163 84169 84214
84232 84289 84298 84347 84360 84378 84390
84436 84444 84470 84497 84509 84543 84549
84555 84569 84619 84624 84647 84702 84751
84770 84809 84820 84844 84861 84864 84889
84900 84904 84954 84955 85044 85064 85099
85175 85194 85198 85266 85322 85346 85349
85412 85488 85489 85514 85517 85538 85553
85613 85650 85682 85728 85803 85822 85826
85838 85877 85890 85936 85986 86008 86045
86158 86214 86216 86223 86257 86285 86287
86326 86343 86371 86375 86391 86395 86414
86503 86524 86541 86557 86629 86651 86666
86667 86668 86716 86856 86857 86910 86935
86957 86999 87049 87008 87057 87106 87135
87210 87230 87238 87398 87409 87456 87460
87519 87526 87554 87608 87616 87672 87692
87735 87741 87743 87804 87879 87929 87941
87958 87968 87972 87992 88033 88059 88209
88297 88310 88401 88414 88478 88539 88548
88561 88577 88580 88606 88615 88655 88720
88853 88872 88903 88908 88925 88953 88960
88974 88998 88999 89013 89049 89053 89056
89109 89224 89294 89325 89338 89372 89502
89521 89556 89564 89619 89677 89723 89727
89735 89741 89766 89829 89854 89886 89892
89902 89906 89959 89993 89995 89999 90055
90068 90095 90096 90144 90168 90227 90248

90311 90316 90334 90373 90388 90410 90435
90463 90476 90490 90504 90508 90514 90515
90556 90589 90608 90629 90730 90769 90906
90917 90938 91003 91011 91049 91090 91155
91258 91267 91303 91325 91328 91364 91403
91436 91438 91439 91465 91493 91507 91565
91570 91586 91591 91604 91664 91688 91706
91708 91734 91738 91814 91908 91930 91939
92004 92021 92061 92076 92127 92169 92172
92174 92205 92206 92310 92442 92489 92490
92491 92546 92579 92623 92636 92641 92653
92672 92673 92675 92678 92703 92707 92799
92833 92864 92867 92870 92894 92932 92947
92948 93028 93042 93045 93049 93069 93084
93085 93185 93314 93362 93377 93408 93440
93510 93526 93527 93534 93544 93584 93591
93592 93630 93633 93651 93755 93772 93780
93823 93903 93925 93937 93948 94037 94049
94083 94095 94120 94163 94187 94202 94218
94235 94239 94284 94319 94348 94377 94403
94423 94455 94476 94488 94494 94495 94533
94566 94619 94644 94654 94656 94670 94691
94720 94722 94752 94774 94780 94784 94787
94860 94876 94877 94887 94888 94889 94904
94921 94960 94993 94994 95014 95040 95079
95117 95120 95213 95232 95278 95289 94313

Ветровку – аморак добили су следећи бројеви:
68448 70422 70630 75394
80009 82911 83357 87099
88458 90300

Награде ћемо испоручити поштом.

PEZ ФИГУРИЦЕ — ПРИЈАТЕЉИ У ИГРИ!

Рез фигурице Мики, Пата, Паја, Шиља и Плутон вас чекају у трговини. Играјте се PEZ фигурама, сладите се Рез бомбонама!

НЕОБОРИВ ДОКАЗ

није ми пореметило добро расположење због успешно окончане истраге. А да је окончана у то уопште нисам сумњао.

И крвна група се поклапа

Још једном сам прегледао бележницу, прочитао све извештаје, проучио фотографије. Требало је да само систематизујем све детаље до којих сам дошао у истрази и да напишем извештај а то је био најлакши део посла. Најтежи, прикупити доказе, већ сам урадио. Да су ти докази којима сам располагао чврсти и неопорив, не би ми пало на памет ни у сну да посумњам. И тако, мада ми је било помало чудно што Бркић толико упорно одбија да призна кривицу, одлучио сам да случај закључим. Уосталом, мислио сам, његово при-

**ПУН СЕБЕ ЈЕР ЈЕ ЗА
ЈЕДАН ЈЕДИНИ ДАН
РЕШИО СЛУЧАЈ,
ИНСПЕКТОР
НЕДЕЉКОВИЋ ЈЕ
ЗАКУЦАО НА ВРАТА СВОГ
ШЕФА. МЕЂУТИМ, НИЈЕ
ДОБИО ПОХВАЛУ КАО
ШТО ЈЕ ОЧЕКИВАО.**

Ближио се крај радног времена и сви који су то могли окупити су се у соби инспектора Косте Недељковића који се тог дана вратио са годишњег одмора. Разговор се водио о случају који је управо решио млади инспектор Милан Дамњановић.

— Пронашли смо убицу за само један једини дан — бучно се хвалио живо гестикулирајући рукама.

— Ех, баш за један дан? — тобож не верујући упитао је Коста.

— Управо тако — помало надмено је одвратио Милан. — Докази су такви да уопште нема сумње ко је починилац.

— Кад си већ поменуо доказе, хтео бих да вам испричам једно своје искуство — поново се зачуо Коста. — Неће бити наодмет да га чујете јер је прилично поучно: мислим да би Милан посебно требало да обрати пажњу на њега. Пре дванаестак година, када сам као и он тек ступио у службу, чврсто сам веровао да су докази нешто што ме никада неће довести у ситуацију да погрешим. Међутим, није увек баш тако. Догађа се да те у истрази неки докази скрену с правог пута, усмере у погрешном правцу и онда, зна се, може да настрада неко ни крив ни дужан. Пошаљеш у затвор невиног човека а то не би смело да се догоди! И ја умало то нисам учинио: срећом и по „осумњиченог“ и по мене, мој тадашњи шеф је био човек коме није мањкало искуство.

Превише глатко

— Цео случај као да је био преписан из неке крими приче: била је јесен, ситна киша је данима сипала а ветар није престајао да завија. Имао сам ноћно дежурство. Негде око девет увече обавестили су ме да је у јарку крај друма пронађен трговац стоком.

Убијен је секиром а затим опљачкан. Одмах сам позвао екипу и изишао на увиђај. Рана на глави била је прилично велика. Осим ње, наишли смо и на трагове огреботина на лицу: очигледно, убијени је покушао да пружи отпор. Да је ова претпоставка тачна потврдили су и трагови на тлу: трава је у пречнику од неколико метара била изгажена али упркос томе није могао да се уочи ниједан јасан отисак стопала.

Уместо њега, пронашли смо нешто друго: на само два метра од места где је несрећни човек лежао, видели су се трагови копита, а то значи да су ту не само пролазила нека запрежна кола већ и да су се задржала. Околу су лежале сламчице сена. Постојао је још један интересантан детаљ: задњи

рекли да ћемо извршити претрес. У кући смо пронашли већу суму новца за коју је тврдио да је добио од продате телади. Уопште није порицао да је тог дана био на сточној пијаци. Кад смо га упитали да ли се негде заустављао, рекао је да не зна јер је у граду попио мало више и успут задремао. „Није немогуће“, рекао је „да су коњи негде стали јер се то често дешава кад човек заспи“. Наравно, прегледали смо амове и на једном пронашли звонце обмотано сеном.

У колима одмах испод ласака на

десни точак кола је на сваких 109 цм остављао специфичан траг, највероватније због неког искривљеног ексера. Јасно, одлучио сам да кренем са трагом овог точка. Није било ни најмање тешко пратити га јер је земља била влажна. У једном тренутку, када смо већ стигли до села, изгледало је да смо га изгубили. Међутим, није потрајало дуго док смо га поново нашли: у то време ова наша села још нису имала асфалтиране путеве. Мало помало, па нас је траг који смо пратили довео до куће неког Милоша Бркића. У дворишту смо пронашли кола и точак који је остављао карактеристичан траг. То је било довољно да пробудимо домаћина. Кад се појавио на вратима, учинио ми се простодушан човек али нисам дозволио да ме тај утисак скрене са пута којим сам кренуо. Укратко сам му објаснио зашто смо га пробудили, али њему то као да ништа није говорило, био је збуњен и стално муцајући понављао да ништа не разуме. На наша унакрсна питања спетљао се и пао у контрадикцију.

— Ни реч није изговорио кад смо му

којој је седео пронашли смо омањи чекић, и на њему неколико капи крви. Трагове крви открили смо и на кошуљи коју је још имао на себи и капуту који је носио. Упитали смо га откуда је тврдио да нема никакве везе са убиством, али је он брзо нашао објашњење: рекао је да му је поцурила из носа баш кад је узимао чекић даприврвсти онај искривљени ексер на точку.

Следећа два дана радили смо грозничаво. Неколико пута разговарао сам са Бркићем: био је уплашен, изгубљен и много тога није могао да објасни. Предочавао сам му доказе, један по један, а он је на то само слегао раменима и упорно понављао да није убица.

Трећег дана поново смо отишли на место где се убиство догодило: хтели смо да и на дневном светлу прегледамо сваку стопу. Читаво пре подне пажљиво смо разгртали полеглу траву, превртали сваки каменчић али нисмо ништа нашли. Помало незадовољан вратио сам се у станицу. Међутим, то тренутно незадовољство

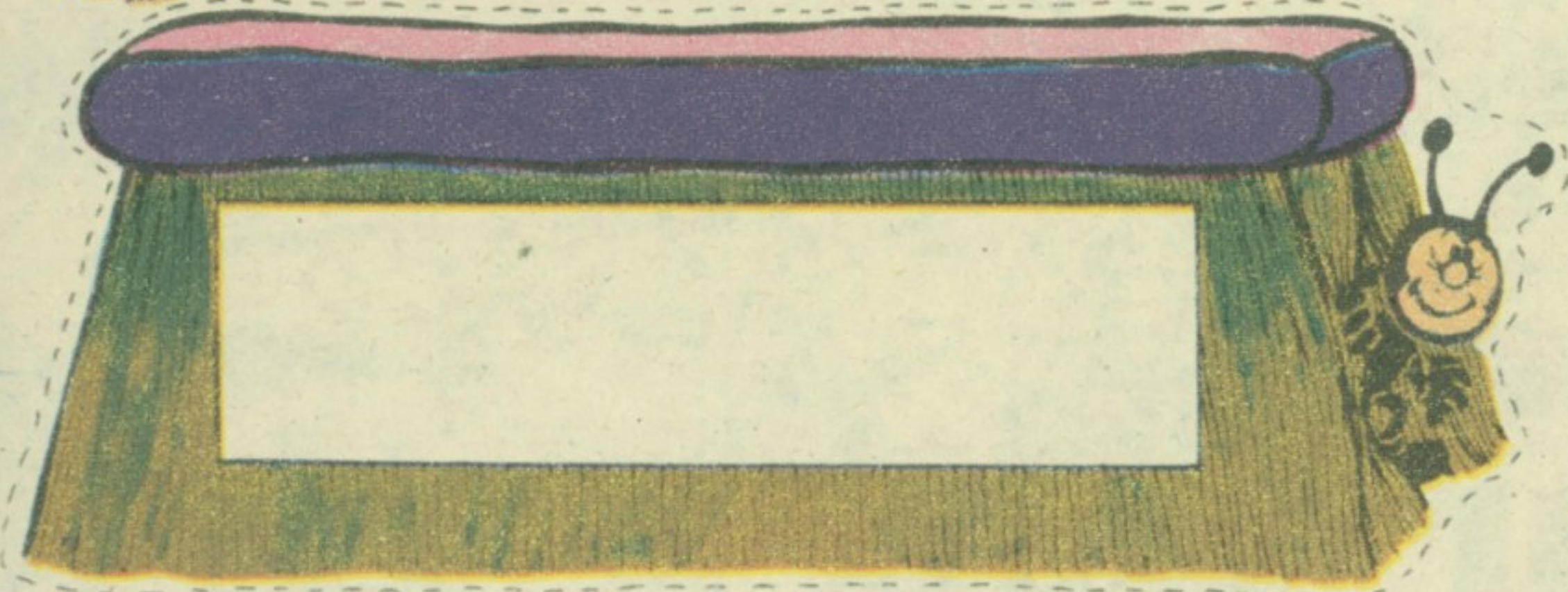
знање и неће бити одлучујуће на суђењу. Чисте савести сео сам за машину и написао извештај. Чекао сам још само резултат експертизе капљица крви са чекића и одела, па да одем код шефа. Кад је он стигао, могао сам да тријумфирам: крв је заиста била људска а група се поклапала са крвном групом убијеног трговца. Сав важан и пун себе, отишао сам код шефа. Он је пажљиво прочитао записник са увиђаја, изјаве Милоша Бркића, резултате и мој закључак. Док је он полако превртао странице, почео сам да бивам нервозан: чинило ми се да то читање предуго траје. Једва сам чекао да чујем похвалу јер је то био мој први самостални случај. Али, уместо похвале, уследио је — прекор. Јер, превидео сам „ситницу“ која је невиног човека могла да одведе у затвор.

Погађате ли која је то „ситница“ коју је инспектор Недељковић превидео? Да ли сте погодили проверите на страницама „Мале поште“.

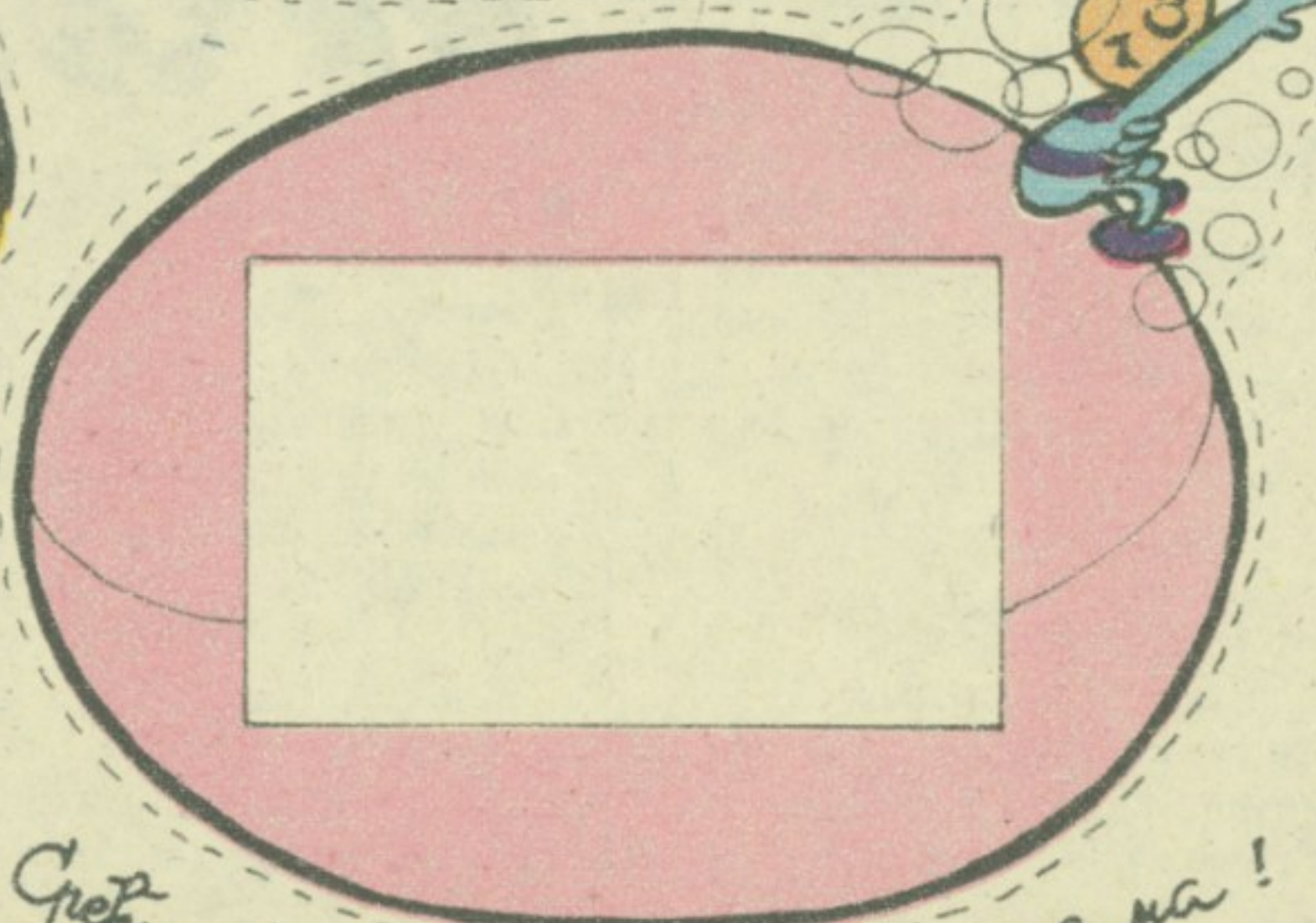
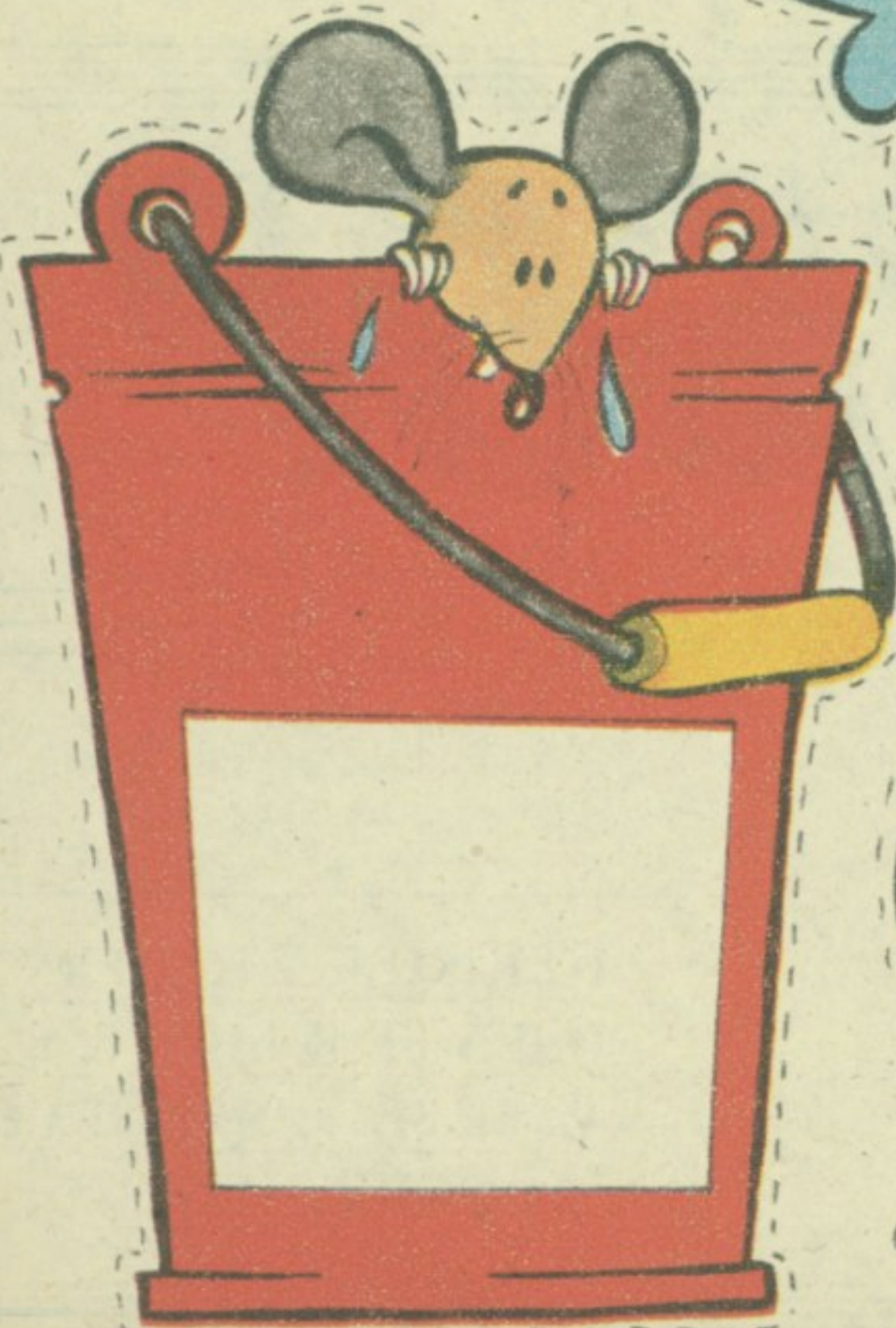
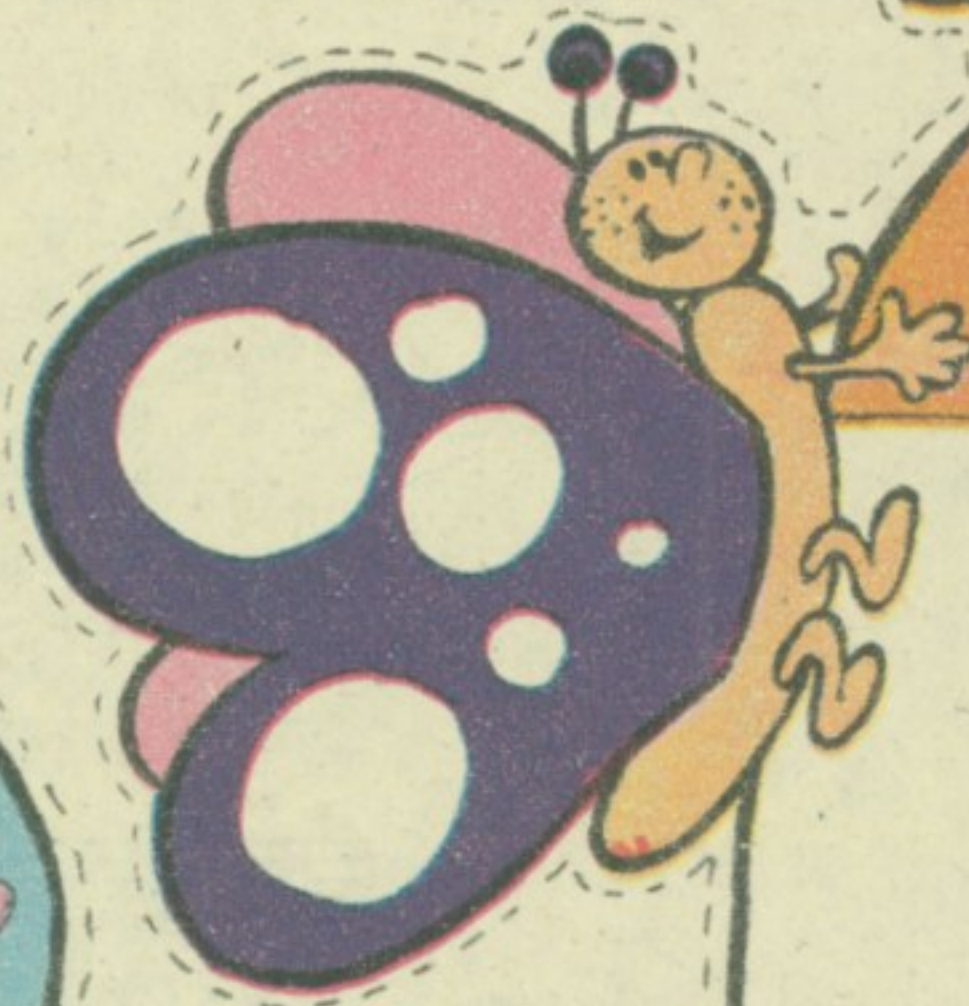
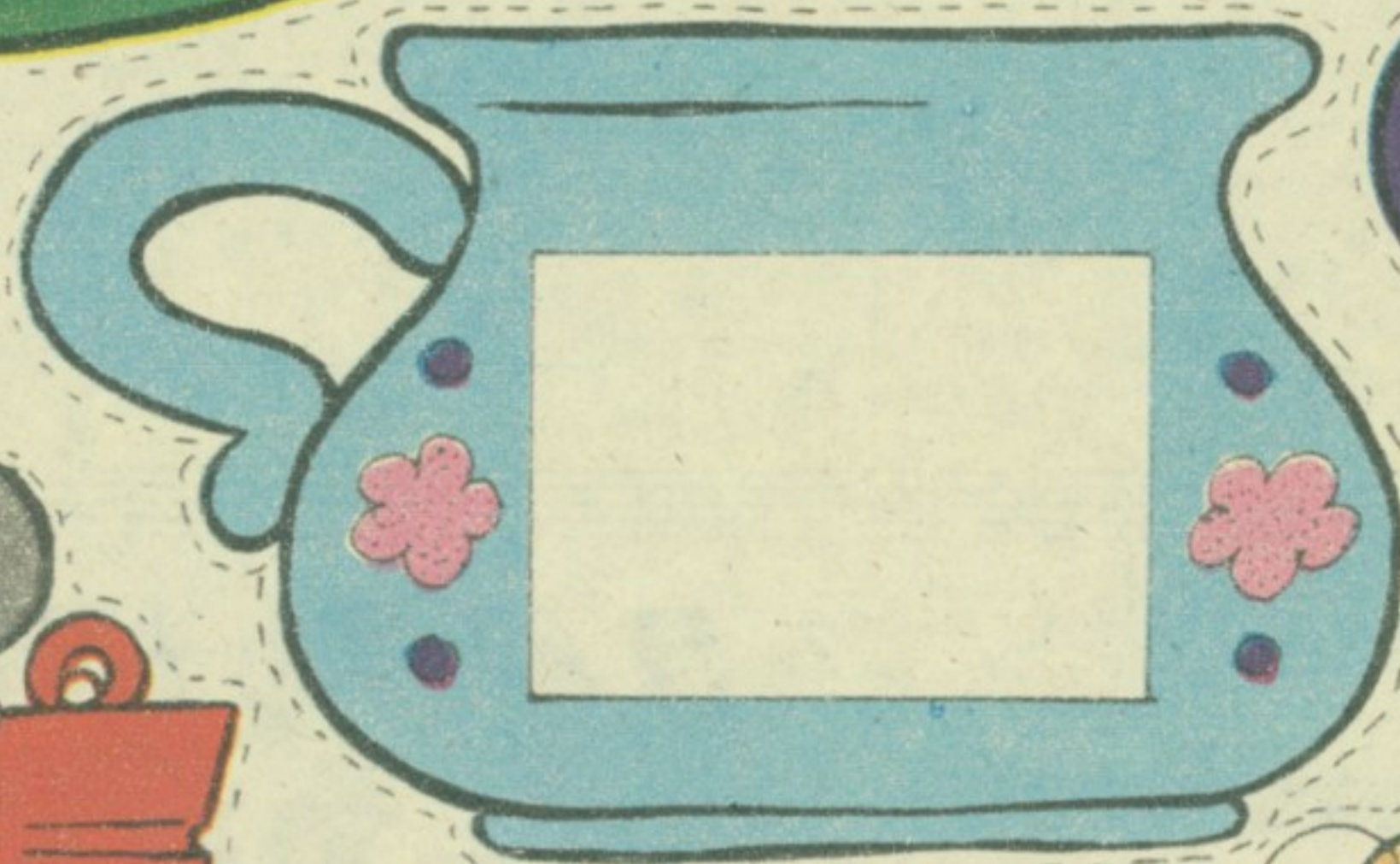
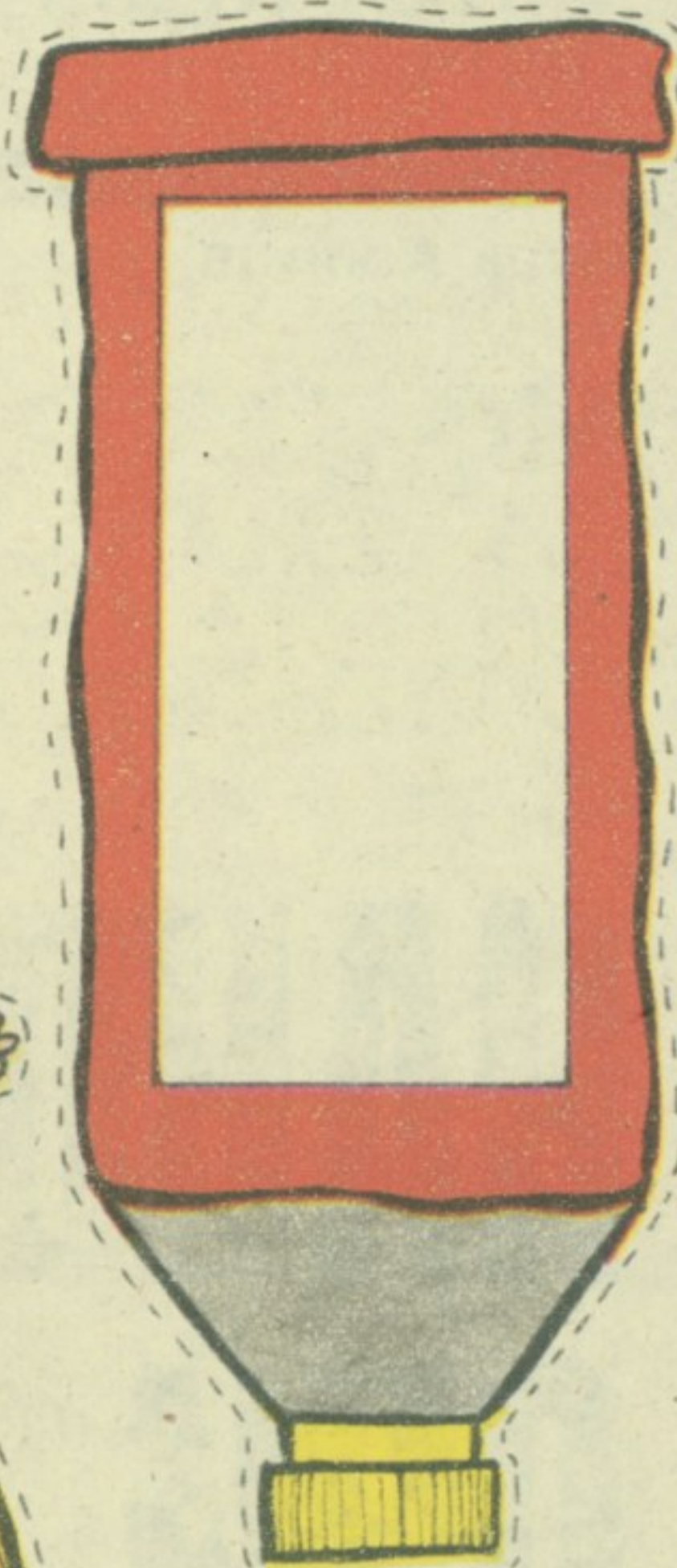
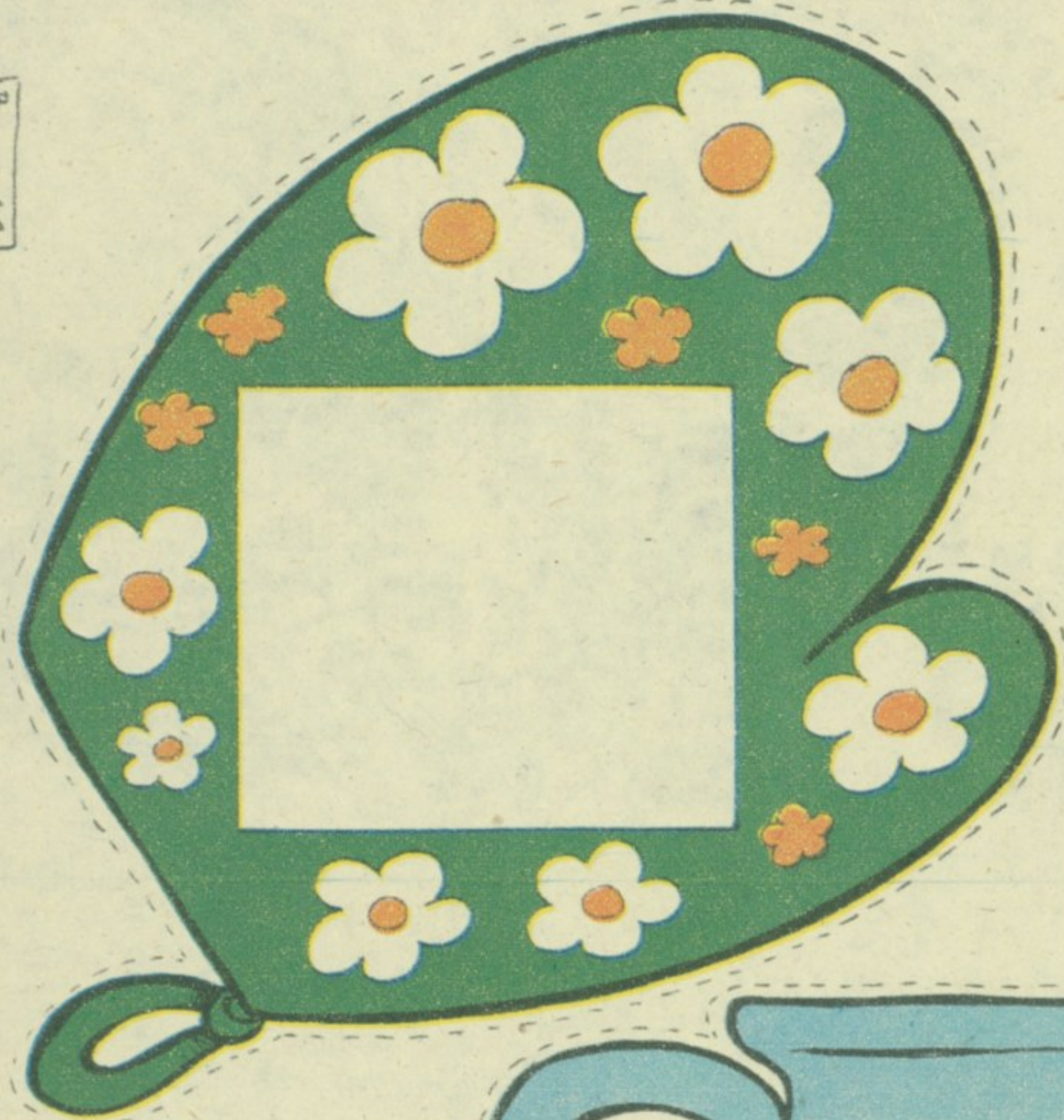

НАЛЕПНИЦЕ ЗА ШКОЛСКЕ СВЕСКЕ

НАЛЕПНИЦЕ ИСЕЦИТЕ,
ИСПИШИТЕ ИМЕ,
ПРЕДМЕТ И
РАЗРЕД ПА
ЗАЛЕПИТЕ
НА СВЕСКУ.

Вашето име

Сретна вам нова школска година!

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Исак Асимов

Марии је чак записала тај догађај у свом дневнику: „Данас је Томи нашао ПРАВУ књигу!”

Била је то стара књига. Мариин деда јој је једном причао да му је још док је био дечак његов деда казао да су некада све приче биле исписане на хартији.

Марии и Томи су окретали жуте и

тељ поново био у једном комаду са екраном на коме су се наизменично ређале лекције и, што је још горе, сва питања. Ипак, највише је мрзела домаће задатке и тестове које је морала непрестано да убацује у одређен угао

дишњег ученика. У ствари, њен успех је сасвим задовољавајући.

Марии је била разочарана. Надала се да ће учитеља заувек однети. Једном су Томијевог учитеља однели јер је сектор за историју потпуно отка-

– Свакако да су имали учитеља, али то није био ПРАВИ учитељ. То је био ЧОВЕК.

– Човек!? Како човек може бити учитељ?

– Па лепо! Причао је девојчицама

КАКО СУ СЕ ОНИ ЗАБАВЉАЛИ!

МЕХАНИЧКИ УЧИТЕЉ ЈЕ ПРОГОВОРИО: „ДАНАШЊА ЛЕКЦИЈА И АРИТМЕТИКЕ БИЋЕ САБИРАЊЕ РАЗЛОМАКА. МОЛИМ УБАЦИТЕ ЈУЧЕРАШЊИ ДОМАЋИ ЗАДАТАК НА ОДГОВАРАЈУЋЕ МЕСТО”.

ломљиве странице и било им је врло смешно да читају речи које су стајале мирно уместо да се, као обично, крећу на екрану. А онда, када би окренули поново неку већ прочитану страну, она би садржавала исте речи које су и пре ту стајале.

– Какво расипништво! – узвикнуо је Томи. – Кад прочиташ књигу, онда је ваљда бациш. Мој екран вреди као милиони књига... и још више. Њега никад не бих бацио.

– Исто и мој – одврати Марии. Она је имала десет година и није видела много телекњига, док је Томи са тринаест већ доста њих прочитао.

– А где си је нашао?

– На тавану.

– О чему је?

– О школи.

– О школи! – узвикну Марии разочарано. – Шта ту има да се пише...? Ја мрзим школу.

Марии је увек мрзела школу, а са да више него обично. Њен механички учитељ давао јој је тест за тестом из географије, које је она све лошије решавала. Најзад се њена мајка забринула и позвала Општинског Инспектора. Он је био мали, дебељушаст и црвен у лицу са великом торбом пуном жица и опруга. Кад је дошао, насмешио се и дао Марии јабуку, а онда је раставио учитеља на најситније делове. Марии се потајно надала да неће умети поново да га састави, али се преварила јер је за око сат и нешто њен гломазан, четвртаст и црни учи-

тељ, пошто би их претходно написала на картици шифрованим језиком који је научила у шестој години. Оцена се појављивала за трен ока.

Инспектор се опет насмешио и помилвао је по глави, па казао мајци:

– Није ваша ћеркица крива, госпођо Цонс. Сектор за географију био је програмиран сувише брзо. Такве ствари се понекад дешавају. Успорио сам га на нормалан темпо десетого-

зао, па су га вратили тек после месец дана.

Зато је рекла Томију: – Зашто би било ко писао о школи?

– Зато што није била наша врста школе, блесавице! То је школа од пре неколико стотина година!

– Па добро, не знам какву су школу тада имали – Марии је била увређена, али су ипак морали имати УЧИТЕЉА.

и дечакима о разним стварима, задавао им задатке и постављао питања.

– Али, човек није за то довољно паметан.

– Свакако да јесте! Мој отац зна исто колико и мој учитељ.

– Немогуће. Човек не може знати колико и учитељ.

– Мој отац каже да су све што знају учитељи научили од људи. Прво чо-

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

В. Хилтон – Јанг

Пре него што је Вилијамс отишао у будућност купио је камеру и магнетофон и научио стенографију.

Те ноћи, када је био спреман, скували смо кафу и изнели боцу коњака и чаше да се почастимо кад се буде вратио.

– Здраво – рекао сам. – Немој остати сувише дуго.

– И нећу – одговорио је.

Сада сам га посматрао пажљиво. Савршено се спустио јер је стигао тачно оног часа кад је и отишао. Није изгледао ни дан старији. Очекивали

смо да ће можда провести и неколико година тамо, па ће се време на њему оцртати.

– Па?

– Па – рече – хајде да попијемо мало кафе и коњака.

Сипао сам му пиће једва се уздржавајући, горео сам од радозналости. Док сам му пружао шољу кафе, рекао сам опет: – Па?

– Па, ствар је у томе што не могу да се сетим.

– Шта кажеш? Не можеш да се сетиш? Баш ничега?

Размишљао је за тренутак, па рече: – Баш ничега.

– Али твоје забелешке, камера, магнетофон?

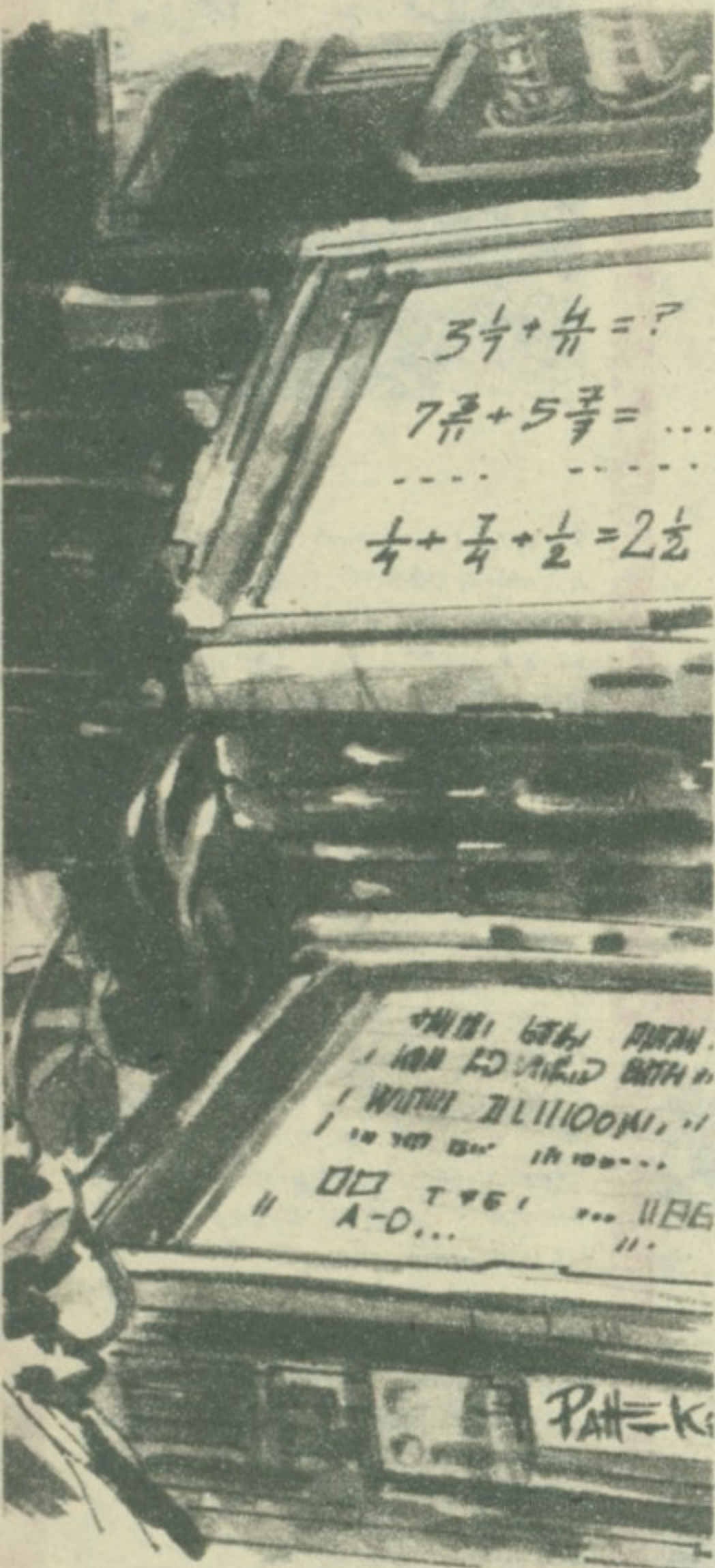
– Пружио ми је празан нотес, недирнут филм и непокретну траку.

ТОЛИКО ЈЕ ЖЕЛЕО ДА ОДЕ У БУДУЋНОСТ, А КАД СЕ ВРАТИО НИЈЕ СЕ БАШ НИЧЕГ СЕЋАО.

век мора да сазна, а онда се то преноси на учитеља.

Марии није хтела да се препише: – У сваком случају ја не бих волела да имам непознатог човека стално у кући да би ме подучавао.

Томи се гласно насмејао: – Ти стварно ништа не знаш? Учители нису живели у кућама. Они су имали одвојене зграде и сва деца су тамо одлазила.

– И сва су деца учила исте ствари? – Свакако. Ако су били истих година.

– Али, мама каже да сваки учитељ мора да се прилагоди уму сваке девојчице и дечака којима предаје и да

се сваком детету мора предавати другачије.

– Ипак, тако се није некада радило. Ако ти се не допада не мораш прочитати књигу.

– Нисам казала да ми се не свиђа – рече брзо Марии, јер је жарко желела да прочита књигу о тим смешним школама.

Нису још ни до пола прешли текст када је Мариина мама позвала: – Марии! Школа! Ајде!

– Није још, мама! – Јесте, и то одмах! А вероватно је и Томију време за школу.

– Могу ли после школе још мало да читам књигу са тобом – упита Марии Томија.

– Можда... – одврати Томи ноншалантно. Одшетао је звиждукајући, док му је књига стајала немарно затакнута испод пазуха.

Марии је отишла у школску собу која се налазила одмах поред њене спаваће. Механички учитељ је био укључен и чекао на њу. Увек се укључивао у исто време, сваки дан осим суботе и недеље.

Екран је засветлио и познати глас се зачуо: – Данашња лекција из аритметике биће о сабирању разломака. Молим убаците јучерашњи домаћи задатак на одговарајуће место.

Марии учини што јој је речено са уздахом.

Размишљала је о старој школи из доба дедова њених дедова. Сва деца из целог краја су се скупљала смејући се и вичући у школском дворишту. Седали су заједно у учионици, одлазили заједно кући после школе. Сви су учили исто, па су могли једни другима да помажу у домаћим задацима и причају о ономе што су учили. А учители су били ЉУДИ... – Аххх!

Екран механичког учитеља је сисјао: – Када саберемо разломке 1/2 и 1/4...

Марии је размишљала како су деца уживала у школи у старим временима.

– Како су се они добро забављали! – промрљала је.

Екран је затрептао.

– Али, за име света – побунио сам се, – зашто? Како се то десило? Зар се баш ничег не можеш сетити?

– Сећам се само једне ствари.

– А то је? – претворио сам се у во.

– Све ми је показано, а затим ми је даг избор да се или свега сећам или све заборавим кад се вратим натраг.

– И ти си изабрао заборав? Али, то је нечувено, невероватно да ти, после свега што си учинио за тај пут... – застао сам ужаснут због мисли која ми је пала на памет.

– Стварно, чудно. Човек не може а да се не запита зашто сам баш тако одлучио...

Можда је боље да се много не питамо... Кад си Ти хтео да заборавиш, онда...

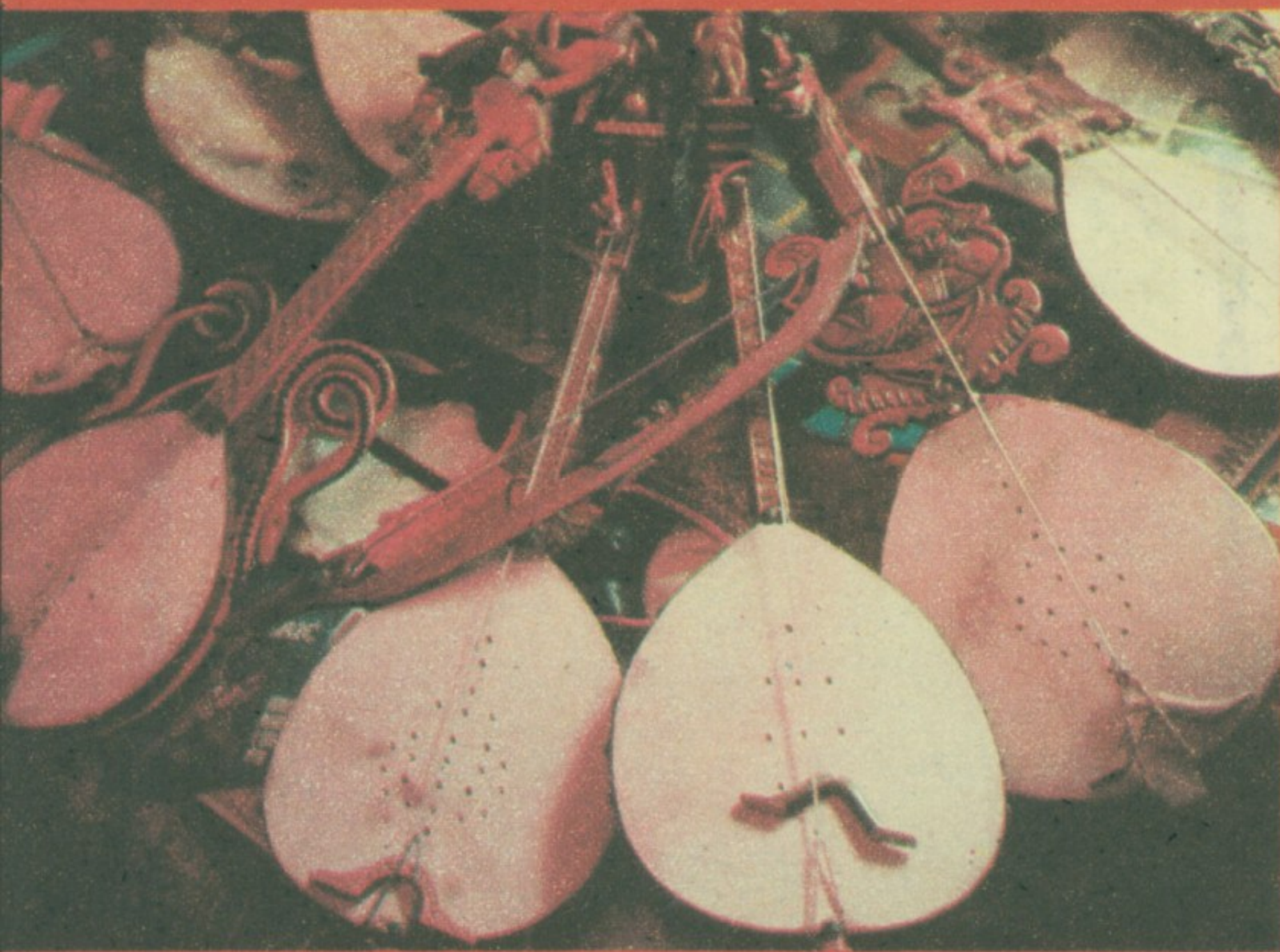
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	СОВЈЕТ- СКИ ШАХИСТ ГАРИ	ИЗАЗВА- ТИ ОМ- РАЗУ ИЗМЕЂУ НЕКОГ	НЕРВНА БЕЛИ- ЈА (ГРЧ.)	ЗВУЧА- ТИ МУКЛО, ХРИП- ТАТИ	ОРТАН- ЧУЛА СТУХА (ГРЧ.)	ТЕОРИ- ЈА ГОВОР- НИШ- ТВА	ЗИМ- СКИ СПОРТ
ЈАВНО НАШЕ- ТАЊЕ ВИШЕ ЛИЦА							
ФУДБА- ЛЕР "ОЛИМ- ПИЈЕ" ВИТИ							
СУРВА- ТИ, СТРО- ВАТИ- ТИ							
АПРЕ- ТАТНО СТАЊЕ ВОДЕ					НУПЛА КОЊ		НАУКА О НЕ- БЕСКИМ ТЕЛИМА
ФАБРИ- КА ВЕШ- ТАЧКОГ ПРОЈИ- ВА							
ЗАПА- ЉЕЊЕ НОСА (МЕД.)							
ОЛИВЕР ТВИСТ			НАВЛАКА ЗА ПО- ТИСКИ- ВАЊЕ ИГЛЕ	ЈЕДАН ПОКРЕТ ТРЕПА- ВИЦЕ	"КИЛО- ТОНА" БРА- ЧАР		
ТУРИС- ТИЧКО МЕСТО У СПО- ВЕНИЦИ							
ПОЛИ- ТИКИН ЗАБАВ- НИК	ОТЕГНУТ ГЛАСАН ПЛАЧ, ЈАУК	ПАПА- ГАЗ ОТАЦ (СЛОВ.)				ФРАНЦ. ДРАМА- ТУРГ ЖАН	
ЧИН У ВОЈ- СЦИ							
НАЧИ- КА- НО							
УТВР- ЂЕЊЕ (ЛАТ.)							
17. СЛО- ВО ФИЗИ- ТИЧЕ		ЗНАК ЗА ТАНТАЛ ДРЖАВА У ЕВРОПИ			ЗАКОВ ИГЊАТО- ВНИ ПИЈЕ ПРЕ ЈЕТА		
ЈЕЗЕРО У ЕТИ- ОПИ- ЈИ						ЗНАК ЗА ЈОД "ТОНА"	
КУР- ЈАК				ЕГИПТ- СКО БОЖАН- СТВО			
ЗНАК ЗА СРЕБ- РО			МЕГАЦИ- ЈА ДЕО АУ- ТОМО- БИЛА			ИМЕ ГЛУТИ- НЕ ЕК- БЕРГ	БИЉНИ ПРОИЗ- ВОД ЗА ШТАВ- ЉЕЊЕ
ВРСТА ЗГЛАВ- КА- РА	ДЕО КОЊ- СКОГ ПРИБО- РА			ОРУЖА- НИ СУ- КОБ ЖЕНСКО ИМЕ			
ПЛАНИ- НА У ДАЛМА- ЦИЈИ							
ХЕМИЈ- СКИ ЕЛЕ- МЕНТ							
ПРЕКО- РИТИ КОГА							
ПУСТИЊ СКА ГОВОР- КА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: потреба, Обровац, слупати, водопад, ег, Тори, „Апарат“, е, ета, е, комитет, Срб, ор, перорез, Озаљ, МА, Нина, ип, алтисти, ти, ВТ, с, траван, рибуњаци, а, Ирак, зв, ци, дрскост, обрисач, рак, ТВ.

ЈЕДНА СТРУНА, А ДЕСЕТ СЛОГОВА

1. Гусле се разликују по величини, дубини и облику „варјаче“, такође и по звуку, што зависи од гласа певача и врсте песме. Заједничко им је то што су већином богато изрезбарене.

2. Врх врата гусала најчешће је симболично и маштовито изрезбарен. Овај мотив представља Црногорца на стражи.

3. Понекад је и кожа која је затегнута преко варјаче исликана мотивима из борбе за ослобођење. Чест и познат детаљ из црногорских бојева: жена пуни цефердар оловом и барутом, мушкарац пуца на непријатеља.

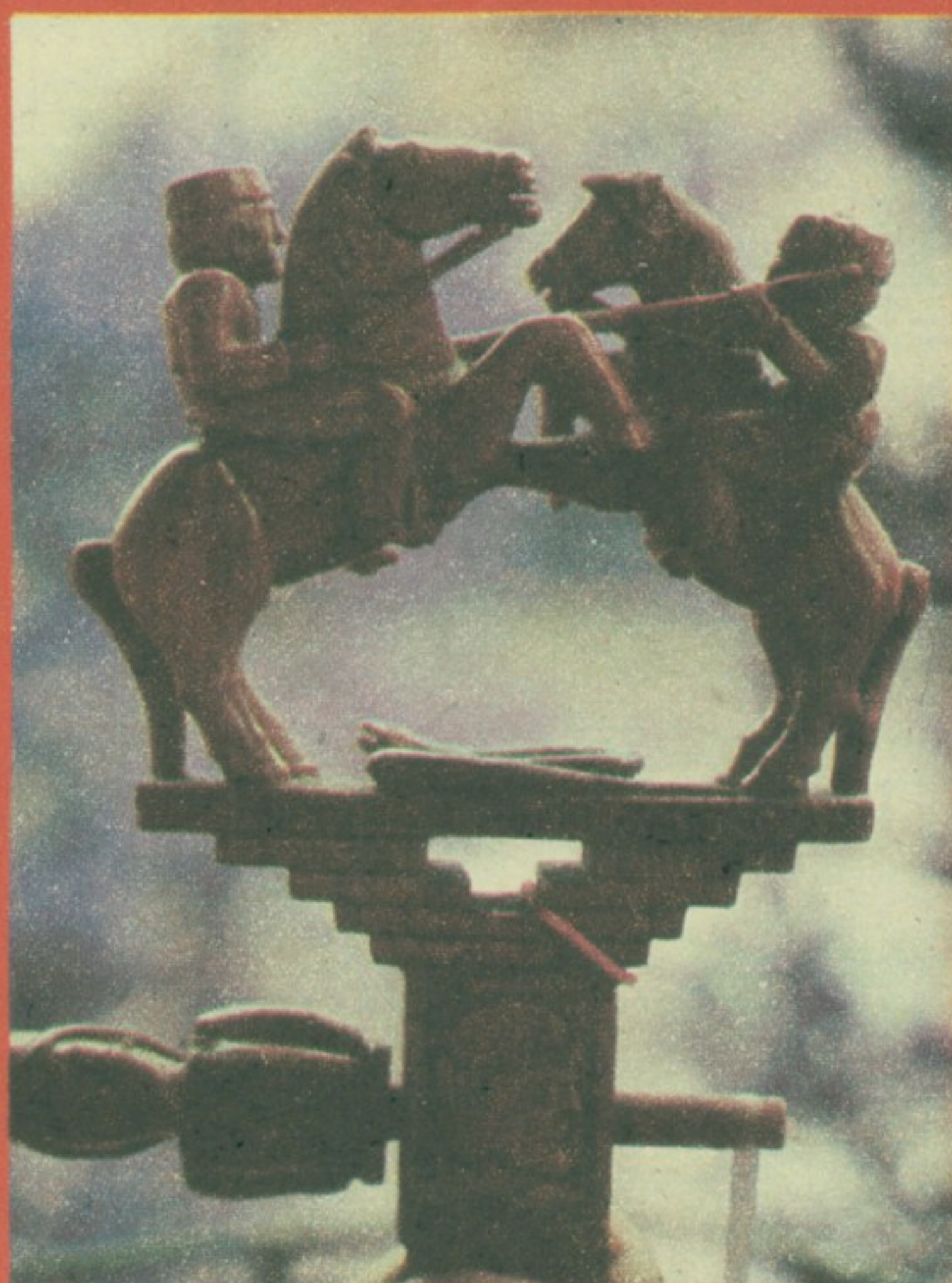
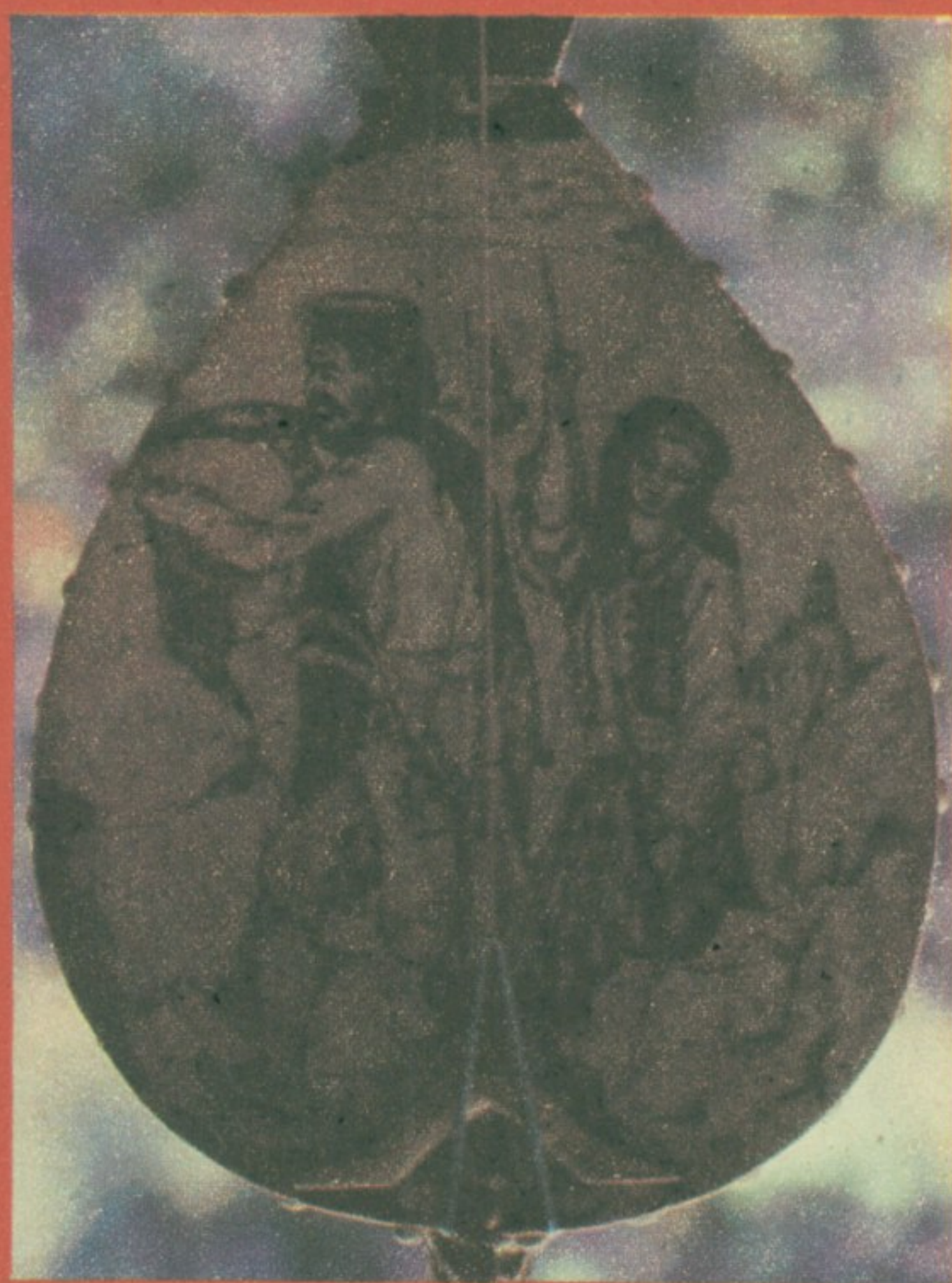
4. На врху врата од гусала резбар је успео да од једног комада дрвета изведе композицију мегдана између народног јунака и османлијског завојевача.

5. Врло чести резбарски мотиви на гуслама су митолошке појаве попут ове аждаје.

6. Незнани дрводелац понекад одступи од усталењених симбола, па представи на гуслама и двоје заљубљених.

7. Онај ко је створио гусле уградио је на инструменту и свој лик

8. Звук гусала веома зависи од коњића – парчета дрвета – који висином и дужином, постављен на затегнуту кожу, одређује боју тона. И коњићи или кобилнице такође су мала ремек-дела резбарске вештине.

Ниједан музички инструмент није тако дубоко уткан у нашу историју и народно стваралаштво као – гусле. Са њихових струна вековима је летела десетрачка песма о поносу и јунаштву, човечности, захваљујући овом једноставном инструменту наше народно песништво винуло се до зенита духовног стваралаштва и преносило столећима у никад непокореном народу, а заслужне су и те како што су наше-народне епске песме у прошлом веку допрле до културних европских центара и стале раме уз раме

са најчувенијим светским еповима. Најзад, у најтежим тренуцима наше прошлости, кад су немоћни били и светла оружја и срца јуначка, никад није замрла песма са гусала: подизала је борбени дух, соколила и позивала да се борба не оконча све до жељене слободе. Та наоко примитивна музичка направа, стварана љубављу и рукама вештих дрводелца из народа, држана је на почасном месту изнад огњишта, као светиња.

Гусле нису интересантне само по својој важној улози током бурне историје

наших народа, оне су и врло занимљиве са музичке стране. Истина, по богатству звука не могу се мерити, рецимо, са финијом рођаком виолином, али и њене скромне струне од коњске длаке и те како обогаћују песме и плене пажњу слушалаца.

Сматра се да су гусле пореклом из западне Азије одакле су у наше крајеве дошле преко Византије, у 8. или 9. веку. Најчешће се израђују од једног комада сувог и врло звучног дрвета јавора („гусле јаворове“), али и од бора, јасена, маслине, ораха, храста,

смреке. Међутим, зна се да су у недостатку одговарајућег дрвета српски војници приликом повлачења кроз Албанију у првом светском рату израђивали гусле од аустријских – шлемова! У четвртину дебела дуби се такозвана варјача, основни део гусала, који на дну ради звучности има четири рупице, односно резонанце. Горњи део прекрива се уштављеном, затегнутом животињском кожом на којој је такође пет-шест малих отвора. Најбоља је кожа од јарца, затим овце или зеца. Држак или врат, про-

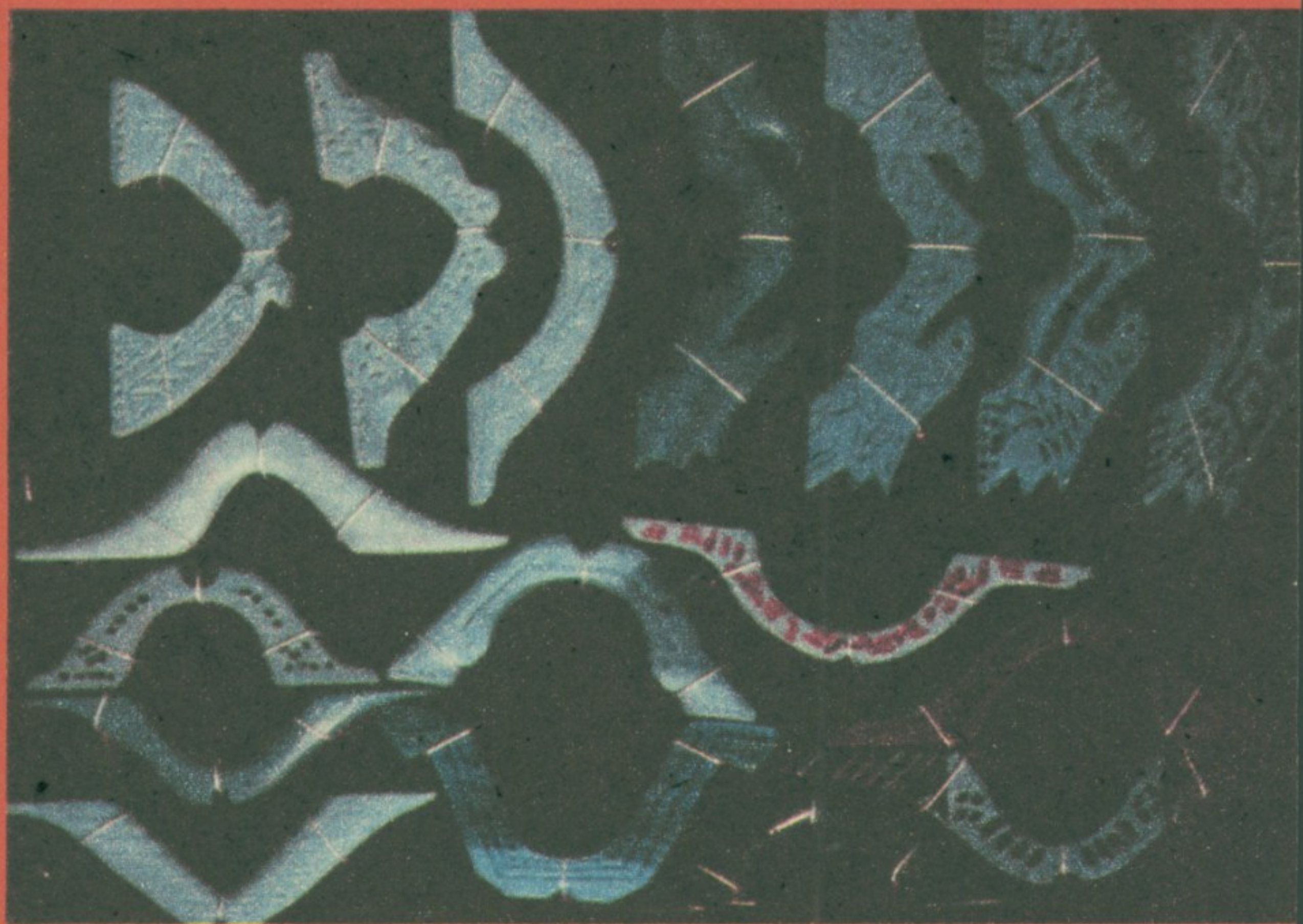
дужетак варјаче (која се још увек назива и ваган, корито, часка) завршава се главом украшеном симболичним резбаријама.

Већина гусала има само једну „жицу“ од усуканих струна или длака коњског репа. Исте струне уграђене су и у гудало, засебан али истовремено саставни део гусала. Позната су три типа гусала: српски, босански и црногорски, у које се убрајају и херцеговачке и далматинске.

Звук гусала је мекан и сетан попут виоле. То није солистички инструмент, на њему не могу да се изведу

КАД ПРОПЕВА ЈАВОР СУВИ

сложеније ни богатије мелодије, оне служе искључиво као пратња певању. Гуслар свој инструмент ставља међу колена, њихов врат наслања на раме, прстима леве руке титра по струни, док десном превлачи гудалом преко струна. Али, ма како штуро звучало ово „свирање“, оно певачу даје богату ритмичну и драмску пратњу. Вештији гуслар, ако је уз то и обдарен певач, може певајући јуначку народну песму свој распевани рецитатив да оплемени нарочитим гусларским украсима који међу слушаоце

уноси свечану и узбуђену атмосферу.

Први писани податак о гусларима потиче из 1415. године кад се наводи да је неки српски гуслар живео на двору пољског краља Владислава Јагеловића и краљице Јадвиге. Касније се спомињу наши народни певачи и гуслари у „Интерариуму“ Б. Курпашића, штампаном 1531. године, затим у извештају града Сплита млетачком Сенату 1547. И хроника мађарског латинисте Себастијана Тинодија из 1554. године спомиње наше гусларе. Остало је забележено да

су врло добри гуслари били Андрија-Качић Миошић, владика и песник Петар II Петровић Његош, кнез Милош, Иван Мештровић. Остала су записана имена многих славних гуслара: Танасије Вучић, Ћор-Хусо Хусовић из Санџака, Перо из Гојчина код Зворника, Јанко Милић из Црне Горе, Иво Бојчин Јовичевић, Петар Перуновић, Јеврем Ушћумлић, По песничкој снази и умећу да певају уз гусле издвајају се два певача које је ценио Вук Караџић, и сам врло заслужан што су гусле у нашој историји добиле

истакнуто место. То су слепа и ненадмашни Филип Вишњић и разборити Тешан Подруговић, од којих је Вук забележио мноштво чисто народних, али и њихових оригиналних епских песама.

Међутим, гусларска мелодија не може да се забележи уобичајеним нотним писмом. Због тога су немачки музиколози Бекинг и Винш предложили нарочиту музичку скалу само за гусле.

Али, оне су временом изгубиле значај у народном стваралаштву. До данас се овај начин певања

одржао само дуж динарског планинског система, у неким крајевима Херцеговине, Босне и Црне Горе. Увек присутне тамо где се бој био и јуначка крвца проливала, последњи пут су искрено и моћно загудиле у току НОБ. У наше време све више су реткост, потискују их савремена музика и техника. Но, и поред свега, незаобилазне су, не само са фолклорног становишта. Добри гуслари и данас се изузетно поштују као и њихов инструмент.

Иван Лончар

Снимио:

Љубомир Патрновић

ВЕЉУСА

На шибицама сам видела цртеж манастира Вељусе за који до сада нисам чула. Можеш ли да ми кажеш где се налази?

ТАТЈАНА ВАСИЉЕВИЋ,
Чачак

Село Вељуса и истоимени манастир налазе се у близини македонског града Струмице. Манастирска црква саграђена од опеке у облику четворолиста посвећена је св. Богородици Елеуси. Према натпису уклесаном у камену изнад улазних врата подигао је струмички епископ Манојло 1080. године. Манастир се помиње тек касније и то у Мањоловом типик (некој врсти правилника којим се одређује начин живота калуђера) и владарским повељама насталим између 1164 и 1346. године. Током времена црква је неколико пута обнављана: додат јој је трем, премалтерисани су унутрашњи и спољни зидови а преправљена је и кровна конструкција. Приликом конзерваторских радова 1958. године откривен је првобитни живопис. Посебну пажњу у цркви привлаче подни мозаик и мермерни иконостас са плиткорелефном декорацијом. Фреске спадају међу најдрагоценије ликовне споменике средњовековне византијске и македонске уметности.

У ЗНАК СЕЋАЊА – БИБЛИОТЕКА

Наставници Осмогодишње школе у селу Драгинац код Лознице покренули су иницијативу да се оснује спомен-библиотека у знак сећања на три хиљаде сељака које је немачки окупатор стрељао октобра 1941. Како Оснивачки одбор не може много да рачуна на новчану помоћ одговарајућих СИЗ-ова, одлучио је да се обрати појединцима, установама и радним организацијама широм земље.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Оно што је Кости Недељковићу промакло је да је рана на глави потицала од удара секиром а да су трагови крви пронађени на – чекићу. Подударност крвне групе је била случајна, наиме имали су је и убијени и осумњичени – што је Недељковић пропустио да провери.

Одзив је био преко свих очекивања и на адресу спомен-библиотеке почеле су да стижу књиге. Како „Политикин забавник“ читају и млади и стари, вероватно је да међу њима има оних који ће се радо укључити у нашу акцију и из своје кућне библиотеке одвојити књигу-две. Књиге које одлучите да поклоните шаљите на адресу: СПОМЕН-БИБЛИОТЕКА „ЈУГОСЛАВИЈА“, 15311 Драгинац.

НЕМА РЕЦЕПТА

Волим да читам „Забавник“ јер је пун занимљивости, али у њему нисам могла да нађем како

најбрже и најбоље може да се научи енглески језик. Поред тога волела бих да ми одговориш и шта значи бандажирати колена.

ГОРДАНА,
Смедерево

Како најбрже научити неки језик, свеједно да ли је то енглески или неки други, нешто је за шта је врло тешко дати рецепт. Неко, рецимо, боље памти ако учи гласно, неко ако чита у себи. Неком помаже ако сваку нову реч одмах запише, неком више одговара да је неколико пута понови. Наравно, постоје и неке званичне методе: има оних који тврде да ће се страни језик најбоље и најлакше савладати уз помоћ такозване аудио-визуелне методе. Има и оних који заговарају класично учење.

ТРЕПУШКЕ

Твоја сам редовна читаатељка од 4. године (рубрике су ми читали родитељи) и за мене је најинтересантнија „Мала пошта“. Радује ме што хоћеш да помогнеш и изиђеш у сусрет младима. Надам се да ћеш и мени одговорити као и многим мојим вршњацима а невоља која ме мучи састоји се у следећем: кад сам била мала, имала сам врло дуге црне трепавице због којих су ме задиркивали дечаци. Сви су желели да виде моје трепушке а то ме је нервирало, па сам једног дана узела маказице и исекла их. Сада ми је због тога ужасно жао и желела бих да ми опет буду као пре. Молим те да ми помогнеш јер

Пробај и једно и друго – видећеш шта ти више одговара.

Бандажирати је израз из медицинске терминологије а значи превити, завити, било да је у питању повреда или као предохрана да до ње не дође, што најчешће чине спортисти.

ЋУПРИЈА ИЛИ АВЛИЈА?

Да ли је Иво Андрић добио Нобелову награду за роман „На Дрини ћуприја“ или за „Проклету авлију“?

ДРАГУТИН ПОПОВИЋ,
Београд

Нобелову награду за књижевност Андрић је добио за роман „На Дрини ћуприја“.

КАФА, АЛИ КАКВА?

Имам сестру која живи у иностранству и замолила сам је да ми пошаље килограм кафе. Колико ћу платити царину?

М. КОСТИЋ,
Земун

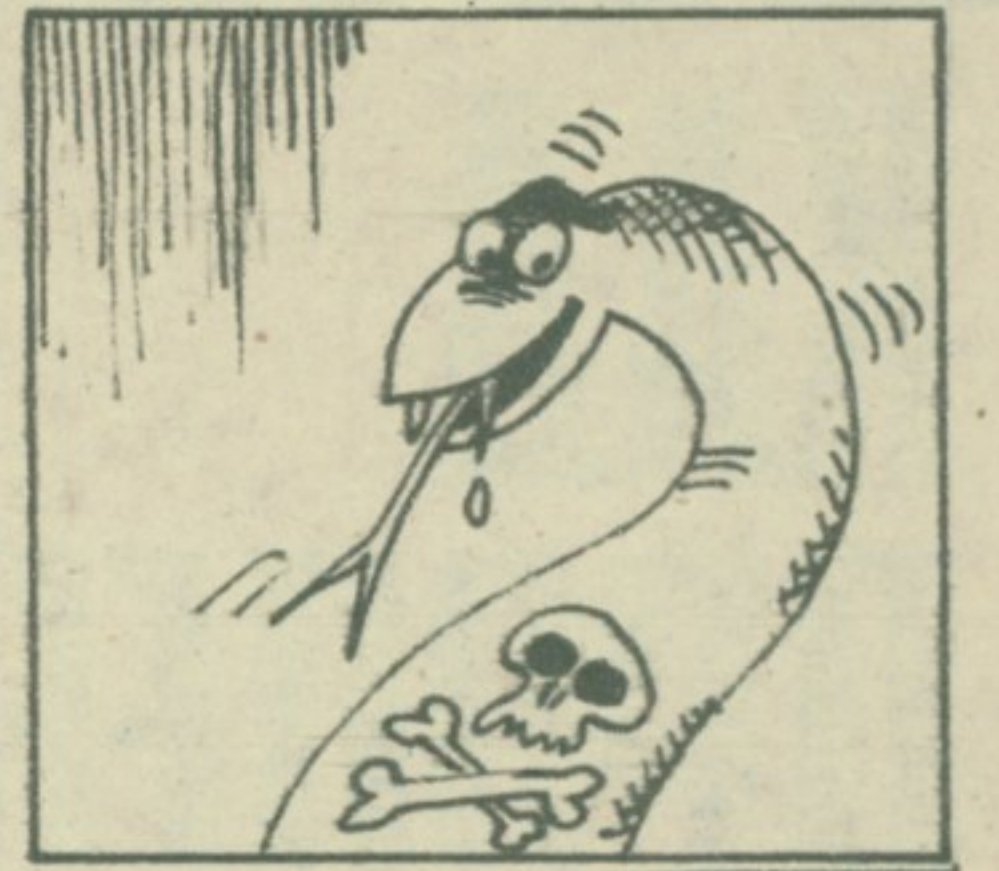

Према важећим царинским прописима у једној поштанској пошиљци може да се налази до три килограма кафе. Царина по килограму пржене кафе је 1150 динара а сирове 769.

ме нико не схвата. Сви говоре да су ми очи лепе и без дугих трепавица, али ја бих ипак желела да их опет имам. Шта да предузмет да поново порасту?

АРИЈАНА,
Панчево

Мада си остала без дугих трепавица, искуство с њима ће те, сигурни смо, поучити да више мислиш, како се то каже, својом главом. Истина је да свако од нас води рачуна о томе шта о њему мисли средина која га окружује и то је сасвим у реду под условом да се не – претерује. Јер, догоди се катастрофа, баш као и теби, да нас неко без најмање зле намере наведе на поступак због којег се после каје-мо. Зато убудуће не реагуј на „прву лопту“ већ размисли и о последицама. А што се трепавица тиче, буди без бриге: оне ће поново порастати „саме од себе“. Треба само бити стрпљив.

ОТРОВНА, ОТРОВНИЈА, НАЈОТРОВНИЈА

Интересује ме која је змија најотровнија јер сам наишао на различите податке: негде пише да је то кобра, а негде се помињу неке друге врсте?

СТАНИША ПЕТРОВИЋ,
Мирослава Илића 58
Кушиљево

Тешко је рећи која је змија најотровнија и то из више разлога: један од њих је и лична осетљивост на дејство отрова. Затим, концентрација отрова није увек иста и зависи од тога да ли је змија гладна или не, каква је дан, које је доба године. Међутим, узевши све ово у обзир, ипак је могуће извршити избор „најотровније“: за титулу најопасније равноправно се боре црна и зелена мамба и корална змија.

ОДЛИКОВАЊЕ С ФЕЛЕРОМ

Поседујем три медаље бакарнозлатне боје које су прилично добро очуване. Молила бих те да ми кажеш нешто о њима, њиховој вредности и од чега су направљене. Ако ти ништа не значе отисци које шаљем, ево и описа: 1) с лица је натпис медаља за храброст а с наличја изгравиран лик Милоша Обилића; 2) с једне стране је

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Јадранка Анђелић, Пролетерских бригада 2/6, 79250 Коњиц – има 14 година, воли забавну музику, навија за Хајдук.

Сладиша Момировић, Цигланска 39, 11211 Борча-Греда – има 14 година, сакупља маркице, разгледнице и постере.

Весна Милић, 38217 Сочаница – има 13 година, воли музику, сакупља салвете и значке, навија за Црвену звезду.

Јелена Вујаклија, Лењинова 125, 71000 Сарајево – има 12 година, воли да слуша Азру, Рибљу чорбу и Парни ваљак.

Биљана Гардиновачки, Маршала Тита 10, 23320 Чока – има 14 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо.

Инга Ринтар, Браће Шимунића 2, 41291 Савски Мароф – има 13 година, воли спорт и добру музику, сакупља значке, марке, разгледнице и салвете.

Маја Ајдоуник, Земунска 15, 11070 Нови Београд – има 12 година, сакупља значке, маркице, налепнице, салвете и привеске.

Слађана Јовановић, Босанска 96, 31000 Титово Ужице – има 15 година, воли спорт и музику.

Биљана Тодоровић, Порторошка 2 – југ II, 54000 Осиек – има 15 година, дописивање на српскохрватском и енглеском језику.

је онима који су приликом повлачења српске војске прешли Албанију. Примерак чији си нам отисак послала има недостатак: нема круне изнад двоглавог орла тако да овај орден, такав какав је, нема готово никакву вредност. Оквир „Албанске споменице“ је посребран.

НИЈЕ СВЕЈЕДНО

Замолила бих те да ми што пре одговориш да ли се батерије у транзистору троше брже ако јаче свира или не? Моја другарица тврди да је то потпуно свеједно, а ја мислим да није. Ко је од нас две у праву?

ГОРДАНА,
Београд

Што транзистор јаче свира, то се батерије више троше, па је јасно ко је у праву.

МОРА ДА ОСТАВИ ТРАГ

Планинар сам већ годинама, али сам тек недавно чуо да крпељи који се увек нађу на месту где логорујем могу бити не само неугодни већ и прилично опасни јер су преносиоци неких врло озбиљних обољења, на пример менингитиса. Интересује ме да ли је то тачно? И још нешто: да ли крпељи могу неприметно да се увуку под кожу?

ЗВОНИМИР ИВЕТИЋ,
Београд

Крпељи су зглавкари збијеног тела са четири пара ногу и оштром сисаљком. Живе на трави, жбуњу, сувом лишћу, кори четинара па чак и у пукотинама стајских зидова. Храпе се крвљу човека, стоке и дивљих животиња, па је јасно због чега нису нимало безазлени као преносиоци болести. Једна од њих је такозвана крпељска грозница која у неким случајевима може да буде праћена менингијалним симптомима: обично се ради о лакшој форми такозваног серозног менингитиса.

Ако на руци, ноzi или неком другом месту приметиш крпеља, боље је да не покушаваш да га отресеш јер може да се догоди да му скинеш тело а да глава остане приљубљена уз кожу. Тада ти не преостаје ништа друго него да затражиш помоћ лекара. Међутим, ако га оставиш да се „наједе“, он ће највероватније, пошто је утолико глад, сам отпасти. Крпељи иначе не могу да се увуку под кожу а да за собом не оставе никакав траг: према томе, није га тешко

наћи и одстранити. Једино успешно средство за борбу против ових заиста неугодних и опасних инсеката су раствори такозваних контактних инсектицида.

БЕЗИМЕНИМА

Молимо те да нам одговориш где се налазе Врлика, Неготин, Домжале и Панчићева оморика и како се зове ансамбл народних игара из Приштине? Замолиле бисмо те и да нам кажеш где да купимо восак за скидање маља?

Врлика се налази на територији општине Синь у СР Хрватској, Неготин је град у источној Србији, а Домжале су у СР Словенији. Панчић је оморика која је касније названа његовим именом, пронашао код Заовина и Растишта, села на обронцима Таре.

Не знамо тачно на који сте ансамбл мислили, у Приштини их има неколико, па ћемо зато поменути само онај вероватно најпознатији – „Шоте“.

Восак за скидање маља потражите у парфимеријама, апотекама, робним кућама. Сигурни смо да ћете га наћи. И на крају, и ми имамо једно питање за вас: зашто се нисте потписале?

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — Теорија — Мелодије 2. Нотално свирање 3. Модерна музика, хитови, рок — I и II део. Сваки приручник по 220 дин. Попуст 70 дин. за сваки следећи наручени приручник. Плаћате поштару. Васиљевић Милун пострестант 11101 Београд

РОКЕНРОЛ

Књига за почетнике и рок гитаристе. Рок соло и ритам гитара. Свирање помоћу таблатурног система. Цена 500 динара. Плаћање поузећем. Драговић Новак, пострестант, 11101 Београд

КЊИГА ЗА ВАШ ДОМ „МАКРАМЕ У ВАШЕМ ДОМУ“ — колор издање —

Формат: 17 x 24 cm; страница: 240, латиница; тисак: офсетни; корице: колор, пластифициране; илустрације: преко 250 црно-белих и 40 у колору; Посебан прилог у колору Цена: 350.— динара Испорука поузећем Наручбе слати на адресу: „МАКРАМЕ У ВАШЕМ ДОМУ“ 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Лоле Рибара 8

Књига „МАКРАМЕ У ВАШЕМ ДОМУ“ садржи 60 прекрасних модела израђених у техници макраме, тј. чворичања.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки Савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Бокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невадић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд Поштански факс 124 Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761 Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају Огласна агенција: Македонска 35-1 тел 322-711 На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 276.00 динара, полугодична 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552.00 динара, полугодична 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

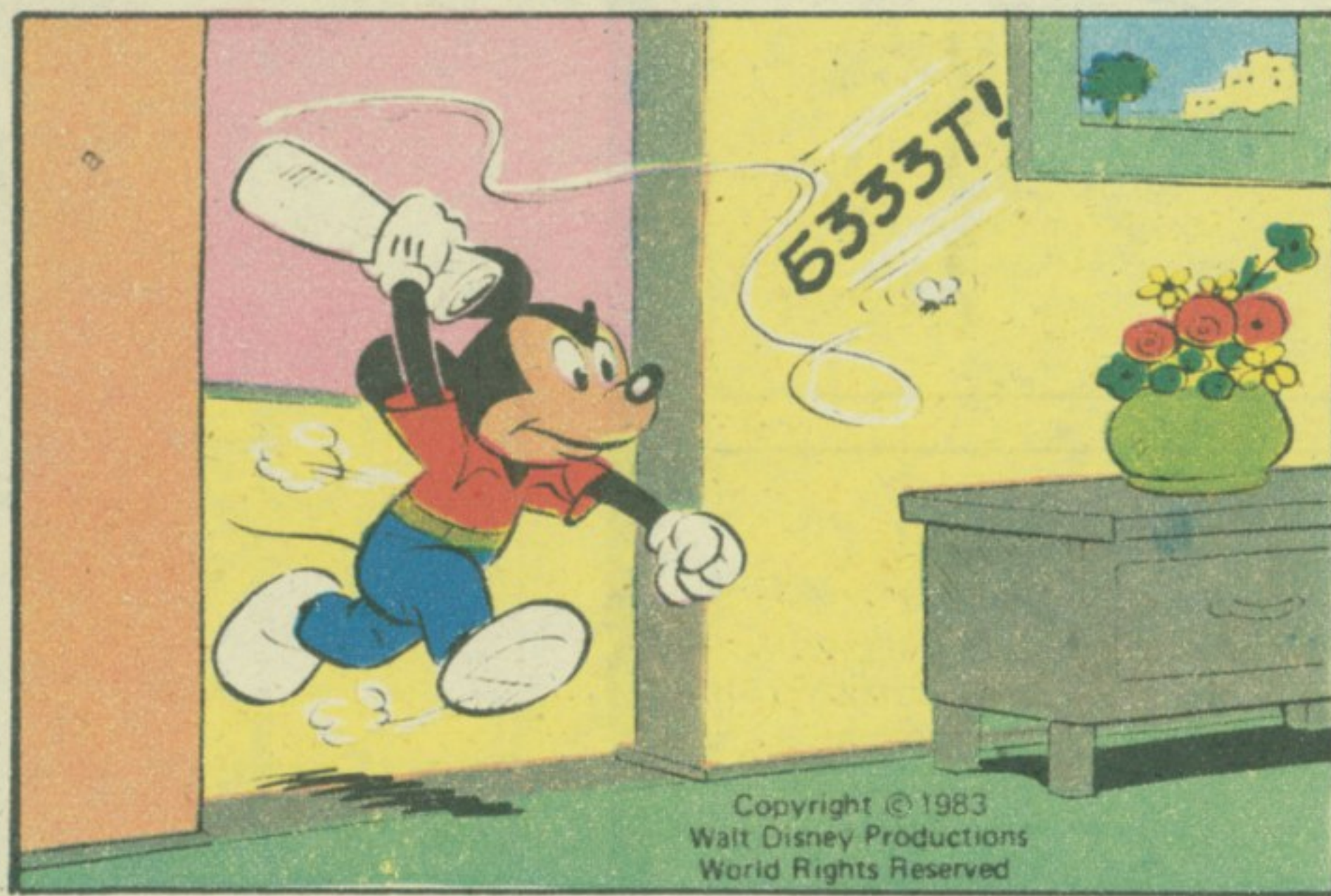
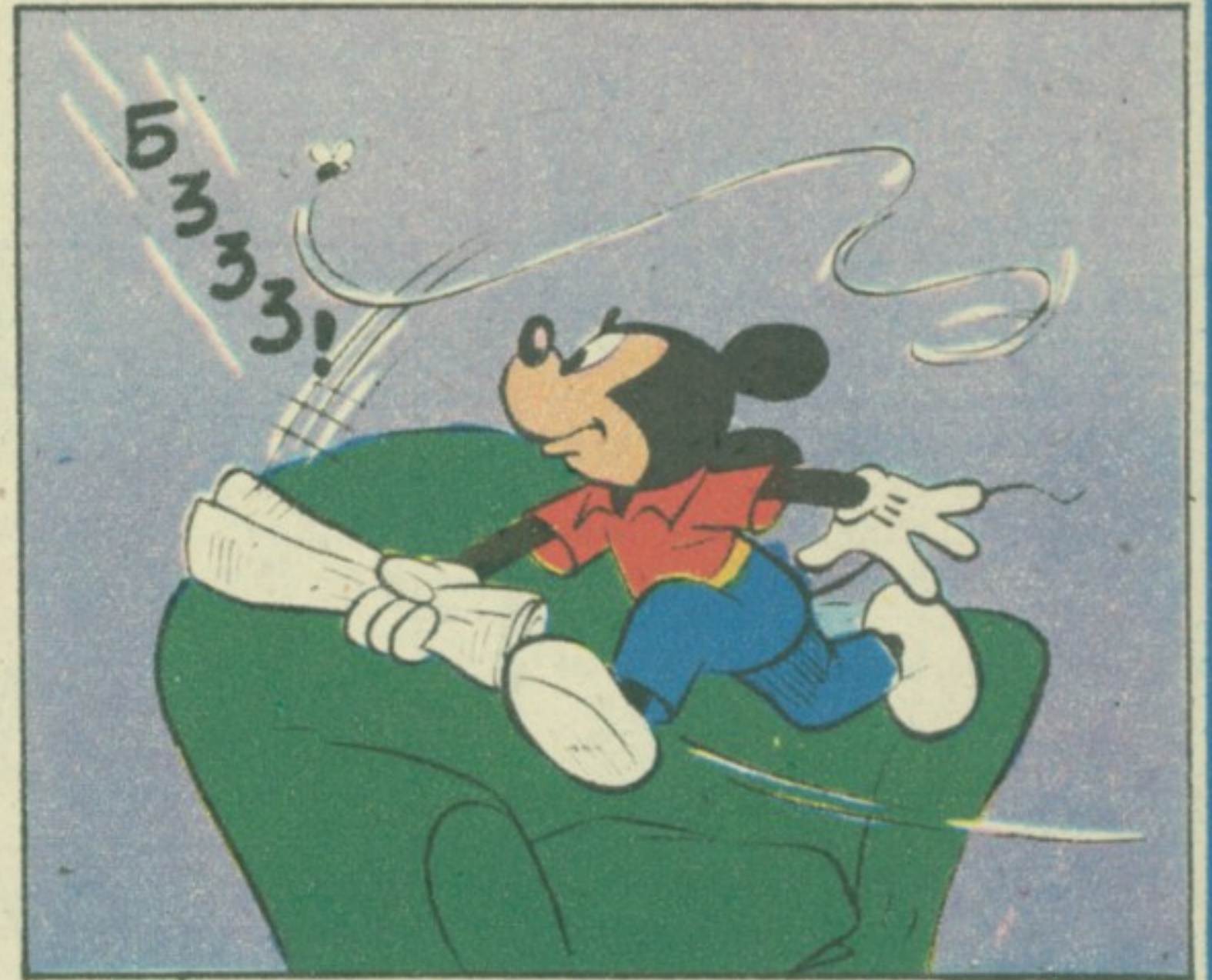
САД	\$	35—
СР НЕМАЧКА	DM	88—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75—
ФРАНЦУСКА	Ffr	248—
ШВЕДСКА	Skr	255—

Уплате из иностранства слати на дебитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

лик Александра I и натпис краљ Србије, миропомазан у Жичи 1889. а с друге је слика седмобратног манастира Жиче и текст да је то задужбина краља Стевана Првовенчаног сазидаана 1222. На трећој медаљи пише „Својим ратним друговима — Александар“ и „За верност отаџбини 1915.“

МИРЈАНА,
Нови Сад

Бронзана медаља Милош Обилић за храброст установљена је 1913. године а додељивана је за војне заслуге. Зависно од очуваности, вреди између 300 и 800 динара. Поводом миропамазана краља Александра I Обреновића обављеног у Жичи урађена је пригодна медаља од позлаћене бронзе и установљена 1889. Ако је сасвим добро очувана, вреди око 500 динара. Трећа медаља коју имаш је такозвана „Албанска споменица“, установљена је 1921, и подељена

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

5-8
Distributed by King Features Syndicate

